ZDRUŽEVANJU ISKRE IN GORENJA NA ROB

Preveč kratkih stikov

Že večkrat izpričana resnica, da v združenem delu, kjer družbenopolitične organizacije niso ustrezno organizirane ali dovolj dejavne, nastajajo težave pri uresničevanju tako gospodarskih kot samoupravnih nalog, se je potrdila tudi v primeru sodelovanja med Iskro in Gorenjem. Kot smo že zapisali v zadnji številki našega lista, sta se ti dve podjetji že konec junija minulega leta povezali v sestavljeno organizacijo združenega dela, vendar pa določil samoupravnega sporazuma, ki opredeljujejo naloge pri povezovanju znanja in sredstev, doslej nista praktično v ničemer uresničili.

Ne moremo oporekati trditvam predstavnikov obeh združenih podjetij, da so na eni in drugi strani zavzeti za iste cilje sodelovanja ter povezovanja. Prav gotovo je več kot očitno, da slovenska elektrokovinska industrija zavoljo pogojev gospodarjenja, na domačem in tujem trgu in ob vse močnejši in vse bolj povezani konkurenci ne more več ostati nepovezana. To še posebej zato, ker imajo številne TOZD v združenih podjetjih ter v mariborskem združenem podjetju elektrokovinske industrije enake proizvodne programe, ker se pojavljajo nove enake razvojne težnje v posameznih TOZD omenjenih združenih podjetij in ker imajo ta podjetja tako na ravni TOZD kot OZD in višjih oblikah povezovanja enake ali zelo podobne težnje pa tudi zelo podobne težave.

Uspešno uresničevanje razvojnega programa slovenske elektrokovinske industrije pa je povsem odvisno od tega, ali bo dovolj zgodaj jasno, kaj bo ta panoga izdelovala v bodoče, v katerih TOZD se bo razvijala posamezna proizvodnja, kdo bo nosilec bodočega razvoja. Vsi ti cilji in naloge s področja gospodarjenja so že dolgo znani in so bili prav gotovo temeljni kamen odločitve o povezavi obeh združenih podjetij, kakor so tudi najpomembnejši razlog za nova integracijska gibanja v slovenski elektrokovinski industriji — konkretno za povezavo že združenih Iskre in Gorenja z mariborsko elektroindustrijo. Vendar ob tako neučinkovitem uresničevanju dogovorjenih nalog pri združevanju, kot to velja za Iskro in Gorenje, težko pričakujemo uspešen razvoj te pomembne gospodarske dejavnosti na Slovenskem.

Težko bi brez podrobnega ovrednotenja dejstev in razlogov „za“ in „proti“ pokazali s prstom na posameznike v obeh združenih podjetjih, ki naj bi bili krivci prepočasnega uresničevanja samoupravnega sporazuma. Na podlagi doslej zbranega gradiva pa že lahko pokažemo, v kateri skupini se skrivajo glavni krivci za dosedanjo neuspešnost: očitno sta prav obe družbenopolitični organizaciji, ki sta nosilki samoupravnih procesov v podjetjih, osnovna organizacija sindikata in ZK s svojo dosedanjo dejavnostjo odločno premalo pripomogli k hitrejšemu uresničevanju samoupravnega sporazuma o združitvi obeh podjetij.

Kot paradoks je pri tem izzvenelo poročilo predsednika sindikata v Iskri na nedavni seji izvršnega odbora RO sindikata delavcev kovinske industrije, ko je povedal, da sta se obe sindikalni organizaciji, Iskre in Gorenja, vedno „našli“, kadar je bilo treba organizirati kakšno skupno športno ali podobno prireditev. Ob mnogih drugih, pomembnejših nalogah, predvsem glede uresničevanja samoupravnega sporazuma, pa vodstvi obeh sindikatov kljub spodbudam RO sindikata kovinske industrije in CK ZKS nista imeli ne časa ne volje, da bi jih izpeljali do konca. Tudi organizaciji Zveze komunistov v obeh združenih podjetjih sta načrtovali sestanke in pogovore, do katerih pa ni prišlo.

DE
DELAVSKA ENOTNOST

12. IV. 1975 – ŠT. 14 – L. XXXII

Prav pomanjkanje skupno organiziranih političnih dejavnikov v SOZD EKI, kot se skupaj imenujeta Iskra in Gorenje, zato povzroča razlike v stališčih obeh združenih podjetij glede tega, kako naj bi posamezne funkcije obeh podjetij združili in kdaj. Vse to pa ne vodi nikamor drugam, kot v poglabljanje nezaupanja v trenutku, ko bi bila za uspešen začetek življenja nove SOZD na obeh straneh hudo potrebna potrpežljivost in iskrena zavzetost, da začeto delo tudi dokončajo. V prid več kot 30.000 delavcev obeh združenih podjetij in celotne družbene skupnosti bo, če bo med Gorenjem in Iskro čimprej prišlo do uskladitve konkretnih zamisli o izvedbi integracije. Odgovornost družbenopolitičnih organizacij v združenih podjetjih za uspešno povezavo pa je zavoljo velikega gospodarskega in družbenega pomena te gospodarske dejavnosti v Sloveniji še večja.

B. RUGELJ

S pomočjo samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet, ki je bila ustanovljena pred slabim letom, se bo slovensko železniško gospodarstvo končno le postavilo na noge. Zato bodo letošnje proslave ob dnevu železničarjev, ki ga proslavljamo vsako leto 15. aprila v spomin na žrtve železničarske stavke pred 55 leti na Zaloški cesti v Ljubljani, še toliko bolj slovesne . . . — (Foto: A. Ul.)

O UVELJAVLJANJU DELEGATSKIH ODNOSOV NA SLOVENSKI OBALI

DELAVCI ŠE NE ODLOČAJO V CELOTI

Delegatski sistem postaja pomembno sredstvo v rokah delovnega človeka v uveljavljanju njegovih stališč in interesov. Nova delegatska razmerja in odnose so razvijali ponekod bolj, drugje manj uspešno. To pa je bilo odvisno predvsem od tega, koliko so se v ta prizadevanja vključili vsi samoupravni in politični dejavniki v temeljnih samoupravnih skupnostih in drugih organizacijah.

Na slovenski obali ugotavljajo, da delegatski odnosi še niso v celoti zaživeli, čeprav so bili na tem področju že doseženi začetni rezultati. Prve pozitivne izkušnje so očitne, odražajo pa se zlasti v boljši povezanosti delegatov z delavci, v učinkovitejšem delovanju občinskih skupščin in v stalni skrbi za organizirano družbenopolitično izobraževanje delegatov.

V Tomosu so člani konference delegacij v zboru združenega dela že končali poseben petdnevni seminar, ki je bil organiziran v sodelovanju z obalno delavsko univerzo. Tu imajo največje število delegatov oziroma članov v delegacijah, zato je teže poiskati primerne metode in načine delovanja.

Konferenca delegacij temeljnih organizacij združenega dela in delovne skupnosti skupnih služb deluje tako, da celotno gradivo za seje občinske skupščine proučijo in obdelajo v posebnih študijskih skupinah. Delo teh skupin vodi in usmerja predsedstvo konference delegacij, ki tesno sodeluje z vodji skupin. Pomembnejša vprašanja obravnavajo skupaj z vodstvi družbenopolitičnih organizacij, vodstvom delovne organizacije in s samoupravnimi organi. Dokončna stališča in predloge oblikujejo na konferenci delegacij in izvolijo osem delegatov, ki se nato udeležijo seje občinske skupščine.

V Tomosu pa ocenjujejo, da je še vedno slaba in pomanjkljiva povezanost delegatov z delavci v posameznih delovnih enotah. Delegacije so oblikovane tako, da ima sleherni del temeljne organizacije svojega delegata v delegaciji. Razmišljajo tudi o ustanovitvi aktiva komunistov — delegatov, ki naj bi postal akcijsko in usmerjevalno jedro v delegacijah. Zaživela pa še tudi ni povezanost med temeljno samoupravno skupnostjo in skupino delegatov, ki delegira delegate v zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije. Delovanje celotne konference delegacij nameravajo v kratkem času urediti v posebnem poslovniku.

V koprski Luki pa menijo, da njihove delegacije še niso popolnoma zaživele v temeljnih organizacijah združenega dela. Še vedno se pojavljajo težave subjektivnega in objektivnega značaja. Položaj, vlogo in naloge urejajo v samoupravnih aktih. Opozarjajo pa na premajhno zanimanje nekaterih delegatov za uresničevanje delegatskega sistema v praksi, delegati so še premalo usposobljeni, da bi uspešno uresničevali svojo vlogo.

Uredili so delegatsko pisarno, kjer je delegatom na voljo skupščinsko gradivo, časopisi in potrebna literatura. Nameravajo tudi izboljšati sodelovanje z drugimi delegacijami v občini, še zlasti z delegacijami v krajevnih skupnostih, kjer živijo njihovi delavci.

Ob teh ugotovitvah lahko zapišemo še tole: še si bo treba prizadevati za načrtno in organizirano družbenopolitično usposabljanje, oblikovanje in delovanje učinkovitega sistema in vsebine obveščanja ter zagotoviti čim neposrednejšo povezanost delegacij z delavci, organi samoupravljanja, strokovnimi službami, da bi tako prišli čim bolj do veljave resnični interesi delovnega človeka v združenem delu in občana v krajevni skupnosti.

MILOŠ SVANJAK

UČENJE OB NAPAKAH

Kljub temu, da je čas aktivnega uresničevanja sklepov o gospodarskem in družbenem razvoju sorazmerno kratek, je bilo že precej storjenega. Toda to ne pomeni — ocenjujejo sindikati v severovzhodni Sloveniji — da smo že povsod in v celoti uresničili vsebinske spremembe za stabilnejše gospodarjenje. Prav najnovejše številke o gospodarskih tokovih iz minulega leta oziroma iz letošnjih prvih mesecev, v marsičem razvrednotijo sklepe predsedstev ZKS in ZKJ o družbenem in ekonomskem razvoju. Porazni so predvsem zunanjetrgovinski rezultati pa tudi na domačem tržišču še v marsičem grešimo. Če so v mariborski občini v več kakor 65 odstotkih temeljnih organizacij združenega dela že sprejeli stabilizacijske programe in programe varčevanja, ta prizadevanja šele pričenjajo dajati prve sadove, saj le počasi prehajamo od deklarativnih programov k dejanskim premikom. Podobno je z družbenim načrtovanjem po sodobnih načelih. Načrtujemo še po starem in v zaprtih strukturah, sam proces uveljavljanja novega načina družbenega načrtovanja pa je zelo počasen in za usklajevanje, ki bi moralo biti najpomembnejša nova prvina načrtovanja, ostaja zelo malo časa. Zato gospodarstvo v podravski regiji znova zahaja v nelikvidnostne zaplete, obenem pa se kopičijo zaloge končane proizvodnje, ki vežejo pomembna obratna sredstva. V vseh petih podravskih občinah ugotavljajo zapletene razmere pri opredeljevanju kriterijev splošne in skupne porabe, pri načrtih in programih interesnih skupnosti, glede velikosti krajevnih skupnosti in podobno.

Zanimivo je, da na ptujskem območju nimajo niti ene nepokrite investicije, čeprav je klobčič nepokritih naložb v naši republiki in v Jugoslaviji precej velik. Ptujska občina velja v Sloveniji za manj razvito, kljub temu pa je ptujsko gospodarstvo primorano kreditirati gospodarstvo drugih področij, saj so se terjatve do kupcev silno povečale, tako da je veliko denarja vezanega pri kupcih ptujskega gospodarstva. Kljub nekaterim pomembnim uspehom, ki so jih v Ptuju dosegli, je še veliko pojavov nediscipline pri delu, nestrokovnosti in nepovezanosti, še posebej pri oblikovanju sestavljenih organizacij združenega dela.

Skratka, preverjanje stabilizacijskih naporov v severovzhodni Sloveniji je opozorilo na mnoge slabosti, ki jih bo treba čimprej odpraviti. nez.

GREGOR MIKLIČ:

»Izpopolnjevanje osnutkov in predlogov samoupravnih sporazumov pomeni splošno in, mislim, tudi povsem razumljivo značilnost takega sistema razporejanja dohodka in sredstev za osebne dohodke, kot ga s skupnimi močmi zdaj oblikujemo na samoupravnih osnovah.

TEODOR JELEN:

Marsikje v slovenskem elektrogospodarstvu bo treba še poglobiti in razviti samoupravne odnose, posebej pa bo treba ovrednotiti delovanje organov delavske kontrole, o čemer republiški odbor sindikata delavcev elektrogospodarstva in premogovnikov za zdaj še nima nikakršnih podatkov.

STANE KOLAR:

Izhodišča dograjevanja sistema samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke so enotna. Zato ni mogoče govoriti o »prepisovanju« sporazumov v tistih primerih, če podpisniki samoupravnega sporazuma določene dejavnosti na osnovi modela, ki upošteva dogovorjena izhodišča, v sporazum vnašajo specifičnosti lastnega dela in življenja na tak način, da se »izidejo« vsi računi in zahteve.

»Radi bi dobro gradili!«

Med novimi samoupravnimi sporazumi o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke, ki jih je na zadnji seji potrdila komisija za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov SR Slovenije, je bil tudi sporazum, ki ga je izoblikovala skupna komisija OZD s področja gostinstva in turističnega posredovanja. O tem sporazumu je na seji poročal član izvršnega odbora komisije za presojo GREGOR MIKLIČ, ki smo ga tudi zaprosili za kratek razgovor.

– Sporazum gostincev, če tako rečemo, je bil pripravljen že pred časom in menda precej na hitro, tako da ga je bilo treba precej dodelati?

– Približno tako je res bilo, vendar bi pripomnil, da dodelovanje osnutkov sporazumov pomeni splošno in, mislim, tudi povsem razumljivo značilnost takega sistema razporejanja dohodka in sredstev za osebne dohodke, kot ga s skupnimi močmi oblikujemo zdaj.

– Temeljne značilnosti teh sprememb?

– Če primerjam prvi predlog in vsebino sedanjega, ki smo mu „prižgali“ zeleno luč, se razlike izražajo predvsem v poglavjih, ki govore o razporejanju dohodka. Omenil bi dva značilna primera. Tako je prvotni predlog opredelil normalni poslovni uspeh v obliki kategorije, ki je v dohodkovnem smislu izražala rezultat minulega leta. Pri gibanju oziroma rasti osebnih dohodkov prvi predlog tudi ni predvideval nobene odvisnosti od gibanja ustvarjenega dohodka.

Take in podobne rešitve sevedniso bile sprejemljive. Zato smo komisiji podpisnic samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodkov in sredstev za osebne dohodke v gostinstvu in turistično-posredovalni dejavnosti nasvetovali, naj vsebino tega dokumenta skuša čimbolj približati vsebini zakona o samoupravnem sporazumevanju iz 1973. leta, v januarju letos sprejetim stališčem RS ZSS o dograjevanju samoupravnih sporazumov dejavnosti in družbenih dogovorov za območja o ustvarjanju in razporejanju dohodka ter sredstev za osebne dohodke. Samo po sebi pa je bilo jasno, da bo v sporazum treba vnesti za letos veljavna določila sindikalne liste. V usklajevalnem postopku smo vse to tudi storili, tako da ni bilo ovir, zaradi katerih sporazuma ne bi mogla verificirati tudi komisija za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov SR Slovenije.

– Kako pa je sporazum gostincev razrešil probleme, ki izhajajo iz specifičnih značilnosti te dejavnosti?

– Dejavnost gostinstva in turističnega posredovanja je dejansko zelo pestra, heterogenost udeležencev sporazumevanja pa zelo velika prav zavoljo posebnih pogojev poslovanja v tej dejavnosti. Obstoječe in, rekel bi, objektivno pogojene razlike pa se še povečujejo zaradi sezonskega značaja dela, ki je značilno za del podpisnic sporazuma. Narobe in nepošteno bi bilo, če vseh teh značilnosti ne bi upoštevali na najboljši možen način. Prevladalo je mnenje, da bo najbolj prav, če vse podpisnike razdelimo po pretežni dejavnosti, skratka, med tiste s celoletnim in med tiste s sezonskim poslovanjem. V ti dve skupini uvrščeni kolektivi potem razporejajo dohodek po enotnih načelih, vendar tako, da več sredstev za razširjeno reprodukcijo izločajo tisti, ki poslujejo skozi vse leto. Taki rešitvi je prav gotovo mogoče tudi oporekati, vendar smo vsi skupaj prišli do spoznanja, da pomeni največ, kar lahko storimo v sedanjih razmerah.

– Kako naj bi torej sporazum gostincev dograjevali v prihodnje?

– Prav gotovo z vsemi spoznanji, ki jih bo dala praksa in ki se bodo izkazale kot dobre. Vendar ne samo s tem. Eno takih zadev, ki jo sporazum gostincev ureja šele v načelu, predstavlja vprašanje tako imenovanih zunanjih pogojev gospodarjenja, ki so za to panogo še posebej značilni in tudi pogosti. S tem mislim predvsem na nenadna zvišanja nabavnih cen, stroškov za storitve in energijo, ki jih zaradi njihove višine in zaradi razmer na turističnem trgu ni bilo mogoče vračunati v prodajno ceno. Prav tako gre za vpliv zmanjšanega obsega poslovanja, ker bi denimo, prišlo manj gostov, kot bi bilo normalno. Vemo, da se v turizmu take stvari pogosto dogajajo zaradi nenormalnih vremenskih razmer, ob epidemijah in naravnih katastrofah, poslabšanju razmer v državah, od koder prihaja največ gostov, pogosto pa tudi zaradi ekonomskih ukrepov tujih držav, ker pač želijo turiste zadržati doma. Gostinstvo in turizem kljub vsej prožnosti pri prilagajanju ponudbi in povpraševanju, seveda ne moreta ‚ustvariti‘ gostov, če jih ni. No, v takih primerih so po mnenju komisije za presojo podani objektivni pogoji, da se določi korekturna stopnja ekonomičnosti poslovanja in sprejmejo iz tega izvirajoče spremembe sporazuma. Seveda – ne na pamet! Zato, da bi imeli jasno sliko, pa je komisija za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov SR Slovenije že zdaj zavezala skupno komisijo podpisnic samoupravnega sporazuma gostinske dejavnosti in turističnega posredovanja, da analitično obdela omenjene in njim podobne zunanje vplive, hkrati pa v sporazumu tudi opredeli, kdo in kako jih bo ugotavljal.

–gm

Pospešiti samoupravno organiziranje

Po sprejetju nove ustave so se v slovenskem elektrogospodarstvu in premogovništvu začeli nanovo samoupravno organizirati. Pri tem jih je podpiral tudi zakon o elektrogospodarstvu. Kako so v elektrogospodarstvu in premogovništvu doslej uspeli uresničiti določila nove ustave in se na novo samoupravno organizirati, so slovenski sindikati, nosilci uveljavljanja samoupravljanja v TOZD, že večkrat razpravljali. Zadnjo obravnavo na republiškem odboru sindikata delavcev energetike in premogovništva smo izkoristili kot povod za krajši razgovor na to temo s Teodorjem Jelenom, predsednikom odbora.

„Elektrogospodarstvo Slovenije je bilo kot SOZD ustanovljeno v juliju lani. Kljub temu, kot pravijo, še vedno ni vpisano v register pri gospodarskem sodišču?“

„SOZD Elektrogospodarstvo Slovenije še ni pripravila in sprejela vseh potrebnih samoupravnih aktov, zavoljo tega tudi še ni vpisana v register pri gospodarskem sodišču. Vzroki za ta zastoj še niso povsem raziskani, zlasti ne subjektivni. Vse kar lahko rečem, je le to, da niso ustrezno organizirane družbenopolitične organizacije in da so tudi premalo dejavne, ustrezno samoupravno organiziranje pa zavirajo tudi določena nasprotja, ki se še vedno pojavljajo.“

„V lanskem juliju je začela delovati tudi samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva Slovenije – kako teče njeno delo?“

„Po mnenju delegatov RO našega sindikata iz elektrogospodarstva je delo SIS otežkočeno. V elektrogospodarstvu so bili prepričani, da bo SIS tista oblika samoupravne organiziranosti, ki bo lahko v elektrogospodarstvu nastajajoče probleme sproti in učinkovito odstranjevala. Sedaj ugotavljajo, da jo pri delu ovirajo zastareli zakonski predpisi – predvsem zvezni – in neenotna samoupravna organiziranost elektrogospodarstva v Jugoslaviji. Eno najbolj pomembnih perečih vprašanj je cena električne energije, ki naj bi se po ustavi določala z dogovorom med proizvajalci in uporabniki, vendar nove nujno potrebne cene še vedno niso uveljavljene.“

„Pa premogovniki?“

„Položaj je podoben kot v elektrogospodarstvu – precej je še nerešenih vprašanj glede samoupravne organiziranosti. Nekateri rudniki so se ustrezno organizirali, sprejeli vse potrebne samoupravne akte, žal pa v največjem, v Zasavskih premogovnikih, ni šlo vse po najboljši poti. Zasavski premogovniki imajo glede na število zaposlenih premalo temeljnih organizacij, zato bodo morali vso pozornost usmeriti v poglabljanje in razvijanje samoupravnih odnosov. Podobno velja za rudnik rjavega premoga v Kočevju, ki deluje v sestavi podjetja Itas. Rudnik še ni TOZD, čeprav ima pogoje za to. v podjetju so na večkratno zahtevo sindikata rudnika že začeli pripravljati vse potrebne akte za reorganizacijo v TOZD.“

„Ali so v vseh TOZD ustanovili organe delavske kontrole in kako le-ti delujejo?“

„Organe delavske kontrole imajo vsa podjetja, o tem pa, kako delujejo, bomo šele izdelali posebno analizo. To je eden od sklepov naše zadnje seje, na kateri smo tudi sklenili podpreti prizadevanja za integracijo Zasavskih premogovnikov in Termoelektrarne Trbovlje, napore za ustanovitev TOZD v rudniku v Kočevju. Prav tako pa smo opozorili, da bodo morali slovenski premogovniki med seboj tesneje poslovno-tehnično sodelovati, o elektrogospodarstvu pa le-to, da je več kot jasno, da se bo moralo povezovati z elektrogospodarstvom drugih republik.“

rb

„Kako nam lahko na kratko orišete dosedanje uspehe pri uveljavljanju načel nove ustave v premogovništvu in elektrogospodarstvu?“

„Posamezna podjetja v slovenskem elektrogospodarstvu so se različno organizirala. Nekatera so že na samem začetku reorganizacije uspela najti pravo razmerje med številom zaposlenih, dejavnostjo ter številom TOZD, prav tako pa imajo tudi že usklajene vse svoje samoupravne akte in so registrirana na sodišču. Nekatera podjetja so se najprej organizirala v enovito organizacijo združenega dela, sedaj pa pripravljajo vse potrebno za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela. V dveh, v Toplarni Ljubljana in v termoelektrarni Brestanica pa so prepričani, da nimajo pogojev, da bi ustanovili TOZD.“

„Sodite tudi na sindikatih tako?“

„Odgovor na to vprašanje zahteva najprej podrobnejšo analizo pogojev omenjenih podjetij za ustanovitev TOZD. Če so programi, ki so jih družbenopolitične organizacije in samoupravni organi ovrednotili, pokazali, da je enovita organizacija res najboljša oblika in če so se za to odločili vsi delavci, je takšna samoupravna organiziranost pač pravilna. V nasprotnem primeru pa bo treba takoj začeti z akcijo.“

Vsak začetek je težak

Še ni tako dolgo, ko so bila Javna skladišča Ljubljana organizirana kot enovita organizacija združenega dela, obenem pa edino podjetje te vrste v Ljubljani. Zato tudi niso imele partnerja, s katerim bi se sporazumevala o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in sredstev za osebne dohodke. Tako so v tem kolektivu, ki sicer navdvse uspešno gospodari, delitvene odnose lahko urejali z internim pravilnikom v starem pomenu besede.

Čas pa je prinesel svoje. Javna skladišča so se konstituirala v štiri temeljne organizacije združenega dela, ki se že na osnovi ustavnih določil seveda sporazumevajo o vseh področjih združevanja dela in sredstev, seveda tudi o delitvi ustvarjenega dohodka. Razen tega se je izkazalo, da obstajata še dva partnerja, po eden v Celju in Mariboru, ki se tudi ukvarjata s pretovorno dejavnostjo, ki pomeni velik del dejavnosti Javnih skladišč. Tako se je seveda rodil nov samoupravni sporazum. O tem, kakšno je bilo rojstvo, smo govorili s Stanetom Kolarjem, vodjo analitsko-planske službe v Javnih skladiščih in članom izvršnega odbora komisije za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov SR Slovenije.

– Vsak začetek je težak. Kje, na katerem področju pa je bil najtežji za pretovorno – skladiščno dejavnost?

– Vse druge dejavnosti, ki zdaj sprejemajo nove samoupravne sporazume o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in sredstev za osebne dohodke, imajo izkušnje iz preteklosti, ki so jih zbrale ob praktičnem izvajanju in dograjevanju „starih“ sporazumov, če tako rečem. Pri nas takih primerjalnih osnov nimamo. Razen tega se zdaj sistem v osnovi spreminja. Če so bili poprej izhodišče za oblikovanje sredstev za osebne dohodke tako imenovani kalkulativni osebni dohodki, povečani za faktor stimulacije, z druge strani pa bolj ali manj umetno rangiranje delovnih mest po kriteriju šolske izobrazbe, zdaj izhajamo iz dohodka in iz analitične ocene delovnih mest, ki pri nas temelji na osmih kriterijih. Kdor je pošten, bo priznal, da so imeli hude težave v vsakem kolektivu, ko so prvič poskusili delovna mesta ovrednotiti z analitično oceno delovnih mest, in ne dosti manjše težave takrat, ko so jo kakorkoli že „popravljali“. Drugod so vse take in podobne pretrese bolj ali manj „preboleli“, seveda počasi in ne vsega naenkrat. Pri nas pa smo morali razreševati hkrati vse te stvari, ki tudi strokovnjakom niso povsem jasne, dokler se vanje dodobra ne poglobijo in pridobijo vsaj nekaj konkretnih izkušenj. Tako smo naš sporazum resno „delali“ kar osem mesecev.

– Pravite, da je bilo treba v kratkem času preboleti vse „otroške bolezni“ samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke. Izkušenj niste imeli, ste se vsaj lahko zgledovali po izkušnjah kakšne sorodne dejavnosti?

– Po izkušnjah ne, po modelu pa! Odkrito povem, da smo naše delo zasnovali na osnovi sporazuma industrije gradbenega materiala, ki so ga pripravili v Centru za samoupravno sporazumevanje pri RS ZSS kot neke vrstyvzorčni sporazum, ki naj dokaže, da se je možno sporazumevati na novih osnovah, kot jih sindikati zagovarjajo že dolgo časa. Jasno pa je, da nismo „prepisovali“, ampak smo predlagani model prilagodili specifičnostim našega dela in življenja. Preizkus na papirju je pokazal, da se računi izidejo: izpolnjene so družbene zahteve s področja samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke, mi pa se, poenostavljeno rečeno, tudi „najdemo“ v sporazumu.

– Zadnje čase se veliko govori o „prepisovanju“ samoupravnih sporazumov. Vemo, da morajo biti do 30. junija pripravljeni vsi novi samoupravni sporazumi o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke. Zato: kaj meniti kot član izvršnega odbora komisije za presojo o tem „prepisovanju“?

– Če že uporabim to besedo, vseh vrst prepisovanja pač ne smemo metati v isti koš. Najbrž ni mogoče govoriti o „prepisovanju“, če gre za take primere, o kakršnem sem že govoril, saj širši krog podpisnikov nekemu že sprejetemu moedelu z lastno ustvarjalnostjo da ali doda svojo specifično vsebino. Navsezadnje najbrž tudi ne bi bilo najbolj smotrno, če bi za vsako ceno vsi začenjali pri abecedi, če pa hkrati vemo, da sosedje znajo že poštevanko in še kaj več. Lahko povem, da je na osnovi sporazuma skladiščno-pretovorne dejavnosti nastal sporazum grupacije zlatarstva. Podpisniki tega sporazuma so namreč opustili svoj prvotni predlog, ker so ugotovili in nato tudi odkrito priznali, da bi bil naš sporazum zanje primernejše izhodišče, kot pa je bil tisti, ki so ga pripravili sami. Če pa gre za izhodišča, so enotna in se zato ne bi mogel strinjati z mnenji, da je vsako „prepisovanje“ slabo!

–mG

ŽELEZNIČARJI OB SVOJEM, MI PA OB NJIHOVEM PRAZNIKU

Letošnji praznik železničarjev slavimo v času, ki bi ga lahko označili kot začetek drugega leta vsebinskega uveljavljanja ustavnih določil v vsakdanji praksi te dejavnosti posebnega družbenega pomena. Ne da bi se spuščali v podrobnosti, naj povemo, da je „njihova“ samoupravna interesna skupnost železniškega in luškega prometa Slovenije krepko zaorala v ledino razreševanja nakopičenih problemov železnice in da s svojimi prvimi uspehi že nakazuje tudi pot ustavne preobrazbe na železnici in v prometu nasploh. Zato smo se tudi odločili, da bomo „sedanji trenutek“ naših železnic osvetlili s tistih treh strani, ki z zavzetim delovanjem v združenem delu lahko vplivajo, da bi železničarji pridobili pravice, ki jim gredo po ustavi, oziroma da bi naša najširša družbena skupnost našla pot do urejene prometne politike in v vsakem trenutku zanesljivega in sodobnega transporta. Najbrž ni treba posebej dokazovati, da te tri strani predstavljajo sindikat, samoupravni organi in samoupravna interesna skupnost železniškega in luškega prometa SR Slovenije.

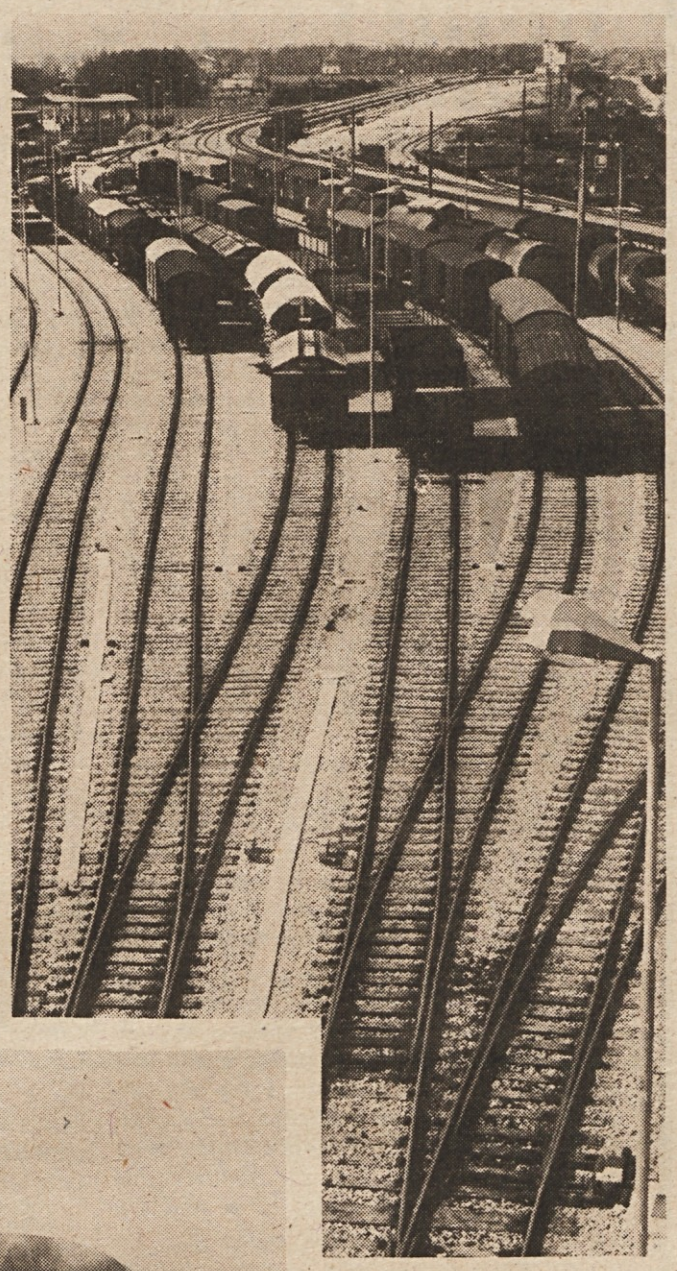

HITREJE PO USTAVNIH TIRNICAH

IVAN ZELENŠEK: „V prometu in zvezah bi ustavna določila uresničevali hitreje kot jih, če bi povsod v državi že obstajale in delovale samoupravne interesne skupnosti. Tako pa se dogovarjamo vsak po svoje... Morda bi kaj zaleglo, če bodo slovenski sindikati, od sindikalne konference železničarjev naprej, bolj kot doslej spodbujali proces, ki se pri nas že uveljavlja.“

Sindikalno konferneco ŽTP Ljubljana v tej mandatni dobi vodi IVAN ZELENŠEK iz Celja, sicer vodja tamkajšnje podružnice Sekcij za vleko Maribor in delegat v zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije.

– Ste predsednik tistega sindikalnega vodstva, ki povezuje delavce osnovne železniške dejavnosti, ki je zaradi znanih razmer v minulem poslovnem letu zaključila z veliko izgubo. Nedvomno ni lahko delati v tako neurejenih pogojih gospodarjenja, kot so bili lani in kot menda še vedno obstajajo na železnici. Kako bi na podlagi teh dejstev ocenili dejavnost sindikata?

– Res je, kot pravite, da ni lahko delati. Še posebej zato, ker smo železničarji v sestavu ŽTP Ljubljana, če odštejem obstoječe sestavljene organizacije združenega dela, nedvomno največji slovenski kolektiv, saj zaposlujemo več kot 13.000 delavcev. Zaradi znanih razmer smo se lani znašli v položaju, ko nista bila ogrožena le goli obstoj in najbolj skromna perspektiva nas delavcev, ampak tudi eksistenca železničarskih družin. Zato vprašanje pokrivanja izpadlih transportnih dohodkov ni pomenilo vprašanja, ali se bomo tega problema lotili in se tudi sami angažirali v polni meri na strokovnem, političnem ali gospodarskem področju, ampak je bila potrebna enotna akcija na vseh frontah hkrati. Dejal bi, da sta tako sindikat kot organizacija ZK uspela mobilizirati vse zaposlene za kar najboljše gospodarjenje v sicer nemogočih razmerah. Rezultat tega je rekordni obseg dela v vsej zgodovini slovenskih in istrskih železnic, zato pa se je v končni posledici lahko zmanjšala tudi načrtovana višina izgube. Več kot smo, tudi nismo mogli storiti! Z zadovoljstvom ugotavljam, da ni izostala tudi pomoč širše družbene skupnosti, predvsem pa združenega dela. Tako smo v samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet, prve na področju gospodarstva pri nas, le našli rešitev za minulo poslovno leto. Akcija za podpisovanje samoupravnega sporazuma o pokrivanju izpadlih transportnih dohodkov sicer še ni povsem sklenjena. Vendar pa vse kaže, da bo končana z uspehom in da smo torej glede izgub v preteklosti, ki jih sami sploh nismo zakrivili, zdaj vendarle ‚rešeni‘, če tako rečem. Zastavlja pa se vprašanje tekočega poslovanja in izvajanja programa modernizacije po že sprejetem programu. Tako v prvem kot v drugem primeru resnično ne vem, kako bo, če se ne bomo vsi skupaj v praksi dosledno zavzemali za uresničevanje ustave, posebej še njenih določil o dejavnostih posebnega družbenega pomena, kar železnica tudi je!

ZA ISTI POMEN IN TEŽO BESED IN DEJANJ!

– Kaj to konkretno pomeni?

– V ustavi je zelo lepo napisano, da združeno delo odloča o pogojih gospodarjenja in da je treba nadomestiti izpad dohodka tistim dejavnostim posebnega družbenega pomena, ki zaradi splošnih družbenih interesov svoje storitve opravljajo po neekonomskih cenah. Kljub nekaterim že sprejetim družbenim dogovorom in samoupravnim sporazumom o oblikovanju cen na železnici, kar pomeni konkretizacijo ustavnih načel, zdaj ugotavljamo, da se ti dogovori ne uresničujejo. Zato pa se srečujemo z administrativnim določanjem prevoznih tarif in z uradniškim odnosom do razreševanja družbeno tako perečih problemov, kakršnega predstavlja promet kot celota, železnica v njegovem sestavu pa še posebej.

– Prej ste poudarili, da se moramo vsi dosledno zavzemati za uresničevanje ustave. Vemo pa, da se je v naši družbi nakopičilo precej problemov, ki jih naenkrat pač ni mogoče rešiti, ker tega – če nič drugega – tudi materialno ne prenesemo. Kako v takih pogojih uresničevati ustavo?

– Rekel bi, da ne smemo odnehati s prizadevanji, kakršna je pokazala naša samoupravna interesna skupnost. Nismo namreč le železničarji tisti, ki smo zainteresirani za dobro delo in gospodarjenje. Dobro poslovanje železnic pomeni tudi interes celotnega gospodarstva in celotne družbe. Zato se moramo o tem skupaj dogovarjati in potem dogovorjeno tudi dosledno uresničevati. Seveda pa pomeni razreševanje problematike železnic le del problematike prometa. Slovenske železničarje v zvezi s tem moti, da imamo samo v naši republiki partnerja, s katerim se lahko sporazumevamo in ki nam je pripravljen prisluhniti, tudi pomagati, kolikor je v njegovih močeh. Mislim na samoupravno interesno skupnost železniškega in luškega prometa. Drugod po državi pa še niso tako daleč. Zato smo priča različnemu razreševanju naših problemov, zato se tudi stvari veliko počasneje premikajo, kot bi se lahko. Prepričan pa sem, da bi vsaj na področju prometa in zvez ustavo uresničevali veliko hitreje, če bi tudi v drugih republikah in pokrajinah zaživele interesne skupnosti.

Kako se lotiti dela, je v načelu torej jasno. Ne glede na rezultate, ki smo jih že dosegli v naši republiki, pa sodim, da doslednost ne bo dosežena le s tem, da bi se povezovali v interesnih skupnostih, ki bi združevale izvajalce in uporabnike enega ali dveh prometnih področij, ampak se moramo lotiti problematike prometa na vsej črti. Le v tem primeru bi zagotovili dosleden in učinkovit pristop k oblikovanju prometne politike, ki pač ne more biti razmejena po dejavnostih in zaprta znotraj republiških meja, ampak mora biti enotna za vso državo.

Med to vizijo naše družbene organiziranosti in sedanjim stanjem pa je še veliko praznega prostora, če tako rečem. Zapolnili pa ga bomo tem prej, kolikor prej bomo v jugoslovanskem prostoru uspeli ne le uveljaviti, ampak za začetek vsaj celovito predstaviti in popularizirati naše dosedanje dosežke. Delegatski sistem torej mora zaživeti tudi na tem področju. Osebno sem prepričan, da bi slovenski sindikati od naše železničarske sindikalne konference naprej, lahko veliko storili, če bi bili na tem področju bolj iniciativni, kot so in kot smo zdaj!

SOOČANJA Z REALNOSTJO

Trenutni položaj in izvajanje modernizacije slovenskega železniškega križa sta vprašanji, ki jima samoupravni organi slovenskih in istrskih železničarjev iz povsem razumljivih vzrokov posvečajo največ pozornosti. Predsednika delavskega sveta Železniškega gospodarstva Franca Viranta, sicer pa vodjo prometne sekcije Ljubljana, smo v zvezi s tem zaprosili za kratek razgovor.

– Kako ocenjujete dosedanje akcije za pokritje lani izpadlih transportnih dohodkov?

– Čeprav so dogovorjeni roki že mimo, akcija še ni povsem zaključena. Sodeč po dosedanjem odzivu, lahko rečem, da bo uspešna. Za veliko večino organizacij združenega dela, celo takih, ki zaradi značaja svoje proizvodnje prepeljejo po železnici le malo blaga, velja ugotovitev, da so izpričale vso svojo pripravljenost za solidarno reševanje problemov, s katerimi smo bili lani soočeni na železnici. Žal pa moram reči, da obstajajo tudi zelo veliki kolektivi, predvsem v panogi prometa in zvez, ki samoupravnega sporazuma o pokrivanju izpadlih transportnih dohodkov še niso niti obravnavali po postopku, ki je potreben, da bi potem njihovi samoupravni organi lahko tudi sklepali. Povedal bi še to, da smo se v tej akciji železničarji polno angažirali, da smo ustanovili akcijske štabe in da so se naši sodelavci v pretežni večini slovenskih kolektivov osebno zanimali za potek akcije; ponekod tudi po večkrat. Kot sem že rekel, uspeh ni izostal. Toda predvsem zaradi ‚zamudnikov‘ smo se in se še marsikdaj počutimo kot berači; zlasti še, ker vse kaže, da nas letos čaka nekaj podobnega, čeprav vemo, da večina težav nastaja zaradi tega, ker problematika prometa in železnic še posebej ni sistemsko urejena.

– Pravite, da je treba stvari sistemsko urediti. Mar to pomeni probleme takega značaja, da jim SIS ne more do živega?

– Predvsem bi poudaril, da se kljub sprejetemu družbenemu dogovoru o oblikovanju cen železniških storitev v praksi ni še nič spremenilo. Pristojni zvezni organi so namreč kljub drugačnemu mnenju železnice, ki je bilo v Sloveniji tudi usklajeno z mnenjem uporabnikov storitev, določili zvišanje cen z novim letom za 22 %, nič pa niso rekli o tem, kdo in kako ter kdaj bo pokril razliko do 30 %, za kolikor bi se cene morale zvišati. Zelo poenostavljeno rečeno, morali smo pristati na tisto, kar je rekla zvezna administracija, sicer bi ostali pri starih, že doslej povsem nerealnih cenah... Omenjeni družbeni dogovor tudi določa usklajevanje cen dvakrat letno, prvič v aprilu. Doslej še nismo izvedeli, da bi sploh stekle kakšne priprave. To, kar pripovedujem, niti ni najhujše. Začenjajo se namreč pojavljati velike razlike v stališčih posameznih transportnih organizacij. Kar je ali bi bilo dobro za enega, za drugega ni sprejemljivo, čeprav smo bili vsi za dogovor...

Če ta sklop vprašanj obrnem na glavo, kot se temu pravi, smo priče še drugačnim pojavom, ki bi se lahko jutri ali pojutrišnjem spremenili v hude probleme. Puščam ob strani vprašanje, da se je naša samoupravna interesna skupnost konstituirala na drugačnih osnovah kot večina drugih, ki imajo – poenostavljeno rečeno – z zakonom določeno področje delovanja in zagotovljene vire sredstev. Gre bolj za to, da se je naša SIS že izrekla za določene povsem konkretne ukrepe za reševanje problemov železnic, da ima o njih tudi jasna stališča, da jih, kolikor je odvisno od nje, tudi uveljavlja. Iz vsakdanjega življenja pa še predobro vemo, da pri opravljanju skupnih nalog vsak pričakuje tudi od drugih, da bodo izpolnjevali svoj del sprejetih obveznosti. Če pa bo še naprej tako, kot je zdaj, da dogovore samo sprejemamo, potem pa jih ne izvajamo, niti ne bom presenečen, če bo združeno delo, vključeno v SIS železniškega in luškega prometa Slovenije, ob prvi priložnosti reklo: naj še drugi storijo svoje!

HITREJE PO USTAVNIH TIRNICAH!

V poldrugem letu ali dveh bo zaključena prva etapa modernizacije slovenskega železniškega križa od Šentilja do Kopra in od Dobove do Jesenic. Dejanski rok je namreč odvisen od večje ali manjše pripravljenosti združenega dela, da iz ustvarjenega dohodka prispeva sredstva za te potrebe.

Dogovarjanje o tem je že steklo, soočeni pa smo že tudi s prvimi zapleti. Znano je namreč, da smo lansko poslovno izgubo železnic pokrili tudi v breme sredstev državnega kapitala, s katerimi pa bi železnica sicer bržčas lahko računala letos. Preprosto povedano, s prelaganjem denarja s kupčka na kup smo v načelu rešili stare zadrege, čeprav smo vnaprej vedeli, da bodo tiste, ki nas še čakajo, prav zaradi tega toliko večje. Konkretno gre za povečanje prispevne stopnje za modernizacijo železnic. Gospodarstvo jo je do lani plačevalo po stopnji 1,3 % od dohodka. Za letos in za prihodnje leto, v katerem bi se iztekla zakonska obveznost za plačevanje tega prispevka, pa naj bi prispevno stopnjo pomnožili približno s štiri. Tako bi družba vendarle zbrala sredstva za dokončanje dogovorjenega programa modernizacije. Če to pravimo, ne smemo pozabiti, da bi taka prispevna stopnja zadostovala le v primeru, da bi železnica lahko uveljavila bolj realne cene prevoznih storitev in tako tudi iz lastnih sredstev več vlagala v program modernizacije. Že poprej pa smo zapisali, da se vsaj za zdaj dogovor o cenah še ne uresničuje.

Franc Virant: „Večina težav nastopa zaradi tega, ker problematika prometa sistemsko sploh ni urejena. Železničarji se lahko tudi pretrgamo, z nami vred SIS železniškega in luškega prometa Slovenije, pa ne bo nič pomagalo, če se hkrati ne bodo uresničevali tudi vsi drugi, na železnici in drugje sprejeti dogovori.“

Vse to, kar smo zapisali, in še marsikaj več, so vedeli tudi delegati, ki so se zbrali v torek na skupščini samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet, da bi – med drugim – obravnavali in sprejeli tudi predlog nove prispevne stopnje za modernizacijo železnic.

Čeprav na seji ni manjkalo proceduralnih zapletov in zelo polemičnih razprav, ki bi zaslužile podrobnejši komentar, se omejujemo na najbolj bistveno, to pa je, da so delegati zbora uporabnikov izrekli svoj odločni „ne“ za tak način odločanja v skupščini, v katerem bi se spremenili le v glasovalni stroj.

Če zadevo podrobneje pojasnimo, gre za to, da je skupščina SIS ob razpravi o pokrivanju lani izpadlih transportnih dohodkov sicer sklenila, da bo predlagala republiški skupščini, da za letos in za prihodnje leto predlaga zvišanje prispevne stopnje v višini, ki bo šele ugotovljena. Kakšna naj bi konkretno bila ta stopnja, so delegati izvedeli šele na seji, zato so delegati zbora uporabnikov zahtevali, naj jim strokovne službe Železniškega gospodarstva pripravijo podrobnejšo utemeljitev predloga, o katerem bi se potem pogovorili s svojo bazo. Delegati zbora izvajalcev, to je železničarjev, pa so nasprotno menili, da dodatna dokumentacija ni potrebna, ker imajo papirjev vsi skupaj že čez glavo dovolj.

„Žoganje s stališči“ pa, resnici na ljubo, niti ni bilo edini vzrok tega kratkega stika. Ker je treba zaradi spremenjene prispevne stopnje spremeniti tudi zakon, so strokovne službe SIS in ŽG Ljubljana pripravile tudi predlog sprememb zakona. Delegati uporabnikov so ga, kot se je med razpravo izkazalo, razumeli prav, ko so ugotavljali, da pomeni razširitev dogovorjenega programa modernizacije in zato „po tihem“ zvišano prispevno stopnjo.

Ob tolikšnih razlikah v stališčih in pogledih seveda ne preseneča, da so le trije delegati zbora uporabnikov glasovali za predlagano višino nove prispevne stopnje, vsi drugi pa proti, medtem ko je zbor izvajalcev soglasno glasoval zpredlog. V usklajevalnem postopku, ki se je začel, je skupna komisija delegatov obeh zborov sicer izoblikovala kompromisno rešitev, ki bi nemara lahko bila tudi sprejeta, če bi bil zbor uporabnikov še sklepčen. Zato so se lahko le dogovorili, da se bo skupščina v najkrajšem času ponovno sestala, dotlej pa bodo vsi delegati dobili v roke potrebno gradivo in se o njem tudi posvetovali v kolektivih, kjer so bili izvoljeni.

Ko so potem govorili o tem, za koliko časa se je zaradi vsega tega zavlekel postopek v skupščini SIS železniškega in luškega prometa, se je izkazalo, da bodo izgubili največ teden dni. Nedvomno pa bi lahko „ujeli“ tudi ta čas, če bi bilo gradivo pripravljeno in razposlano pravočasno. Če so torej delegati zbora uporabnikov prvič glasovali proti, to nikakor ne pomeni, da niso pripravljeni podpreti izvajanja načelno že sprejetih dogovorov. Zahtevali pa so in svojo voljo tudi uveljavili, da lahko sklepajo šele na osnovi zavestne odločitve, ne pa pod pritiskom, da je zadeva tako nujna, da bi zaradi tega lahko poteptali osnovna načela delegatskega sistema. Da pa ta načela postajajo resničnost, s katero se bomo morali soočiti, dokazuje prav zadnja skupščina SIS železniškega in luškega prometa SR Slovenije.

MILAN GOVEKAR

NUJNA HITRA INTERVENCIJA

Cela vrsta odprtih problemov na področju štipendiranja učencev in študentov ● Neporavnavanje medsebojnih obveznosti ● Učenci in študenti 18 občin še vedno čakajo na solidarnostna sredstva za štipendije

Nemara je prav, da bralce širše seznanimo s problemi, ki so se nakopičili pri izvajanju nove štipendijske politike. Vpogled v to problematiko je novinarju v zadnjih dneh omogočila skupna seja odbora iz 32. člena družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike in izvršnega odbora skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju na ravni republike. In nemara bodo iz tega zapisa dobili kakšno pojasnilo tudi Idrijčani, saj smo pred nekaj tedni prav mi objavili odprto pismo slovenski javnosti pod naslovom „Do kdaj obljube o solidarnosti? “, ki so ga podpisale vse občinske družbenopolitične organizacije, občinska skupščina v Idriji in še nekateri drugi.

PRVI KROG SPORAZUMEVANJA JE ZAKLJUČEN

V prvih aprilskih dneh je bilo končno mogoče ugotoviti, da je prvi krog sporazumevanja o izvajanju nove štipendijske politike zaključen. Ob sodelovanju Socialistične zveze so bili samoupravni sporazumi o štipendiranju sklenjeni tudi v Novi Gorici, Kočevju, Mariboru in v Velenju. Seveda pa je treba dodati, da bi se nemudoma moral nadaljevati drugi krog sporazumevanja, kajti ob zagatah, ki preprečujejo izvajanje solidarnostnega prelivanja štipendijskih sredstev v 18 upravičenih občinskih skladov združenih sredstev za štipendije učencem in študentom, je treba oceniti predvsem dvoje: kakšno je uresničevanje finančnih obveznosti TOZD do občinskih štipendijskih skladov in kako pritegniti med podpisnice samoupravnih sporazumov o štipendiranju še nove OZD oziroma TOZD, ki doslej še vedno stoje ob strani.

NAJBOLJ DEFICITARNE POKLICE MORAMO UGOTAVLJATI KOT DRUŽBENA SKUPNOST

V izpopolnjenem družbenem dogovoru o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike je dopolnilo k 11. členu povzročilo veliko pomislekov, ki jih je bilo mogoče znova slišati tudi na omenjeni skupni seji. Gre za določilo o določevanju višine kadrovske štipendije, kakršne dajejo organizacije združenega dela in skladi samoupravnih interesnih skupnosti. Že v prvotnem besedilu družbenega dogovora je bilo rečeno, da lahko ti štipenditorji v manj razvitih občinah povečajo štipendije za 200 točk. Zdaj dodano določilo pa to podrobneje določa, in sicer tako, da lahko ti štipenditorji povečajo štipendije za 200 točk le za študij v tehniških, pedagoških in zdravstvenih strokah.

Pomisleki ali ugovori na tako določilo prihajajo od tam, kjer manjkajo v merilu občine ali celo regije tudi drugi profili, denimo ekonomisti, pravniki in drugi. Slišali smo mnenje, naj bi služba zaposlovanja, ki vodi tudi poklicno usmerjanje, imela pravico določiti, katere stroke bi morali bolj stimulirati in študentom v takih primerih dajati za 200 točk višje štipendije.

In kakšni so ugovori proti tem ugovorom? Predvsem, da smo v resoluciji o družbenoekonomskem razvoju za leto 1975 zapisali, da so kadri na področju tehnike, izobraževanja in zdravstva najbolj deficitarni v celotni slovenski družbi in je torej s posebnim ukrepom potrebno dodatno stimulirati študij v teh strokah. Vpis na ekonomsko ali, denimo, pravno smer pa je, gledano s stališča družbe, zadosten, če ne celo prevelik. Če pa na določenih območjih manjka prav teh kadrov, je k temu študiju treba spodbuditi tudi s kadrovskimi štipendijami, običajnimi, za navezavo teh štipendistov na štipenditorje pa poiskati druge rešitve. Širokemu odpiranju možnosti za podeljevanja povečanih štipendij pa zagotovo ne bi bili kos, zlasti ne spričo problemov, ki to naše štipendiranje že tako tarejo.

TEŽIŠČE VPRAŠANJA JE – KAKO UVELJAVITI SOLIDARNOST!

Priliv sredstev za štipendije je v velikem zaostanku. Razlogi? Zastavljajo se naslednja vprašanja: Kaj storiti, da bodo podpisniki samoupravnih sporazumov svoje obveznosti izpolnjevali? Ali je že prodrlo v TOZD, da je v občinskih samoupravnih sporazumih spremenjeno določilo o tem, da se prispevek za štipendije lahko izplačuje v breme tekočega dohodka in ne sklada skupne porabe, kot je bilo prvotno zapisano? Kakšna je odgovornost za izpolnjevanje te obveznosti v kolektivih? Zakaj se ponekod podpisniki do tega samoupravnega sporazuma vedejo kot do kosa nepomembnega papirja in zakaj SDK ne kontrolira izpolnjevanje teh obveznosti? Kaj storiti v primerih, ko so podjetja nelikvidna, ko imajo sredstva komaj za izplačila osebnih dohodkov, ki imajo blokiran žiro račun in po novih predpisih v takih primerih ne izločajo nobenih prispevkov itd. itd.? Ugotovljeno je bilo, da je večina teh vprašanj take narave, da je nanje treba poiskati odgovor skupaj. Zato bodo pismeno zaprosili vse občinske skupščine, da ocenijo izvajanje štipendijske politike in da posredujejo podatke, naštejejo TOZD, ki sploh še niso podpisa samoupravnega sporazuma in kjer bo potrebno ponovno zasnovati politično akcijo med kolektivi; da naštejejo TOZD, ki so likvidne, a svojih štipendijskih obveznosti v občini iso poravnale; da posredujejo informacijo, katere TOZD niso likvidne. Uradno pa bodo predlagali SDK, da ob izplačilih osebnih dohodkov izvaja izločanje prispevka za štipendije. Če bo ugotovljeno, da za to ni zakonske osnove, bo komisija podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju na ravni republike o tem obvestila Izvršni svet SR Slovenije, kajti neki sistemski način kontrole izločanja teh prispevkov si moramo zagotoviti. Zaradi sedanjih slabosti pa seveda najbolj trpi solidarnost, najbolj to čutijo v občinah, kjer so vse doslej zaman pričakovali solidarnostna štipendijska sredstva.

ZAGATE PRVEGA KVARTALA

Računali smo, da bi iz prispevka 0,5 % od bruto osebnih dohodkov ob stoodstotnem pristopu k samoupravnemu sporazumu o štipendiranju letno zbrali 160 novih milijonov din in da bomo štipendirali kakih 8.000 štipendistov. Zdaj ugotavljajo, da je štipendistov že najmanj 10.000, kar je posledica predvsem povišanih oskrbovalnin v domovih učencev in študentov.

V družbeni dogovor za gradnjo dijaških domov smo zapisali, da bi presežke iz občinskih štipendijskih skladov namenili za gradnjo dijaških domov (seveda presežke, ki bi bili ugotovljeni po izteku koledarskega leta!). Vsaj za sedaj kaže, da o kakih presežkih ni mogoče govoriti. Glede na obveznosti podpisnic sporazuma bi bilo iz drugega polletja 1974. leta na voljo komaj 500.000 din za solidarnostno prelivanje. Podatki o sredstvih, ki bi jih lahko zbrali in ki bi jih potrebovali za štipendije v prvem četrtletju tega leta, pa kažejo, da ob valoriziranih štipendijah lahko računamo komaj na 2,670.000 din viška in kar 10,270.000 novih din primanjkljaja.

PODATEK IZ OBČINE LJUBLJANA-CENTER POSTAVLJA AKCIJO SOLIDARNOSTI NA GLAVO

Vse oči so bile tako rekoč obrnjene k občini Ljubljana-Center, za katero se je s gotovostjo računalo, da bo prelivala solidarnostna štipendijska sredstva. Na presežke so seveda računali tudi sami. Potem pa se je vse postavilo na glavo. Upoštevaje stoodstotno realizacijo obveznosti vseh, ki so podpisali sporazum, ugotavljajo, da bodo imeli primanjkljaj. Gradbena podjetja so jih poslala zahtevke za kakih 1.000 učencev (samo Gradis za 556 štipendistov, ki so prišli iz drugih republik), kajti sindikalna lista točno pove, kdaj gre za doplačilo razlike iz združenih sredstev za štipendiranje učencev poklicnih šol. Podobno so potrebe štipendijskega sklada skokovito narasle v Novem mestu, takoj ko je gostinstvo pripeljalo v svoje šole iz drugih republik kakih 60 deklet.

RED TUDI PRI KADROVSKIH ŠTIPENDIJAH

Čeprav so v Mariboru podpisali sporazum šele 14. marca in za zdaj krijejo svoje potrebe, ne pa tudi solidarnosti, so pripravljeni obveznost solidarnosti prevzeti nase, če ne drugače, tudi z najetjem kredita. Njihova skupna komisija podpisnic sporazuma pa opozarja na nered pri kadrovskih štipendijah, ki se obračunavajo ali po novem, ali po starem ali brez valorizacije. Obvestili so vse TOZD, da ne bodo priznavali dopolnilnih štipendij za učence vsem tistim, ki svojih kadrovskih štipendij ne bodo uskladili z veljavnim sporazumom.

Sicer pa v Mariboru ugotavljajo, da ne smejo obstati ob 70 % podpisnikov sporazuma in da si bodo z družbenopolitičnimi organizacijami prizadevali, dokler ne bodo sporazuma sprejele vse TOZD.

V zvezi s kadrovskimi štipendijami je bilo tudi rečeno, da bi na to problematiko morali opozoriti vse politične organizacije, sindikat, zvezo komunistov, predvsem pa tudi zvezo socialistične mladine, ki naj bi preko svojih organizacij izvedla moralni pritisk, da delovne organizacije spremenijo stare štipendijske pogodbe, ki presegajo družbeno dogovorjeno višino.

Tudi na slovenski obali so računali, da bodo lahko prelivali solidarnostno tretjino zbranih sredstev. Zdaj pa ugotavljajo velik pritisk na ta sklad. Zato bodo zbrali podatke o tem, koliko so TOZD v zadnjih dveh letih podeljevale kadrovskih štipendij, kajti vse kaže, da so jih kar pošteno zmanjšale in da prenašajo bremena štipendiranja na ramena združenih sredstev. Taka praksa se je izkazala tudi že v nekaterih drugih občinah, kjer število TOZD razpisanih štipendij nazaduje. Res pa je tudi, da so lani v septembru v 24 občinah razpisali 599 kadrovskih štipendij, toda mnoge so ostale neizkoriščene. Ugotoviti bo treba, kje so ostale neizkoriščene in znova tja usmeriti kandidate.

18 OBČIN ČAKA

Lepo je reči: prelivanje solidarnostnih sredstev naj se začne po hitrem postopku, takoj, v aprilu! Kdo lahko preliva sredstva? Tretjina občin, kjer so dosegli stoodstoten podpis sporazuma in enako realizacijo, taka občina lahko preliva ali sprejema solidarnostna sredstva. Takih občin pa ta čas ni!!! In še to: nerealno bi bilo pričakovati, da bodo delovne organizacije zdaj podpisale sporazum za nazaj, od 1. julija 1974. leta. Toda odločno stališče, ki smo ga slišali na skupni seji pred dnevi, je, da zaradi tega ni mogoče razvezati obveznosti do solidarnosti tiste občine, ki naj bi prelivale sredstva. To bodo morale prevzeti na svoja ramena, kajti 18 občin čaka na solidarnost. Sicer pa smo slišali, da se s tem strinjajo v Mariboru pa v Tržiču. Seveda pa bo treba malce manj matematično stvar pogledati tam, kjer je razlog nelikvidnost delovnih organizacij.

Vsekakor pa je nujna hitra intervencija. Znova bo treba preveriti presežke in primanjkljaje, udeležbo na solidarnosti pa proporcionalno razdeliti. Z vsemi predvidenimi ukrepi bo seznanjena skupna komisija podpisnic sporazuma na ravni republike, ki naj bi v maju predlagano izvedbo solidarnosti tudi verificirala.

SONJA GAŠPERŠIČ

V zadnji številki DE so se nam vrinile v članek „Jasno opredeljena prihodnost“ nekatere napake. Tako v 68 tekstilnih OZD ni zaposlenih 5.000 delavcev, temveč 50.000. Tudi ne gre za zdravstveno-tehnološko revolucijo, temveč za znanstveno-tehnološko. In slednjič, čimprej bo potrebno v TOZD izdelati razvojne programe in predvideti možne integracijske procese, ne pa inflacijske procese. Bralcem se za napake opravičujemo.

»Umazana« reklama na zatožni klopi

Pri nas se na vse mile viže pogovarjamo o gospodarjenju, o tržnih zakonitostih in tržnem mehanizmu, o enotnem jugoslovanskem tržišču, o boljšem gospodarjenju . . . V teoretičnih razpravah se vse kar blešči od „boljšega“ in „zakonitosti“, pri tem pa vsekakor v isti sapi preradi pozabljamo na to, da „zakonitost trga“ nikakor še ne pomeni, da lahko prav vsak prodajalec na trgu počenja, kar mu pride na misel.

In tako smo se znašli v presenetljivem položaju, da se na eni strani z vsemi silami zavzemamo za zakonitost, na drugi pa se na vsakem koraku pri proučevanju medsebojnih odnosov „partnerjev na trgu“ spotikamo ob vsakovrstni „ropotiji“, ki je značilna za anarhijo. Zdi se, da smo predvsem pozabili, kako so dobre poslovne navade pravzaprav najvišji zakon vedenja na trgu.

Zastavlja se še vprašanje, kaj vse moramo storiti, da bomo zavarovali predvsem interes potrošnika. Mimogrede: celo v sodobnem kapitalizmu se je potrošnik „prebil do prvega mesta“ in se prodajno blago ne sme pojavljati na trgu tako, da bi na primer z imenom ali lažnimi podatki zavajalo potrošnika glede kvalitete in podobnega.

Opraviti imamo torej z dvema odnosoma: proizvajalci med sabo ter proizvajalci in potrošniki. Tokrat nameravamo spregovoriti o nekaterih „črnih“ značilnostih v teh odnosih. Gre za stvari, ki bistveno odstopajo od načela, da bi morala pri nakupu blaga odločati samo kvaliteta in vrsta. Povejmo kar na kratko, da gre za nelojalno konkurenco, ki se morda v praksi kaže v najrazličnejših odtenkih in se pogosto skuša skrivati pod odejami „dovoljenega“, vendar zaradi tega seveda še ni uspela spremeniti svojega v bistvu nemoralnega in – tudi – kriminalnega značaja.

Profesor na pravni fakulteti v Ljubljani dr. Stojan Pretnar razmišlja tako-le:

„Na zatožno klop moramo vsekakor postaviti tako imenovane premijske posle, pri katerih se potrošnik odloča za nakup blaga predvsem zaradi upanja na premijo. Kot zanimivost omenjam, da so bili taki posli prepovedani celo v ranjki Jugoslaviji. Dobro, po vsem svetu se zavedajo, da premijski posli uvajajo na tržišče odnose, ki bi jih lahko „pogoltnili“ kvečjemu v razmerah najbolj neurejenega kapitalizma pred sto in več leti. Zdaj so prepovedani praktično po vsem svetu. Edina izjema je pravzaprav Italija, a še tam se jih ne more posluževati, denimo, prehrambena industrija!

Bistvo premijskih poslov je pravzaprav v tem, d so preračunani na naivnost potrošnika in le-tega brutalno izkoriščajo. Še posebej nemoralno je, da so s svojimi „magneti“ preračunani pravzaprav na revnega potrošnika, ki mu vlečejo iz žepa denar za največkrat nekoristne in nepomembne reči. Da sploh ne omenjam otrok! Premijska reklama natančno računa na to, da bodo otroci izvajali na starše psihološki pritisk! In kje je pri vsem tem vzgoja? !“

Vprašanje je prav gotovo več kot logično: kako to, da pri nas dopuščamo tako prodajno in reklamno prakso? Saj vendar ne živimo v svetu z zavezanimi očmi?

Konec februarja so na primer na gospodarski zbornici v pogovoru s predstavniki slovenskega „pravosodnega vrha“ ugotovili, da se je na našem trgu razširila praksa, da nekatere delovne organizacije reklamirajo svoje izdelke oziroma storitve s prirejanjem nagradnih iger, pri katerih je sodelovanje v nagradni igri vezano na nakup enega, praviloma pa kar cele serije izdelkov.

Tovrstno ravnanje v konkurenci, ki pozornost potencialnega kupca odvrača od stvarnih elementov ponudbe (kvalitete, cene . . .) na možnost pridobitve posebne nagrade, ima značilnosti dejanja nelojalne konkurence.

Imamo celo zakonodajo:

„Za nelojalno konkurenco se šteje po tem zakonu dejanje, ki ga stori OZD z namenom gospodarske konkurence pri opravljanju prometa blaga in storitev ali druge gospodarske dejavnosti, in ki nasprotuje dobrim poslovnim običajem ter s katerim se povzroči ali utegne povzročiti škoda drugi OZD, potrošnikom ali družbeni skupnosti.“

In še:

„Pridobivanje kupca, uporabnika storitve, naročnika, varčevalca ali drugih oseb z dejanjem ali obljubljanjem nagrade ali kakšne druge premoženjske koristi ali ugodnosti, ki po vrednosti občutneje presegajo običajne reklamne nagrade ali v gospodarskem prometu običajne ugodnosti!“

Po domače bi torej lahko rekli, da so premijski posli pri nas prepovedani („igre na srečo“ so nekaj povsem drugega!). Prepovedani – in vendar se razraščajo!?

Pred dnevi smo bili na pogovoru na Gospodarski zbornici SRS, kjer so bili tudi predstavniki vrhovnega sodišča, javnega tožilstva, okrožnega gospodarskega sodišča, republiškega sekretariata za finance, republiškega tržnega inšpektorja, ekonomske in pravne fakultete . . .

Sestanek smo omenili zato, ker na prvi pogled kaže, kot da bi šlo pri „tihem dovoljevanju“ premijskih poslov za našo tipično nerodnost, vsakdanjo posebnost ali kakor jo že imenujemo, namreč za to, da imamo sicer zelo dobre zakone, ki se jih pa potem nismo pripravljeni držati in zaman iščemo tistega, ki bi moral zakone tudi izvajati.

Pogovor pa je le stekel, da glavni kamen spotike lahko iščemo v navidezni (za nekatere ni samo „navidezna“) neusklajenosti med zveznim zakonom in republiškimi predpisi. Po tej logiki bi zdaj morali čakati (in to res čakati, kajti usklajevalni postopki na področju zakonodaje so sila zamudni), da bi v Jugoslaviji v vseh republikah odpravili prakso, po kateri lahko kar občine izdajajo dovoljenja za „prirejanje“ premijskih poslov, ki smo jim sicer z zveznim zakonom odrezali peruti.

Kakor se čudno sliši, je res, da se taka dovoljenja, ki smo jih omenili, dobivajo na občini! Dovoljenje obvezuje – v praksi je pač tako – kršitelja osebne odgovornosti, če krši zvezni zakon o nelojalni konkurenci!

No, ker omogočanje nelojalne konkurence (s premijskimi posli ali kako drugače) ni samo stvar predpisov in spoštovanja predpisov in torej ni samo stvar vprašanja, ali bodo pravniki imeli v rokah dovolj sredstev, naj tokrat za zaključek izrazimo zadovoljstvo, ker smo naposled le prišli tako daleč, da ugotavljamo, kako „umazani posli“ na našem tržišču ustvarjajo vse kaj drugega kot pa urejene in poštene razmere. Vse kaže, da ne bomo ostali samo pri besedah in da premijskim poslom z vso njihovo nemoralo vred resnično bijejo zadnje ure.

Predvsem pa bi ta čas kazalo opozoriti na nekaj: ne glede na predpise in na našo pripravljenost, da jih v resnici spoštujemo (za nekatere primere bi celo lahko rekli: pripravljenost, da se seznanimo z njimi, čeprav to sodi v našo delovno dolžnost!), moramo zastaviti vse sile, da bo do odločilne besede pri „naši“ in podobnih tržnih umazanijah prišla volja potrošnika. Osveščenega potrošnika!

Prvi korak k temu cilju pa prav gotovo je, da onemogočimo v naših gospodarskih organizacijah take „strokovnjake“, ki mislijo, da sta reklama in prodaja uspešni le takrat, kadar potrošnika vlečeš za nos, namesto da bi zaupal kvaliteti svojega blaga (če jo seveda res imaš!).

In še nekaj: zanimivo bi bilo vedeti, kaj o tem menijo samoupravni organi . . .

Tig

Komisija za „Priznanje samoupravljavcu“ pri občinski skupščini Celje

razpisuje

v skladu z 2. členom Odloka o priznanju samoupravljavcu (Ur. l. SRS 19/74), podelitev priznanja samoupravljavcu za leto 1975.

Priznanje samoupravljavcu bo podeljeno zaslužnim članom organov upravljanja in drugim delavcem za izredne dosežke na področju razvoja samoupravljanja v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, ki prispevajo k napredku samoupravljanja in socialističnih samoupravnih odnosov.

Komisija vabi organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti ter družbenopolitične organizacije, društva in občane, da pošljejo predloge do 10. maja 1975. leta.

Komisija za „Priznanje samoupravljavcu“ pri občinski skupščini Celje

Še posebej svečano

Občinski svet zveze sindikatov Dravograd bo pripravil letos v počastitev mednarodnega delavskega praznika – 1. maja več prireditev. Z množičnim praznovanjem delavskega praznika bodo počastili tudi 30-letnico osvoboditve in zmage nad fašizmom.

Prve prireditve v počastitev 1. maja so se te dni že začele. Komisija za šport in rekreacijo pri dravograjskem občinskem svetu zveze sindikatov je namreč pripravila tekmovanje v malem nogomeru, odbojki, šahu, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju, krosu in vlečenju vrvi.

Predstavniki osnovnih organizacij sindikata so se že dogovorili, da bodo letos v počastitev 1. maja postavili številne prvomajske mlaje. Obljubljajo, da jih bo toliko, kot še nobeno leto doslej, čeprav je postavljanje prvomajskih mlajev že večletna tradicija delavcev Dravograda.

30. aprila popoldne bo na Trgu v Dravogradu promenadni koncert godbe na pihala, zatem pa v kinodvorani svečana proslava mednarodnega delavskega praznika. Ob tej priložnosti bodo podelili tudi 15 srebrnih znakov zveze sindikatov Slovenije, delegacija delavcev in mladih pa bo položila venec k spomeniku neznanih talcev. Pripravljajo pa tudi velik ognjemet.

Na sam praznik, 1. maja, pa bo ob elektrarni že drugo tradicionalno srečanje delovnih ljudi občine Dravograd z zanimivim kulturnim in športnim programom. (ek)

Z LETNE SKUPŠČINE METLIŠKIH SINDIKATOV

Občni zbori razgibali članstvo!

Na minuli letni skupščini občinske zveze sindikatov v Metliki so obravnavali analizo občnih zborov in letnih skupščin osnovnih organizacij sindikata ter sprejeli letošnji delovni program metliških sindikatov.

V metliški občini ugotavljajo, da so občni zbori osnovnih organizacij sindikata močno razgibali domala celotno članstvo, saj so se tokrat resneje lotili obravnavanja lastnih problemov v vsakem delovnem okolju. K temu je deloma pripomoglo tudi dejstvo, da tekstilana industrija kot najmočnejša panoga gospodarstva v občini doživlja krizo v svojem razvoju, nekatere temeljne organizacije združenega dela pa se bore z notranjimimi težavami. Tako je bila tematika na zborih zelo različna. V večini osnovnih organizacij so v svojih poročilih poleg orisa delovanja organizacije v minulem letu tudi kritično obravnavali gospodarske in družbenopolitične razmere v delovni organizaciji. Še zlasti kritično so na zborih obravnavali delovanje samoupravnih organov in delavske kontrole. Skupna značilnost vseh zborov je tudi v tem, da so delavci tokrat veliko bolj zavzeto obravnavali vse probleme, ki jih tarejo. Še zlasti so bili nezadovoljni s prepočasnim reševanjem stanovanjskih problemov in drugih težav s področja družbenega standarda. To seveda zavezuje vodstva osnovnih organizacij in občinski svet ter odbore sindikatov, da si še bolj prizadevajo uresničiti zastavljene programe.

Iz teh ugotovitev zajema letni delovni načrt občinskega sveta skupne akcije vseh sindikatov v občini in je usklajen z akcijami posameznih odborov in z načrti drugih družbenopolitičnih organizacij v metliški občini. Zapisati velja, da je letošnji delovni program metliških sindikatov zelo obsežen in konkreten. Pri vsaki nalogi določa tudi način izvedbe ter nosilce in roke za uresničitev posamezne naloge.

OBŠIRNE NALOGE

Pri razvijanju in krepitvi nove vsebine samoupravnih odnosov v združenem delu bodo ugotavljali udeležbo vsakega zaposlenega v samoupravni delovni skupini pri oblikovanju in uresničevanju stališč samoupravnih organov; analizirali bodo skladnost strukture delavskega sveta s strukturo zaposlenih in preverjali, ali je presežen stari predstavniški sistem v organih samourpavljanja, spremljal odgovornost delegatov v organih samoupravljanja do delavcev. Za učinkovetejše delovanje samoupravne delavske kontrole bodo organizirali izobraževanje za vse člane teh organov. Prav tako bodo za utrjevanje delegatskih razmerij in odnosov v združenem delu pripravili poseben izobraževalni program, najprej za vodje delegacij, kasneje pa tudi za člane. Zavzemali se bodo tudi za tesnejše sodelovanje delegacij s samoupravnimi organi v organizacijah združenega dela.

Posebno skrb bodo metliški sindikati posvetili tistim delovnim organizacijam, kjer delavci še niso dosledno samoupravno organizirani po novi ustavi. Neposredno bodo pomagali delavcem v obratu IMV na Suhorju pri ustvarjanju pogojev, da dobijo status temeljne organizacije združenega dela. Sodelovali bodo pri razpravah o oblikovanju TOZD v podjetju TGP in Kmetijski zadrugi. Hkrati z ustanavljanjem TOZD pa bodo organizirali tudi sindikalno dejavnost po temeljnih organizacijah. Glede povezovanja krajevnih skupnosti z organizacijami združenega dela bodo metliški sindikati vztrajali, da bodo v vseh vodstvih krajevnih skupnosti zastopani tudi interesi zaposlenih delavcev, pripravili bodo dogovor, po katerem naj bi zaposleni izročali del ustvarjenih sredstev za potrebe krajevnih skupnosti, vodstva krajevnih skupnosti pa bodo prek delgacij povezali z osnovnimi organizacijami sindikata po teritorialnem načelu oziroma upoštevaje število zaposlenih iz posamezne krajevne skupnosti.

Sindikati v Metliki bodo vztrajali, da morajo vse organizacije izdelati programe varčevanja in da jih bodo tudi uresničevali. Spodbujali bodo racionalizatorstvo ter tehnične in tehnološke izboljšave v proizvodnji, hkrati pa se bodo zavzeli za izdelavo meril za stimulacijo prizadevanj posameznikov na tem področju. Sindikati se bodo zavzemali tudi za integracijske procese v občini in regiji, sodelovali pri oblikovanju dogovorov za tesnejše poslovno-tehnično povezovanje tekstilne industrije v občini, spremljali bodo dejavnost medobčinskega odbora delavcev tekstilne in usnjarske industrije pri načrtovanju integracij zunaj občinskih meja ter sodelovali pri nastajanju in uresničevanju samoupravnih sporazumov v sestavljnih organizacijah združenega dela.

Posebno skrb bodo metliški sindikati letos posvetili tudi uveljavljanju dogoročne stanovanjske politike. Tako bodo analizirali potrebe po novih stanovanjih v občini; aktivno bodo sodelovali pri dogovarjanju o cenah za družbeno gradnjo stanovanj in tako onemogočili monopolizem gradbene perative pri gradnji stanovanj in komunalnem urejanju; od organov, ki so pristojni za urbanistična vprašanja, bodo sindikati zahtevali, da pravočasno uredijo zazidalne komplekse za družbena stanovanja. Prav tako si bodo prizadevali za uveljavljanje enotnih merl za dodeljevanje stanovanjskih kreditov in najemnih stanovanj. V ta namen bodo analizirali ustrezne pravilnike delovnih organizacij, pri dodeljevanju stanovanj pa zahtevali, da poleg ekonomsko-kadrovskih upoštevajo tudi socialne razmere prosilcev.

R. Š.

PO OBČNIH ZBORIH IN LETNIH SKUPŠČINAH OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA V OBČINI VELENJE

POMEMBNI VSEBINSKI PREMIKI

Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov Velenje je na zadnji razširjeni seji, na kateri so sodelovali tudi predsedniki občinskih odborov sindikata, obravnavalo prvo oceno občnih zborov in letnih skupščin osnovnih organizacij sindikata v Šaleški dolini ter opozorilo na najpomembnejše naloge pri usposabljanju osnovnih in občinskih organizacij sindikata za učinkovito uresničevanje njihove vloge.

Na seji predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Velenje so poudarili, da so bili zadnji občni zbori in letne skupščine osnovnih organizacij sindikata tudi v velenjski občini najbolj množična in tudi izredno kvalitetna akcija, v kateri so se člani dogovorili za nove naloge in oblike organiziranosti ter ocenili delo v minulem obdobju.

Priprave na pravkar opravljene občne zbore in letne skupščine osnovnih organizacij sindikata so bile skrbne. Do občnih zborov je pripravila večina vodstev osnovnih organizacij sindikata predloge delovnih programov, pravila o organiziranosti in delovanju osnovne organizacije ter finančne načrte za leto 1975. V pripravah na občne zbore so tudi v velenjski občini znova spregovorili o novi vlogi sindikatov v naši družbi ter o nalogah in odgovornosti osnovnih organizacij sindikata v temeljnih organizacijah združenega dela in organizacijah združenega dela. Ob tem je bilo poudarjeno, da se morajo člani sindikata v prihodnje kar najbolj aktivno vključevati v dogovarjanja o prihodnjem delu in akcijah sindikatov.

VEČ KOT 17.000 ČLANOV V 123 OSNOVNIH ORGANIZACIJAH SINDIKATA OZIROMA V 733 SINDIKALNIH SKUPINAH

V pripravah na občne zbore in letne skupščine so tudi v Šaleški dolini izvedli reorganizacijo sindikata. Ustanovljenih je bilo več novih osnovnih organizacij sindikata; do občnih zborov je delovalo na območju občine Velenje 79 osnovnih organizacij sindikata, zdaj pa je nekaj več kot 17.000 občanov vključenih v 123 osnovnih organizacij sindikata.

V vseh osnovnih organizacijah sindikata, kjer so bili za to pogoji, so ustanovili sindikalne skupine. Teh je zdaj v občini kar 733, v poprečju pa vključuje sindikalna skupina 23 članov. Sindikalne skupine so za svoje poverjenike izvolile člane, ki doslej niso imeli sindikalnih oziroma drugih dolžnosti in v katere imajo delavci zaupanje. Že na občnih zborih je bilo poudarjeno, da je treba posvetiti vso pozornost izobraževanju in usposabljanju sindikalnih poverjenikov, vse sindikalne skupine pa naj bi na osnovi sprejetih delovnih programov osnovnih organizacij sindikata izoblikovale svoje akcijske programe.

11 ZAMUDNIKOV PRI IZVEDBI OBČNIH ZBOROV

Poudariti je treba, da je večina osnovnih organizacij sindikata v Šaleški dolini do dogovorjenega roka opravila občne zbore in letne skupščine. Le 11 osnovnih organizacij sindikata je kasnilo z občnimi zbori.

Udeležba na delovnih dogovorih je bila v glavnem zadovoljiva. Članstvo je v velikem številu poseglo v razprave, govorili pa so zlasti o delu in nalogah osnovnih organizacij sindikata in sindikatov ter o problemih, ki tarejo delavce oziroma posamezne delovne skupnosti.

Ugotoviti torej moremo pomembne spremembe vsebine glede občnih zborov. V preteklosti se je dogajalo, da so vodstva osnovnih organizacij sklicevala občne zbore zato, ker je potekel mandat članom izvršnih odborov in je bilo treba izvoliti nova vodstva. Zadnje občne zbore in letne skupščine osnovnih organizacij sindikata pa je v celoti prevevalo delovno vzdušje, veliko pripravljenost članov za delo pa potrjujejo tudi sprejeti programi dela, ki izhajajo iz sklepov VIII. kongresa zveze sindikatov Slovenije ter iz delovne usmeritve občinskega sindikalnega sveta.

Pomembno je, da je v sprejetih delovnih programih osnovnih organizacij sindikata podrobno opredeljeno, kdo in do kdaj mora opraviti posamezne naloge.

Seveda pa kaže ob tem opozoriti tudi na nekatere pomanjkljivosti zadnjih občnih zborov in letnih skupščin osnovnih organizacij sindikata. V pripravah na občne zbore in letne skupščine je bilo premalo razgovorov o kadrovanju v nova vodstva. Povsod delavci tudi niso dobili gradiva, o katerem so razpravljali na občnih zborih. V nekaterih osnovnih organizacijah sindikata pa pred občnimi zbori oziroma letnimi skupščinami niso izvolili poverjenikov sindikalnih skupin in so to nalogo opravili pozneje.

NAJPOMEMBNEJŠE PRIHODNJE NALOGE OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Velenje je na zadnji seji opozorilo tudi na nekatere najpomembnejše prihodnje naloge osnovnih in občinskih organizacij sindikata. Nova vodstva morajo nemudoma oceniti zadnje občne zbore in letne skupščine osnovnih organizacij sindikata, ugotoviti pa tudi, na katera vprašanja delovni ljudje na zborih niso dobili odgovora. Preveriti bo treba tudi funkcionalnost sindikalnih skupin in znova preveriti možnosti za ustanovitev aktivov mladih delavcev povsod tam, kjer te naloge še niso opravili.

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta je nadalje opozorilo, da je treba tudi v sindikatih dosledno uveljavljati delegatska razmerja, osnova za dogovarjanje v zvezi sindikatov pa mora postati sindikalna skupina. Zato je treba posvetiti posebno pozornost delovanju sindikalnih skupin in izobraževanju ter usposabljanju njihovih poverjenikov ter članov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata. Sindikalno aktivnost, ki je bila tudi v Šaleški dolini izredno razgibana, je treba nadaljevati tudi po občnih zborih, pri čemer sta v ospredju dve temeljni nalogi – drugi referendum za uvedbo krajevnega samoprispevka za gradnjo objektov družbenega standarda ter povezovanje osnovnih organizacij sindikata v krajevne konference socialistične zveze delovnega ljudstva.

Zapišemo naj še, da pripravljajo občinski odbori sindikatov, teh je po reorganizaciji v Šaleški dolini kar 10, podrobnejšo oceno zadnjih občnih zborov in letnih skupščin osnovnih organizacij sindikata, v katerih bodo skušali opozoriti tudi na vse tiste naloge, ki čakajo posamezne organizacije oziroma celotno članstvo zveze sindikatov v občini Velenje v prihodnjem obdobju. (L)

LICE IN NALIČJE NOČNEGA DELA ŽENSK V MTT

Tiščijo glavo v pesek?

Na letni sindikalni konferenci so se močno zavzeli za odpravljanje nočnega dela žensk, vendar kaže, da akcija, ki so jo uvrstili med svoje najpomembnejše naloge, ne bo uresničena z napovedovanim žarom

Čeprav je pred njimi več enako pomembnih nalog, tako s področja gospodarjenja kot utrjevanja samoupravljanja, so delegati na sindikalni letni konferenci v Mariborski tekstilni tovarni v razpravi vendarle posvetili največ časa reševanju enega najbolj perečih vprašanj v tekstilni industriji nasploh – kako odpraviti nočno delo žensk. Kljub temu, da so bili v MTT leta 1972 med največjimi poborniki petletne akcije za odpravo nočnega dela žensk in mladine in da so že ob koncu omenjenega leta imeli program uresničevanja te akcije, so sedaj nemara dlje od dokončne rešitve tega problema kot večina drugih delovnih organizacij.

Pred časom smo zapisali, da po začetnem uspehu, ko se je v Sloveniji število ponoči zaposlenih žensk zmanjšalo od 15.000 na dobrih 5.000, akcija zlasti v tekstilni industriji zavoljo številnih vzrokov ne teče gladko. Predvsem gospodarski položaj, ki se v zadnjih letih stalno slabša, močno omejuje „manevrski prostor“ za akcijo, poleg tega pa se v posameznih podjetjih ne zavzemajo dovolj za ukinjanje nočnega dela žensk. Zato se je ne samo v MTT, pač pa tudi v nekaterih drugih podjetjih rodila želja, da bi podaljšali akcijo ukinjanja nočnega dela žensk.

Tej težnji se sindikati tako na republiški ravni kot v večini OZD upirajo. Tudi v MTT je bilo na sindikalni konferenci slišati, da se bodo morali sindikalni aktivisti bolj zavzemati za hitrejše reševanje tega vprašanja, čeprav se hkrati ne moremo znebiti vtisa, da so delegati sorazmerno mirno in z razumevanjem sprejeli dejstvo, da akcije v tovarni ne bo moč izpeljati do prvotno določenega roka.

V MTT so imeli leta 1972 zaposlenih ponoči 1275 žensk, leto kasneje 1410, lani pa 1215. Toda v letošnjem letu si je podjetje izposlovalo pravico, da število ponoči zaposlenih žensk poveča na 1350. Tako je podjetje, ki ima nemara največ žensk, zaposlenih v tretji izmeni, menda edino v tekstilni in usnjarski industriji, ki je letos to število še povečalo. Vsekakor je podjetje za ta korak imelo dovolj utemeljene razloge – gospodarske narave, vendar vse kaže, da gre pri njihovih razlogih za premalo premišljene gospodarske ukrepe, ki so v prid trenutnim gospodarskim potrebam podjetja, problema pa ne rešujejo niti dolgoročno.

V MTT so pred uresničitvijo velikega razvojnega načrta, s katerim bodo modernizirali proizvodno tehnologijo. Za modernizacijo bodo porabili približno 130 milijonov dinarjev, kar bo seveda močno obremenilo sredstva podjetja v naslednjih letih in zaostrilo vprašanje proizvodnosti in rentabilnosti. Vsekakor drži, da se lahko gospodarski položaj v letošnjem letu še močno poslabša in razumljiva je želja kolektiva, da se proti tej pretnji čimbolje zavaruje – tudi z delom v tretji izmeni.

Vendar je ob tem zanimiv podatek, da so v MTT kmalu po začetku akcije za odpravo nočnega dela žensk, svoj program za postopno ukinjanje nočnega dela žensk tudi spremenili. Po „novem“ programu naj bi v tem podjetju nočno delo žensk povsem odpravili šele v letu 1980. Ta podatek priča, da so se v podjetju zavestno odločili za podaljšanje akcije še pred uresničitvijo omenjenega investicijskega načrta in da le-ta potemtakem ni dovolj upošteval akcije za odpravo nočnega dela žensk. Nasprotno, omenjeni investicijski program v MTT vključuje nočno delo žensk kot enega izmed nosilcev povečevanja rentabilnosti proizvodnje.

Omenili smo že, da so se delegati na letni sindikalni konferenci v MTT zelo zavzeli za odločno odpravo nočnega dela žensk. Tudi sklep, ki so ga na konferenci sprejeli, govori o pomembnosti tega vprašanja, hkrati pa poudarja, da odpravljanje nočnega dela žensk ne sme iti na račun osebnih dohodkov delavk niti na račun odpuščanja. Toda, kot piše v sklepu, tudi ne na račun rentabilnosti proizvodnje!

Kaže torej, da se sindikat v MTT sicer z besedami zelo zavzema za hitro odpravo nočnega dela žensk v podjetju, da pa pri dejanjih niso tako zelo odločni. Res je problem nočnega dela žensk v MTT bistveni večji kot v drugih delovnih organizacijah, vendarle sodimo, da razlogi, s katerimi sindikat v MTT pogojuje akcijo za odpravo nočnega dela žensk, bolj kažejo na to, da se je sindikalna organizacija na tihem vdala v podaljšanje akcije za odpravo nočnega dela žensk.

B. RUGELJ

Začela se je velika izobraževalna akcija

Prejšnji teden so začele delavske univerze prirejati enodnevne seminarje, na katerih se bo kakih tisoč predavateljev pripravilo na seminarje za usposabljanje poverjenikov sindikalnih skupin in članov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata. Na republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije predvidevajo, da bo ta vso Slovenijo obsegajoča akcija za družbeno izobraževanje in usposabljanje sindikalnih delavcev vkključila do konca junija približno 25.000 sindikalnih poverjenikov in drugih sindikalnih delavcev iz baze.

Namen teh seminarjev je, da bi usposobili za delo številne nove sindikalne delavce zlasti v osnovnih sindikalnih organizacijah, ki so se dela lotili sicer z vso resnostjo, a sami izražajo željo po tem, da bi jim posredovali za delo potrebno znanje in tudi praktične napotke. Na 8. kongresu Zveze sindikatov Slovenije lani novembra sprejeti sklepi in na njih zasnovani delovni načrti osnovnih in drugih organizacij sindikata bodo namreč težko uresničljivi, če številnim novim sindikalnim aktivistom ne bi posredovali na organiziran način znanja in več informacij o tem, kako naj bi delo zastavili, da bi rodilo praktične rezultate.

Zato je Center republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za družbeno izobraževanje pripravil to široko zasnovano izobraževalno akcijo, ki jo bo seveda lahko uresničil ob praktični pomoči vseh delavskih univerz. Program seminarjev, kot že rečeno, bo izhajal iz temeljitejšega seznanjanja s sklepi in stališči zadnjega slovenskega sindikalnega kongresa, iz nalog, ki jih ima organizacija v skladu z novo ustavo, in seveda iz nalog, ki jih imajo osnovne sindikalne organizacije po statutarnem dogovoru o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov Slovenije in ki zadevajo delovne načrte in druge neposredne naloge. Tako bodo ti seminarji zajeli pet konkretnih tem: sindikati – organizacija delavskega razreda, organiziranost sindikatov, poverjenik in član izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije ter njegove naloge, nekatere oblike in metode dela v osnovni organizaciji sindikata in kot peta tema – ljudska obramba in družbena samozaščita. Vsak udeleženec seminarja bo prejel tudi priročnik „Organiziranost in delovanje sindikatov Slovenije“, ki ga je posebej za usposabljanje sindikalnih poverjenikov in članov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata napisal Slavko Grčar, sekretar RS Zveze sindikatov Slovenije.

OBALA

Sindikalno usposabljanje

Kraško-obalni svet Zveze sindikatov v Kopru pripravlja v sodelovanju z obalno delavsko univerzo Ivan Regent seminarje za sindikalne poverjenike, predsednike sindikalnih skupin in člane izvršnih odborov osnovnih organizacij. Seminarji bodo v treh obalnih občinah še v tem mesecu. Te oblike so začetek organiziranega funkcionalnega usposabljanja sindikalnih delavcev, ki pretežno delujejo v osnovnih organizacijah sindikata.

Vsebinska izhodišča programa zajemajo naloge na družbenopolitičnem področju, ki izhajajo iz ustavnih določil in sklepov kongresov zveze komunistov in sindikatov. Program bo vseboval naslednje teme: družbena vloga in naloge sindikatov v samoupravnih odnosih, organiziranost in metode delovanja ter mesto poverjenika in člana izvršnega odbora v osnovni sindikalni organizaciji.

Organizatorji seminarjev se zavedajo, da je to le del načrtnega družbenopolitičnega izobraževanja sindikalnih delavcev, kar naj prispeva k učinkovitejšemu delovanju sindikalnih organizacij in njenih organov v posameznih temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

MILOŠ SVANJAK

OB ROB NEKI PREKINITVI DELA

Lahko je vzkipeti, zahtevati...

Prekinitve dela, stavke ... ali kakor jih že imenujemo, so del našega življenja, če si to hočemo priznati ali ne. Teoretično jih ne bi smelo biti (gospodar – beri: delavec ne bo stavkal proti samemu sebi!) vendar nam življenje vedno znova postreže s prepričljivimi dokazi, kako imajo razmere v vsakem kolektivu „svoj odtenek“, čeprav smo vsi skupaj sprejeli samoupravljanje za „generalno enoto“.

Nič ni torej presenetljivega – če gledamo tako – da tudi kočevski SGP „Zidar“ ni ostal brez prekinitve dela. Kot gradbeno podjetje pa še celo ne. Konec prejšnjega meseca namreč niso hoteli več delati njegovi delavci na gradbišču v Kosezah v Ljubljani.

Poglejemo, kaj je o tem in o ozadju prekinitve dela med drugimi napisal v svojem poročilu sekretar RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije Andrija Vlahović:

„Bil sem na sestanku delavcev na delovni enoti Zidar v Kosezah. Sestanek so sklicali delavci v zvezi s prekinitvijo dela 27. in 28. februarja. Sestanka se je udeležilo 160 delavcev te delovne enote (vsa enota šteje 180 delavcev – op. pisca), več vodilnih delavcev podjetja, predstavnika občinskega sindikalnega sveta Ljubljana Šiška in Moste, predstavnik medobčinskega odbora sindikata gradbenih delavcev ljubljanske regije, predsednik RO sindikata gradbenih delavcev Lojze Cepuš in sekretar RO Andrija Vlahović.

Dne 27. feb. so delavci spontano prekinili delo, ko so zvedeli, da ne bo izplačan dobiček, ki jim ga je po njihovih trditvah obljubil direktor nekaj dni poprej, ko so potrjevali bilanco podjetja. Na začetku sestanka so vodilni delavci pojasnjevali bilanco, poslovne rezultate, način obračuna in različnost poslovnih rezultatov po posameznih delovnih enoteh. Vodilni delavci so zamerili delavcem upornost in prekinitev dela, češ da so se dali zavesti nekaj razgrajačem in so celo izrazili dvom o možnosti podtalnega delovanja proti državi.

Delavci so v svojih razpravah nastopili zelo disciplinirano in so pojasnjevali kot razloge prekinitve dela, ker so jih vodilni delavci zavajali ob potrjevanju bilance. Da vodilni delavci in uprava podjetja ne sodelujejo dovolj z delavci ter da so kot ljubljanska enota prizadeti pri dodeljevanju stanovanj, pri delu in življenju v kolektivu. Delavci so se tudi pritoževali, da so neustrezno razporejeni na delovna mesta po nižjih kvalifikacijah, kot jih dejansko imajo in so zato tudi slabše nagrajeni. V tej zvezi so očitali, da uprava podjetja ne skrbi za njihovo izobraževanje in napredovanje, kot je to primer v drugih delovnih organizacijah gradbeništva. Očitki so padli tudi zavoljo slabih življenskih in delovnih razmer, da celo na gradbišču ni organizirana niti popolna prehrana, kar je v nasprotju s težnjami in zahtevami sindikata gradbenih delavcev. Delavcem ni omogočeno, da bi odločali ali razpravljali o planu proizvodnje za njihovo enoto, nič ne vedo o nadaljnjem razvoju podjetja in podobno.

Politično so neorganizirani ter ustrezno ne delujejo samoupravni organi, ne deluje zveza komunistov in ne sindikat. Zlasti so zahtevali odstranitev šefa gradbišča, češ da je sokriv za večino teh nepravilnosti. Poleg tega jih šef, so dejali delavci, šikanira, jim preti, uvaja protekcionizem in ni strokovno sposoben (šef je obenem tudi sekretar osnovne organizacije ZK). Kolikšna je premajhna skrb vodilnih delavcev, je razvidno že iz tistega, da so kljub prekinitvi dela, ki je izbruhnila 27. februarja zjutraj, prišli na sestanek šele naslednjega dne ob 16. uri. Delavci so se vedli izredno disciplinirano in so bili v večini razprav realni. Vodilni delavci jim večine trditev niso izpodbijali.“

Oglejmo si še, kakšne sklepe so sprejeli na sestanku enote v Kosezah. Predvsem se „je zjasnilo“, da dobička ne bo, „prekinjena“ dneva se bosta plačala kot režijska, izvršni odbor osnovne organizacije sindikata se bo sestal in napravil program dela in ukrepov, pripravili bodo postopek za odpoklic šefa gradbišča, popravili bodo napake pri razporeditvi delavcev na nižja delovna mesta, proučili bodo možnosti izobraževanja delavcev za kvalifikacije in uredili sistem obveščanja ...

Na prvi pogled se zdi, ko smo si pobliže ogledali „dokumentacijo“, da je bil izbruh nezadovoljstva docela na mestu in da je tudi sprožil docela sprejemljivo in – skratka – pozitivno dogajanje, ki bo pripomoglo k boljši in kompletnejši ureditvi samoupravnega življenja v kočevskem „Zidarju“. Po tej logiki bi lahko rekli, da je bila prekinitev dela vseeno v redu.

Povedati moramo, da smo se ob svojem obisku v Kočevju – oglasili smo se na občinskem sindikalnem svetu in v upravi „Zidarja“ – lahko prepričali, da vtis, na katerega smo opozorili, pravzaprav ne vara ...

In vendar ...

Priznati moramo, da so kljub vsemu ostala nerešena – denimo: brez odgovora – številna vprašanja, ki so se jih naši sogovorniki zavedali prav tako dobro kot mi.

Informiranje?

Pravzaprav vsi ugotavljamjo, tako delavci v Ljubljani kot „prizadeti“ v Kočevju, da je pretok informirmacij znotraj delovne organizacije nezadovoljiv in je obveščenost delavcev premajhna, kar seveda povzroča kratke stike v sistemu sporazumevanja in odločanja. Zdaj vsi govore o nujnosti izdajanja internega glasila „Informatorja“ in si od njega obetajo bistven premik na bolje. Saj bo, o tem ne more biti dvoma, vendar trezne glave že zdaj opozarjajo na to, da je pisana beseda v krožnem toku informacij znotraj delovne organizacije le delček dogajanja in prav gotovo ne more opraviti „vsega“. To še toliko bolj, ker so v „Zidarju“ že doslej – ob pripravi različnih sporazumov in podobno – pripravljali „gore papirja“, vendar so bile med delavci le redke izjeme, ki so to gradivo tudi prebirali. Informativnost ima prav gotovo dva obraza, če si to hočemo priznati ali ne.

Prehrana?

Videti je, da se problem prehrane še posebej potencira prav v gradbenih podjetjih, torej na gradbiščih. Ne gre torej samo za toplo malico, temveč tudi kosilo in večerjo na delovnem mestu. Resnici na ljubo, v Kosezah dostava tople hrane na gradbišče ne predstavlja prav nobene ovire, kamen spotike pa so cene obrokov. Za malo denarja malo muzike, pravimo ... In ker so še okusi različni, se delavci še najraje hranijo v bližnjih restavracijah.

Stanovanja?

„Imamo samski dom v Ljubljani,“ pravijo pri „Zidarju“, vendar vanj ne moremo spraviti niti polovice svojih delavcev, saj ima le 80 ležišč. Že lep čas imamo v načrtu nov samski dom, toda ne dobimo lokacije! Pritožbe delavcev so prav gotovo upravičene, vendar je ob vsem tem vprašanje, kaj sami sploh lahko naredimo ...

Treba je povedati, da so znotraj „Zidarja“ ob nedavnih dogodkih in kasnejšem razčiščevanju mnenj dobile močno podporo sile, ki se zavzemajo za ustanovitev več TOZD. „Dobili“ naj bi jo tudi v Kosezah. Tako bo prav gotovo opravljena ena od dosedanjih pomanjkljivosti v samoupravni organiziranosti in gospodarjenju. Pravzaprav, ustvarjeni bodo pogoji za izboljšanje. Delavci v Kosezah se bodo morali zavedati; da je samoupravljanje odgovorno delo. Vprašanje je, koliko je ta zavest pri njih razvita, kajti – res je, da so na zborovanje po prekinitvi dela prišli praktično vsi, na prvem kasnejšem zboru kolektiva pa se je udeležba že vrtela v „normalni meji“ – pri tretjini.

Res je, da so družbene razmere v gradbenih podjetjih še posebej zapletene zaradi prevladujočega „sezonskega vzdušja“ delavcev iz sosednjih republik tako da bodo specifične težave, s katerimi so morda drugje že opravili, v njih še lep čas na dnevnem redu. In tudi na hitro se ne bo dalo ničesar opraviti. Poskusiti pa le velja in veliko dobre volje mora biti vedno na zalogi ...

Tig

BREST POHIŠTVO

NA LINIJI 323-554

VELENJE

V sredo, 16. aprila, bo v Velenju posvetovanje predstavnikov občinskih svetov zveze sindikatov iz osmih občin celjske regije – Celja, Laškega, Mozirja, Slovenskih Konjic, Šentjurja pri Celju, Šmarij pri Jelšah, Velenja in Žalca.

Na posvetovanju bodo obravnavali poslovnik o notranji organizaciji in načinih delovanja medobčinskega sveta zveze sindikatov celjske regije, okvirne zasnove programa nalog medobčinskega sveta ter njegovih delovnih teles za prihodnje štiriletno obdobje, letni delovni načrt in akcijski načrt za letošnje prvo polletje. Evidentirali bodo kandidate za predsednika, podpredsednika in sekretarja medobčinskega sveta, obravnavali ustanovitev koordinacijskih odborov kot delovnih teles medobčinskega sveta ter dogovor o številu in sestavi delegacije, ki jo izvoli v medobčinski svet zveze sindikatov celjske regije vsak občinski sindikalni svet s tega območja.

(vš)

SLOVENJ GRADEC:

Izobraževanje sindikalnih vodstev

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenj Gradec pripravlja dvodnevni seminar za sindikalne poverjenike ter za druge člane izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata iz Mislinjske doline. Na seminarju bodo sodelovali tudi predsedniki organov samoupravnega delavskega nadzora iz temeljnih organizacij združenega dela in organizacij združenega dela z območja občine Slovenj Gradec.

Na tem dvodnevnem seminarju, ki ga bodo predvidoma pripravili še v mesecu aprilu, bodo govorili o sindikalni organizaciji kot organizaciji delavskega razreda, o organiziranosti sindikatov, o nalogah sindikalnega poverjenika in člana izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata ter o nekaterih oblikah dela osnovne organizacije sindikata.

Seminarja se bo udeležilo več kot 400 udeležencev, saj so na zadnjih občnih zborih in letnih skupščinah osnovnih organizacij sindikata v Mislinjski dolini izvolili v izvršne odbore osnovnih organizacij sindikata skupno kar 398 članov.

(an)

VPRAŠANJE:

Temeljna organizacija združenega dela, kjer sem delal več let, me je tudi štipendirala. S pogodbo o štipendiranju sem se zavezal, da bom po končanem šolanju ostal na delu najmanj toliko časa, kot sem prejemal štipendijo. Pred iztekom tega časa pa sem imel možnost boljše zaposlitve, zato sem delovno razmerje sam odpovedal. Ker mi TOZD ni hotela takoj izročiti delovne knjižice in je vztrajala pri trimesečnem odpovednem roku, sem podpisal izjavo, da bom v roku enega meseca povrnil celotni prejeti znesek za štipendijo. Tako sem uspel dobiti delovno knjižico. Seveda celotnega zneska v enem mesecu nisem mogel vrniti, zato je delovna organizacija vložila tožbo proti meni. Ali imam kakšne možnosti za uspeh v pravdi, ker sem omenjeno izjavo podpisal pod pritiskom oziroma zaradi grožnje, češ da sicer delovne knjižice ne bom dobil.

T. A. – Ljubljana

ODGOVOR:

Ne glede na izjavo, ki jo omenjate, bi morali štipendijo vrniti že samo na osnovi štipendijske pogodbe, ki je predvidevala takšno obveznost povrnitve, če ne bi ostali na delu dogovorjeni čas. Poleg tega vas zavezuje k vrnitvi tudi vaša izrecna izjava ob izstopu z dela. Menimo, da se ne morete uspešno sklicevati na pritisk, kajti odpovedni rok ni le pravica, temveč tudi dolžnost delavca, razen če ne pride do sporazumne razrešitve pred iztekom takšnega izstopnega roka. Organizacija združenega dela res ne bi smela povezovati izročitve delovne knjižice s terjatvijo, ki jo je imela do vas in bi podpis takšne izjave lahko odklonili; toda če ste že podpisali takšno izjavo, razlog za njen podpis niti ni bistven, saj ste se vendarle zavezali vrniti prejete zneske. Zato se po našem mnenju spor za vas ne bi uspešno iztekel.

M. LIPUŽIČ

DE pravna posvetovalnica kupon

Izračuni ali špekulacije?

Zakaj ameriški pritiski, da bi bilo treba določiti najnižjo ceno nafte ● Čigavi računi so pravilnejši – gospodarstvenikov zahodnega sveta ali arabskih gospodarstvenikov

Poleti 1928. leta so se v gradu Achnacarry na Škotskem sestali mogočni šefi treh naftnih koncernov – BP (British Petroleum), Standard Oil in Royal Dutch Shell. Sicer je bilo rečeno, da jih je semkaj, na stari škotski grad, prignala želja po lovu na jerebice, vendar so se v resnici zbrali iz povsem drugačnih namenov. V tistih poletnih dneh so se dogovarjali in tudi dogovorili o naftnem kartelu, ki jim je potem desetletja dolgo prinašal milijardne dobičke, razen tega pa še zli sloves brezobzirnih špekulantov s tržišči in cenami. Kajti to, kar so sklenili, so bile enotne cene za vso nafto, pa naj so jo črpali kjerkoli po svetu. Cena, ki so jo skovali na škotskem lovskem gradu in ki so jo morali odtlej plačevati porabniki vsepovsod, pa je bila: cena vrtanja v Mehiškem zalivu, plus prevoz, plus dobiček. V praksi je to pomenilo, da je perzijska nafta stala v Perziji prav toliko, kot če bi jo uvozili iz Združenih držav Amerike.

Pravzaprav ni velike podobnosti med sestankom na gradu Achnacarry in pravkar sklenjenim srečanjem predstavnikov desetih držav, ki so nekaj dni trdo razpravljali v pariškem hotelu „Majestic". V hotelu „Majestic" so se namreč pogovarjali o navidez nedolžnem vprašanju, koliko udeležencev naj bi štela in kakšen naj bi bil dnevni red velike konference, za katero so Francozi želeli, da bi prišli do nje letos poleti. Vendar pa je to dogovarjanje vseskozi potekalo v senci nafte, špekulacij okrog nje, ameriških pritiskov v zvezi z njo in še posebej nepopustljivih ameriških zahtev, da je treba določiti njeno najnižjo ceno. S tega stališča bi bil zgoraj omenjeni škotski dogovor skorajda podoben pariškemu srečanju.

Oče predloga o najnižji zajamčeni ceni nafte je ameriški državni sekretar Henry Kissinger. Za svojo zamisel, od katere ne odstopa, se je tako ogrel, da je nedavno tega naftnim državam zagrozil, kako bo ameriška vojska morala intervenirati, če bi cena nafte padla pod določeno raven. Torej, ne samo tedaj, če bi hotele proizvajalke nafte „zadrgniti zanko okrog vratu" industrijskih držav, tudi v primeru, če bi ceno nafte premočno spustile, bi grozilo, da na njihova naftna področja spustijo ameriške marince in padalce.

Zamisel o najnižji zajamčeni ceni pa temelji na preprostem računu. Če bo industrijski Zahod izjemno varčeval in zmanjševal porabo nafte, ob tem pa dodatno odločno iskal in odkrival nove vire energije, potem proizvajalke nafte kmalu ne bodo vedele ne kod ne kam s svojo proizvodnjo. Njihova stiska bo pripeljala najprej do trenj med njimi, potem morda celo do poloma in razsula OPEC (organizacija držav, ki proizvajajo nafto; v njej so poleg naftnih držav Bližnjega in Srednjega vzhoda še Indonezija, Nigerija, Venezuela in Ekvador), nakar bo prišlo do brezglavega zniževanja cen ter silne ponudbe nafte. Preveliko zniževanje cen pa bi ob veliki ponudbi ogrozilo tudi nemajhne investicije, ki jih je Zahod že vložil in jih vlaga v nove energetske vire. Zaradi tega je treba zagotoviti najnižjo ceno, ob kateri bi se še splačalo investirati v nove vire.

Zahteva, kako cene nafte ne gre pretirano zniževati, zbuja občutek, kot da se bo zaradi nakopičenih količin, občutno manjšega povpraševanja in vedno večje medsebojne konkurence držav proizvajalk, vsak čas začela „največja naftna razprodaja". Toda temu ni ravno tako. Na Zahodu so lani res že „stisnili pas", zmanjšali porabo in uvoz te surovine. Do tega je prišlo zaradi gospodarske stiske, ki jih pesti in ob kateri zapirajo tovarne, skrajšujejo delovni čas in imajo opraviti z vedno večjo brezposelnostjo; mimo tega so tudi zavestno varčevali z nafto, kjerkoli so mogli; potem pa sta bili tu še dve zaporedni mili zimi, ki sta prav tako omogočili marsikateri „naftni prihranek".

Po vsem svetu se je lani uvoz nafte znižal za 1,7 odstotkov. To je poprečje, od katerega pa nekatere države precej odstopajo. Industrijsko razvita Zvezna republika Nemčija je na primer zmanjšala porabo nafte kar za 10 odstotkov, njena soseda Francija pa za 5,6 odstotkov. To je pa že nekaj, pravzaprav kar precej. Proizvajalci nafte se tega tudi zavedajo. Menijo in upajo pa, da je zmanjševanje uvoza kljub vsemu le prehodno. Razvoja v industrijskih in drugih državah se le ne da zaustaviti, gospodarska stiska bo prav tako minila, življenjska raven bo naprej naraščala – ob vsem tem pa bodo morale naraščati tudi potrebe po nafti. Zato proizvajalci tudi pravijo, da so prazni upi tistih, ki računajo na „naftno razprodajo".

Na Zahodu pa so zdaj še odkrili, da so visoke cene nafte pravzaprav kar koristne. Izvedenci organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD – organizacija, ki

Sestanek držav proizvajalk nafte – OPEC

združuje 24 najbolj razvitih zahodnih držav) so se namreč lotili temeljite studije, ki naj bi pokazala, kako je s ponudbo nafte in povpraševanjem, kako je s cenami ter, kam vse sedanje razmere vodijo. Dokopali so se do rezultatov, ki pravijo, da so zdajšnje cene za prihodnost evropskih, še zlasti pa Združenih držav Amerike v vsakem pogledu ugodne. Študija, ki jih je pripeljala do takšnih ugotovitev, je temeljila na treh možnih cenah nafte: prva možnost, poprečna cena za sodček nafte (sodček – 159 litrov) je 10,80 dolarja, kar je toliko, kot stane nafta danes. Druga možnost, cena nafte 7,20 dolarjev za sodček, to je cena, kakršno žele nekateri na Zahodu. In tretja, čisto teoretična cena, 3,60 dolarja ali toliko, kolikor je sodček nafte veljal v januarju 1973. leta.

Če bi obstali pri ceni 10,80 dolarja za sodček – pravijo gospodarski izvedenci OECD – potem bodo Združene države Amerike do leta 1985 povsem odpravile svoj uvoz nafte, ki znaša zdaj 30 milijonov ton letno, iz lastnih virov, ki jih bodo nanovo odprle, bodo tega leta celo že izvažale 68 milijonov ton nafte. Zaradi tega, ker cena, kakršna je danes, le pospešuje nova vrtanja, iskanje novih nahajališč nafte ali odkrivanje drugih virov energije.

Takšne vneme pri iskanju novih virov, kakršna je danes v ZDA, pa seveda ne bi bilo, če bi se cena znižala na 7,20 dolarjev. V tem primeru, trdijo strokovnjaki omenjene organizacije, bi morale ZDA še do leta 1985 uvažati blizu 26 milijonov ton nafte letno.

Glede zahodne Evrope, ki je od uvoza nafte veliko bolj odvisna, kot ZDA, pa omenjena studija trdi, da visoka cena predvsem zahteva skrbno gospodarjenje in varčevanje. Če se bodo sedanje cene obdržale, bo morala Evropa v prihodnjih desetih letih zmanjšati porabo te surovine za približno osem odstotkov. Če bi ceno znižali, potem pa bi se naftna žeja razvitih evropskih držav spet povečala in znova bi prišlo do razsipništva.

Izračuni evropskih strokovnjakov dajejo torej drugačno podobo, kot jo pričakujejo arabski gospodarstveniki, namreč, da se bo ob sedanjih cenah poraba nafte v prihodnjih desetih letih znižala za približno deset odstotkov. In čeprav bodo porabo znižali, vseeno pravijo, da bodo vsepovsod, kjer je le mogoče, iskali nove vire energije, odpirali nova nahajališča nafte. Menda je že zdaj ob obalah vsega sveta kakih 3000 skupin naftnih delavcev, ki vrtajo v morju in iščejo vrelce.

Če so zahodni izračuni in trditve točni, potem je na svetu res zavladala prava naftna opojnost, ki je pripeljala do največjih špekulacij našega časa. Skoraj gotovo pa je, da bodo številne družbe, ki so začele z vrtanjem ali odkrivanjem drugih virov energije, slabo končale, če bo prišlo do stagnacije ali pa celo do znižanja naftnih cen. Zato naj bi v prvi vrsti njim pomagala Kissingerjeva zahteva o zajamčeni najnižji ceni.

Arabski gospodarstveniki so prepričani, da so zahodni izračuni čista špekulacija, da gre le za pritisk in za zastraševanje. Seveda se zavedajo, da razpolaga Zahod s še številnimi nahajališči nafte, plina, premoga in da ima možnosti odkrivati tudi druge vire energije. Vendar je nafta, ki jo črpajo v deželah OPEC kljub vsemu za zdaj še vedno najcenejši energetski vir. Njena cena je finančno še vedno znosnejša, kot pa je cena investicij, ki so potrebne, da bi začeli izkoriščati nov vir ali nova nahajališča energije. Zaradi tega so države OPEC tudi prepričane, da morajo vztrajati, da se ne smejo ukloniti pritisku, ki so mu vedno huje izpostavljene.

(db)

Več naprav za varstvo okolja

Kljub poslabšani konjunkturi v minulem letu so dobavitelji naprav za varstvo okolja na Japonskem ugotovili porast naročil za 35 % v primerjavi z letom poprej. Združenje japonskih proizvajalcev industrijskih strojev navaja, da znaša vrednost naročil prav za varstvo okolja blizu 65 milijard jenov, kar znaša več kot 37 milijard din.

Od celotnih naročil odpade na naprave za očiščevanje zraka 354 milijonov jenov ali 40 % več kot leto poprej. Naročila naprav za čiščenje voda so obenem narasla na 212 milijonov jenov ali za 19 %, naročila naprav za odstranjevanje oziroma uničevanje smeti pa so se povečala na 86,7 milijona jenov oziroma za 66 %.

Kot navaja omenjeno japonsko združenje, se obeta podjetjem, ki delujejo v sektorju strojnih naprav za varstvo okolja, da bodo z realizacijo naročil te opreme pokrila izgube iz drugih sektorjev strojne proizvodnje. Ker se naročila opreme za očiščevanje zraka in voda iz leta v leto povečujejo, japonska podjetja strojegradnje načrtujejo znatne naložbe na tem področju. Po eni od raziskav japonske razvojne banke, ki jo je opravila med 1450 podjetji s kapitalom nad milijardo jenov, načrtujejo ta podjetja v fiskalnem letu 1974/75 v gradnji naprav za varstvo okolja naložbe v višini 1,06 bilijona jenov, kar je za 80 % več kot v letu 1974.

N. Ž.

VROČA POMLAD BRITANSKIH DOKERJEV

Kontejnerji ogrožajo pristaniške delavce

Pri sindikatih nezaželena stavka delavcev v londonskem pristanišču, ki se je je v začetku marca letos udeležilo 9000 londonskih pristaniških delavcev, je povzročila škodo v višini pol milijona funtov tedensko, ogrozila je izvoz blaga v vrednosti več kot 200 milijonov funtov in na druge luke preusmerila promet, ki je za londonsko pristanišče verjetno za zmerom izgubljen.

Proti koncu marca je naraslo upanje, da se bo pri delodajalcih in tudi pri sindikatih nezaželeni spor vendarle končal, ker je vlada pripravila delovno listino, ki obeta razširiti zakon o pristaniških delavcih z namenom, da se položaj „dokerjev" dolgoročno izboljša.

Vzrok sedanje stavke v londonskem pristanišču je že več let očitna bojazen pristaniških delavcev, da bi zaradi uveljavljanja integralnega transporta ter še zlasti kontejnerskega prometa izgubili delo in zaslužek. Ta bojazen se kaže v sporni točki, ali namreč natovarjanje in razkladanje kontejnerjev na prostoru zunaj območja pristanišča sodi v pristojnost registriranih pristaniških delavcev ali ne.

Že v letu 1972, ko so stavkali vsi britanski „dokerji", so le-ti svojo bojazen utemeljevali in jo še danes utemeljujejo z dejstvom, da se je njihovo število od konca vojne pa do današnjih dni zmanjšalo od 78.000 na vsega 34.500 oseb. Poleg splošnega uveljavljanja mehanizacije je k nazadovanju števila pristaniških delavcev zadnja leta nedvomno v največji meri pripomogla kontejnerizacija. Kontejnerje je namreč mogoče polniti in prazniti tako rekoč povsod, ne da bi bila za to potrebna pomoč in specialno znanje „dokerjev". Večina manipulacij s kontejnerji poteka v neposredni bližini luk, toda zunaj pristaniških obal, tako da se družbe, ki se ukvarjajo s kontejnerskim prometom, izognejo zakonu o pristaniških delavcih in v ta namen najemajo nekvalificirane delavce, ki jih plačujejo po 25 funtov tedensko namesto po 55 funtov, kolikor po veljavnih predpisih znaša zdaj tedenski zaslužek kvalificiranih luških delavcev.

Vlada v svojem dokumentu predlaga, da bi s kontejnerji povezane manipulacije in druga transportna dela na območju petih milj v posameznih lukah opravljali izključno pristaniški delavci. Meja naj bi bila „prožna" v toliko, kolikor to dopuščajo obstoječi predpisi, ki bi jih dopolnili tako, da bi kontejnerske depcje in prostore za manipulacije z njimi označili na posebni shemi. Po drugem vladnem predlogu naj bi zakon o pristaniških delavcih v načelu veljal za vsa pomembnejša pristanišča Velike Britanije. Pod shemo o pristaniškem delu doslej, denimo, niso sodile luke, kot so Felixtowe, Dover in Shoreham, ki pa so v zadnjem času napredovale prav zaradi svoje samostojnosti.

Britanska vlada upa, da bo z razširitvijo omenjenih zaščitnih ukrepov pripomogla k izboljšanju delovnega vzdušja v pristaniščih, čeprav so njeni najnovejši predlogi zbudili precej negodovanja pri kontejnerskih družbah in drugih uporabnikih pristaniških storitev, ki so se zakonu o pristaniških delavcih izmikali prav s tem, da so svoje dejavnosti preseljevali na območja zunaj luk.

Deljena mnenja o tem obstajajo tudi v sindikatih, pri čemer nekateri sindikalni voditelji sodijo, da zaradi uveljavitve sprememb, ki jih predlaga vlada, verjetno ne bo več dela, marveč utegne narasti le število „dokerjev". Po veljavnem zakonu se bodo namreč morali večidel nekvalificirani delavci ali vozniki tovornjakov, ki imajo zdaj opraviti s kontejnerskimi tovori, bodisi odpovedati temu delu bodisi da se bodo registrirali kot pristaniški delavci. Umetno ustvarjanje delovnih mest pa utegne povzročiti, da bodo za delovno področje „dokerjev" proglaševali tudi tiste dejavnosti, ki se jim drugi, s tem prizadeti delavci, ne bi hoteli odpovedati. Ironija pri tem je, da sta obe kategoriji istih ali sorodnih delavcev organizirani v istem sindikatu, namreč v Transport Workers Unionu.

N. Ž.

KAKO REŠITI AZIJO IN PACIFIK PRED LAKOTO?

OBSOJENI NA SMRT, ČE SE POLITIKA NE SPREMENI

Dokument z naslovom „Pregled gospodarskega in socialnega razvoja Azije in Pacifika" (1974), ki je bil pred nedavnim predložen gospodarskemu in socialnemu odboru OZN za Azijo in Pacifik (Escap), računa s „smrtjo milijonov ljudi" v naslednjih letih, če vlade ne bodo v temeljih spremenile razvojne strategije. V razvijajočih se državah Escap regije prebiva danes 2.074 milijonov ljudi, kar ustreza skoraj trem četrtinam v tretjem svetu živečega prebivalstva.

Prebivalstvo tega področja se bo v obdobju do leta 2000 predvidoma pomnožilo za poldrugo milijardo. Kot navaja poročilo, so dosedanje metode razvojnega načrtovanja zanemarjale akutne probleme tega območja. V nekaterih državah živijo množice ljudi na robu eksistenčnega minimuma. Ta položaj pa se utegne še poslabšati, ker prebivalstvo narašča nenadzorovano, kriza pri preskrbi prebivalcev z živili in na drugih področjih pa je čedalje izrazitejša.

Če upoštevamo osnovne probleme pri preskrbi z živili, energijo in surovinami kot tudi pomanjkljivo pomoč iz tujine, nezadovoljivo zaposlenost in zunanjo trgovino, potem lahko ugotovimo, da v tekoči drugi razvojni dekadi predvideni cilji niso bili doseženi. To še zlasti velja za načrtovano letno naraščanje bruto družbenega proizvoda za 6 % in dohodkov na prebivalca za 3,5 %, ki – z izjemo Kitajske – v državah z najštevilnejšim prebivalstvom še zdaleč ni bilo doseženo. Tudi rast kmetijske proizvodnje znatno zaostaja za predvidenimi 4 % letno. V nekaterih državah kmetijstvo celo nazaduje.

Poročilo označuje položaj kot brezupen ter priporoča „radikalne rešitve", ki naj bi temeljile na drastičnem spreminjanju razvojne strategije, kot tudi na reviziji za drugo razvojno dekado predvidenih ciljev. Jedro nove strategije naj bi bilo „načrtovanje za množice", ki naj bi temeljilo predvsem na „investicijah za izboljšanje življenjske ravni" spodnjih 40 % prebivalstva", namesto da so – kot doslej – namenjene „vrhnjim 20 %". V tem smislu je treba na novo določiti prednostne cilje tako na področju porabe kot tudi v proizvodnji. Po kitajskem zgledu naj bi – kot priporoča poročilo – tudi druge azijske in pacifiške dežele pospeševale predvsem razvoj podeželja, ustvarjanje novih delovnih mest v kmetijstvu in industriji ter spodbujale zlasti razvoj „domačih tehnologij".

Na seznamu ukrepov je med drugimi kmetijska reforma, obogatitev proizvodnje z novimi dejavnostmi in spodbujanje živilske industrije. Odločitve naj bi čimbolj decentralizirali, končno pa poročilo poudarja, da je nujna nadaljnja učinkovitejša pomoč mednarodne skupnosti azijskim in pacifiškim deželam, čeprav je po drugi strani razumljivo, da so za pripravo uporabnih ukrepov in za rešitev odgovorne v prvi vrsti države v razvoju same.

N. Ž.

Kako iz objema zaostalosti

V Južnem Vietnamu je bilo okrog 100.000 mrtvih, odkar teko pogajanja v Parizu. Ta vojna še ubija z brutalnostjo, ki se je v minulih dnevih stopnjevala. Indokitajski narodi še niso dočakali tolikanj zaželenega in tako pričakovanega miru.

Severni Vietnam je po minulih strahotah vojne ves zavzet za obnovo porušenih objektov, tovarn, cest, stanovanj, šol in bolnišnic. Obnavljalna dela potekajo v skladu z dveletnim načrtom, ki ga je sprejela vlada v Hanoju. Prebivalstvo v Severnem Vietnamu si prizadeva, da bi kar se da hitro doseglo raven proizvodnje, kakršno je že ustvarilo v obdobju pred vietnamsko vojno. Obiskovalec te izmučene dežele ima vtis, kot da se njeni prebivalci trudijo čimprej pozabiti na strahote vojne in se zamotiti z delom pri obnovi.

Kot je navedel Nguyen Van Tran, vodja severnovietnamske delegacije, ki je pred nedavnim obiskala tudi nekatere zahodnoevropske države, je Severni Vietnam revna dežela, saj narodni dohodek na prebivalca ne presega 150 dolarjev. Vendar pa se z natanko določenimi razvojnimi cilji in nameni skuša Severni Vietnam postopno iztrgati iz zaostalosti.

Lani je družbeni bruto proizvod narastel s stopnjo 14,2 %, vendar pa bo možno ohraniti zadovoljivo rast narodnega dohodka le, če bodo Severnemu Vietnamu pomagale druge, med njimi tudi evropske države solidarno, z dobavami opreme in z neposrednimi naložbami v vietnamsko gospodarstvo.

nž.

S SILO DO VIŠJIH CEN

V zveznem zavodu za cene je več kot 50 samoupravnih sporazumov, katerih podpisniki zahtevajo povečanje cen. Nekateri zahtevajo 10 % povečanje, nekateri 35 %, nekateri pa celo 100 % povečanje cen. Podobne zahteve so podpisniki teh sporazumov poslali tudi drugim zveznim, republiškim in občinskim organom. Ti podatki so nedvomno še en dokaz več, da pri nas politiko cen pogosto pojmujemo kot izsiljevanje, samoupravno dogovarjanje pa kot pripomoček in metodo za „navijanje cen“.

PREDSEDSTVO SVETA ZSJ O EKONOMSKI STABILIZACIJI

POZIV K VARČEVANJU

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je ob koncu minulega meseca obravnavalo naloge sindikatov pri zmanjševanju inflacije, uresničevanju tekoče ekonomske politike ter varčevanju.

Po besedah podpredsednika Sveta ZSJ Djure Vekića, smo v minulem letu v primerjavi z letom 1973 bistveno povečali obseg industrijske proizvodnje – kar za 11 %, obseg celotne proizvodnje – brez kmetijstva – pa smo povečali za 10 %. Lani se je povečalo število zaposlenih za 6 %, družbeni proizvod za 7 %, investicije pa so porasle za 9 %. Ta pozitivna gibanja so značilna tudi za prva dva letošnja meseca. Vendar pa se v gospodarstvu nadaljujejo tudi nekatere že dlje znane negativne težnje, ki so najbolj izrazite na področju uvoza in izvoza, cen in življenjskih stroškov. Tako je vrednost izvoza v prvih dveh letošnjih mesecih porasla le za 2,9 %, čeprav smo planirali 21-odstotni porast in z izvozom pokrivamo komaj 50 % uvoza, kar je doslej najbolj neugodno razmerje.

Pomemben del razširjene reprodukcije je še vedno zunaj vpliva združenega dela, ki po trenutnih ocenah razpolaga približno s 30 % skupne akumulacije. V zadnjih letih se je blizu 50 % akumulacije in različnih sredstev, ki jih je uporabljalo gospodarstvo, formiralo na podlagi obresti. Na vsak dinar poslovnega sklada v industriji, denimo, odpade po dinar kreditov, na vsakih sto dinarjev, izločenih v poslovne sklade, pa 120 dinarjev obveznosti za odplačilo kreditov.

Kar zadeva investicije, podatki opozarjajo, da v prvih mesecih letošnjega leta občutno naraščajo. Toda če so že bile te investicije sprva pokrite, jih je inflacija v marsičem devalvirala. Zato je čedalje bolj očitno, da se bo obseg nepokritih investicij v letošnjem letu bistveno povečal. Prav to pa povzroča pritiske na nadaljnje povečevanje cen, na visok porast zalog, vse to pa spet povzroča nadaljnje zaostrovanje problema likvidnosti gospodarstva.

V prvih dveh letošnjih mesecih na splošno uresničujemo osnovno zahtevo resolucije o družbenoekonomskem razvoju, da naj bi zagotovili usklajeno rast med realnimi osebnimi dohodki in rastjo produktivnosti dela. Toda masa izplačanih osebnih dohodkov je še naprej izredno visoka, bistvo problema pa je v razkoraku med nominalno in realno rastjo dohodka zavoljo naraščanja cen, življenjskih stroškov in inflacije.

Zavoljo vseh teh dejstev, ki označujejo sedanja gospodarska gibanja, predsedstvo Sveta ZSJ opozarja, da bi morali nadaljevati z začeto akcijo varčevanja na vseh področjih gospodarjenja. Drugi del neposredne naloge sindikatov pa je v tem, da se angažirajo v prizadevanjih za reformo gospodarskega sistema, ki naj bi jo izvedli v letošnjem letu, sindikati pa so soodgovorni tudi za oblikovanje skupne dolgoročne razvojne politike in novega petletnega plana.

VOJVODINA

Ne delavskih kolonij!

Čeprav je Vojvodina z 229 stanovanji na tisoč prebivalcev prva v državi, je po številu novozgrajenih stanovanj po vojni zadnja, so ugotovili na seji IK predsedstva PK ZK.

Medtem ko število novozgrajenih stanovanj pada, pa mimo družbenega dogovora raste poprečna velikost stanovanj (dogovor predvideva poprečno 52 kv. m). Prvi in glavni vzrok je v tem, da je gradnja prepuščena gradbenim podjetjem, ki gradijo za trg, cene pa so stalno rastle. Sredstva ljudi z visokimi dohodki so tudi premalo usmerjena v individualno stanovanjsko gradnjo, zato se zanjo v glavnem odločajo slabše plačani delavci. Izvršni komite v predloženem akcijskem programu zahteva od komunistov, da združijo vse udeležence pri gradnji stanovanj, s čimer bo delovnim ljudem omogočena udeležba v vseh fazah odločanja, od določanja višine sredstev, prek združevanja do delitve stanovanj. Izdelati je treba enoten kriterij za delitev solidarnostnih stanovanj. Teh stanovanj pa ne bi smeli graditi tako, da bi nastale „delavske kolonije“.

Po novem pokrajinskem zakonu bo znašal stanovanjski prispevek najmanj 6 % od bruto osebnih dohodkov namesto sedanjega poprečja 4,69 %.

Nerazumevanje ali nezaupanje

Pred nedavnim so sindikati Hrvaške nastopili proti razpisovanju samoprispevkov za gradnjo objektov družbenega standarda, češ da sindikati ne morejo podpirati „nobenih posebnih samoprispevkov iz osebnih dohodkov v času, ko konstituiramo samoupravne interesne skupnosti in ko moramo reševati velike ekonomske probleme“.

Na to zelo ostro in polemično stališče ni nihče javno reagiral, kar pomeni, da ni bilo sprejeto, ampak so ga prizadeti molče obšli, saj so se v zadnjem času v občinah kar vrstili različni referendumi za samoprispevke, predvsem v zdravstvu, kulturi, izobraževanju in otroškem varstvu, torej na področjih, kjer pravkar ustanavljajo samoupravne interesne skupnosti.

Samoprispevke uvajajo na Hrvaškem za pet ali šest prihodnjih let, kar pomeni, da bodo še dolgo po začetku delovanja SIS dodatno odštevali sredstva za različne potrebe in da bodo nove oblike družbenega organiziranja živele ob starih. Ali to pomeni nerazumevanje ustavnih določil ali pa nezaupanje v sistem, ki ga gradimo ali težnjo, da bi zagotovili sredstva za investiranje, preden bodo prevzeli delavci polno kontrolo nad zbiranjem sredstev?

Kako zajeziti investiranje brez pokritja

Za nami je prvo tromesečje gospodarskega leta, s tem pa priložnost za prvo zaokroženo oceno letošnjih gospodarskih gibanj. Sodeč po tem, kar je bilo te dni slišati v pristojnih organih, razmere niso spodbudne. Gospodarstveniki namreč ugotavljajo, da se negativne težnje iz lanskega leta nadaljujejo tudi letos. Tako je stopnja rasti skupne porabe v prvih dveh letošnjih mesecih za 50 % večja kot v enakem obdobju lani, investicije pa za 60 %. Cene na drobno so v januarju in februarju narasle skoraj za 5 %, kar je več, kot je predvideno za celotno prvo četrtletje. Industrijska proizvodnja sicer raste z 11-odstotno stopnjo, vendar pa moramo ta podatek previdno ocenjevati, saj prirastek industrijske proizvodnje ne gre v izvoz, temveč ostaja na domačem trgu ali pa gre v zaloge.

Podatek, da so se investicije povečale za 60 %, pove veliko, ne pa vsega. Ne razkrije tistih, ki investirajo brez kritja, ne pove, kako se take investicije financirajo, ali so neposredni proizvajalci in njihove asociacije seznanjene s stanjem itd. Kadar gre za investicije mimo prioritetne liste, dogovorjene v zvezni skupščini, bi bilo prav, da bi poimensko in ne le z odstotki navajali, katere so te investicije. Ukrepi, ki jih zvezni izvršni svet predlaga za preprečevanje take prakse, so dobrodošli, trajneje pa ne bomo spremenili sedanjih gospodarskih tokov, če ne bomo odpravili njihovih korenin. Prepoved investiranja je nujen ukrep, če lepa beseda več ne zaleže, vendar brez temeljite spremembe odnosov pri upravljanju z družbenimi sredstvi ne bo mogoče prekiniti s staro prakso investiranja brez kritja.

Za sedanjo prakso investiranja je značilna ugotovitev, da nikjer, razen na Hrvaškem in na Kosovu, ne nameravajo razveljaviti odločitev o investicijah brez realnega kritja in ustaviti del. Vsi se ubadajo le z vprašanjem, kako zagotoviti sredstva za dokončanje začetih objektov oziroma za finančno kritje projektov. Razlogi za takšno usmeritev so celo prepričljivi, saj bi bili stroški za konserviranje nekaterih del zelo veliki. Res pa je tudi, da vse gradnje novih objektov niso nujne in da bi jih vsaj za nekaj časa, dokler se gospodarstvo ne izkoplje iz najhujšega, lahko zaustavili. Toda taki odločitvi veljavni predpisi niso kaj prida naklonjeni, saj omogočajo začetek investiranja brez materialnega kritja.

Nič čudnega, če znašajo investicije brez kritja že kakih 24 milijard dinarjev. V takšnih razmerah pa gradimo še nove objekte, čeprav začetih še nismo spravili pod streho. Pri tem smo dosegli neslaven rekord, da je poprečna doba gradnje novih zmogljivosti 6 let. Tako dolga doba gradnje je vzrok za zamrzovanje pomembnega dela akumulacije, kar v razmerah visoke stopnje inflacije nenehno zahteva dodatna sredstva za gradnjo že začetih objektov. Glede na velik obseg investicij v sedanjem in prihodnjem obdobju bo torej nujno treba zaostriti odgovornost vseh udeležencev v razširjeni reprodukciji za dosledno spoštovanje stabilizacijske politike in uresničevanje sprejetih nalog. *V. B.*

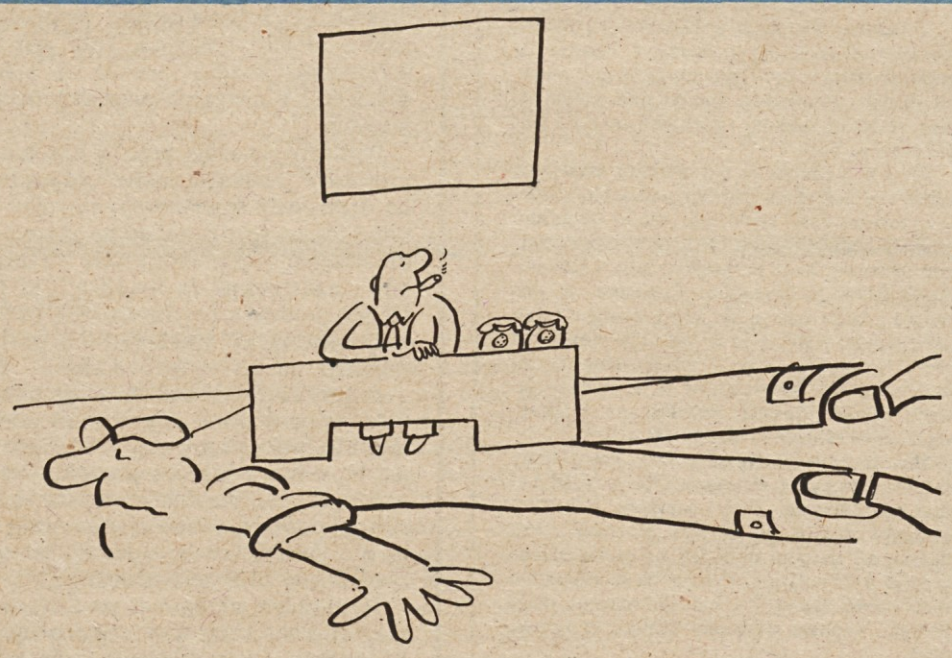

BREZ BESED

BREZ DENARJA NE BO JEKLA

V gospodarski zbornici Srbije so spregovorili o denarju za gradnjo metalurškega kombinata v Smederevu. Ugotovili so, da je čutiti pomanjkanje sredstev, kar je temeljni razlog, ki resno ogroža zaključek del na objektih prve faze razvoja metalurškega kombinata v Smederevu, prav tako pa so v nevarnosti tudi roki za začetek gradnje naslednje faze. Končno so udeleženci posveta ugotovili, da so vendarle pripravili znaten del sredstev, ki jih je dala na voljo Beograjska banka, zavarovalnica in republika, hkrati pa so priporočili, da bi morali pri nadaljnjem financiranju razvoja metalurškega kombinata sodelovati tudi bodoči porabniki jekla.

Ostre na račun zunanje trgovine

V Trepči je bil pred nedavnim sestanek generalnih direktorjev rudnikov in topilnic svinca, cinka in antimona Jugoslavije, razpravljali pa so o porabi kreditov iz Sovjetske zveze in usklajevanju planov rekonstrukcije ter gradnje rudarsko-topilniških in metalurških objektov iz te gospodarske skupine. Ugotovili so, da je zelo počasna poraba kreditov, na osnovi katerih so v veliki meri zasnovali načrte razvoja te skupine za obdobje od 1971 do 1975. Zato so izrekli direktorji ostre pripombe na rovaš zunanjetrgovinskih organizacij in bank, ki so zadolžene za uporabo teh kreditov, zavoljo njihove nedopustne počasnosti in nezadostne odgovornosti do tako pomembne zadeve.

te dni so rekli

JOSIP BROZ-TITO, predsednik SFRJ, v pogovoru s predstavniki občine Titov Veles:

Od članov ZKJ zahtevam, naj bodo komunisti. Za nas ni važno število članov partije, važno je, da so člani partije pravi komunisti, pa čeprav bi jih bilo manj, kot jih imamo danes. Vendar sem prepričan, da jih bomo imeli še več in da se bodo kalili v boju za socializem, kakor so se kalili komunisti v vojni. Potem se bo tudi zaupanje ljudstva v ZK, ki je že danes veliko, še naprej krepilo.

Danes sem gledal ljudi na ulicah – in to me je globoko presunilo. Zakaj? Zato, ker ljudstvo veruje v nas, komuniste, ker veruje, da nam bo kljub vsem Scilam in Karibdam, med katerimi moramo pluti, uspelo obvarovati mirno graditev naše socialistične države. Kajti kogarkoli vprašaš danes – delavca ali kmeta – ti bo rekel: ko bi samo tako ostalo! Mi pa nismo le za to, da bi ostalo, kakor je, temveč, da bi bilo čedalje bolje.

Danes vsevprek gradimo, vsa Jugoslavija je nova, skoraj ni več nobenega sledu tistega, kar je bilo. Res je, da imamo različne težave in anomalije. Še precej je stvari, ki jih moramo razčistiti. Marsikaj je treba še storiti. Vendar bomo to prav lahko premagali, ker imamo močno partijo, ki šteje milijon in več ljudi. Še bolj jo bomo usposobili, idejno in v vsakem drugem pogledu. Zato se morajo komunisti usposabljati – ne samo v šolah, ampak tudi tako, da sami sebe izpopolnjujejo. Človek nikoli ne sme prenehati z izpopolnjevanjem samega sebe. Nenehno se mora učiti, učiti iz vsakdanjih izkušenj, tako na pomanjkljivostih kakor tudi na dobrih stvareh.

LUDVIK GOLOB, član IK predsedstva CK ZKS, na seji RK SZDL Slovenije:

Za dosedanje obdobje delovanja republiške skupščine in njenih zborov je bil značilen izreden tempo dela, pogojen z napetim zakonodajnim programom, kar je povzročalo stalne časovne stiske, težave s pripravo in zlasti s pravočasnim pošiljanjem gradiva v zadostnem številu izvodov. Iz navedenih razlogov interes delovnih ljudi in občanov, organiziranih v temeljnih samoupravih skupnostih, v prvem obdobju pri delu skupščin ni mogel priti dovolj neposredno do izraza. Hkrati pa velja omeniti ugotovitev iz skupščinskih gradiv, da delegati, delegirani za seje zborov skupščine, za sedaj še nezadostno uporabljajo možnosti in pravice, ki so jim dane z ustavo. Določene slabosti pa so pogojene tudi z delom izvršilnih, upravnih in drugih organov ter strokovnih služb, ki doslej še niso uspeli svojega dela v zadostni meri prilagoditi značilnostim, potrebam in zahtevam delegatske skupščine. O vsem tem je pripravljena obširna analiza, o kateri bodo zbori razpravljali sredi aprila.

RUDI PEPERKO, celjski družbeni pravobranilec samoupravljanja, za ljubljansko TV:

Moram reči, da so naloge, ki jih je treba uresničiti, ogromne. Varstvo samoupravnih pravic, družbene lastnine je bilo doslej prevečkrat zanemarjeno, zato je tudi ustava predpisala takšen organ, prav gotovo pa je odvisno tudi od drugih dejavnikov, kako bo organ deloval. Nedvomno si svoje delo predstavljam med delavci; samo tako bom tudi lahko ugotavljal, kje kršijo samoupravne pravice.

V kratkem obdobju delovanja je bilo že precej primerov, ko so se delavci ali skupine delavcev obračale name. Z lastnim posredovanjem sem lahko takoj odpravil negativne pojave in mi doslej ni bilo potrebno predlagati sodišču združenega dela, da bi uvedlo postopek.

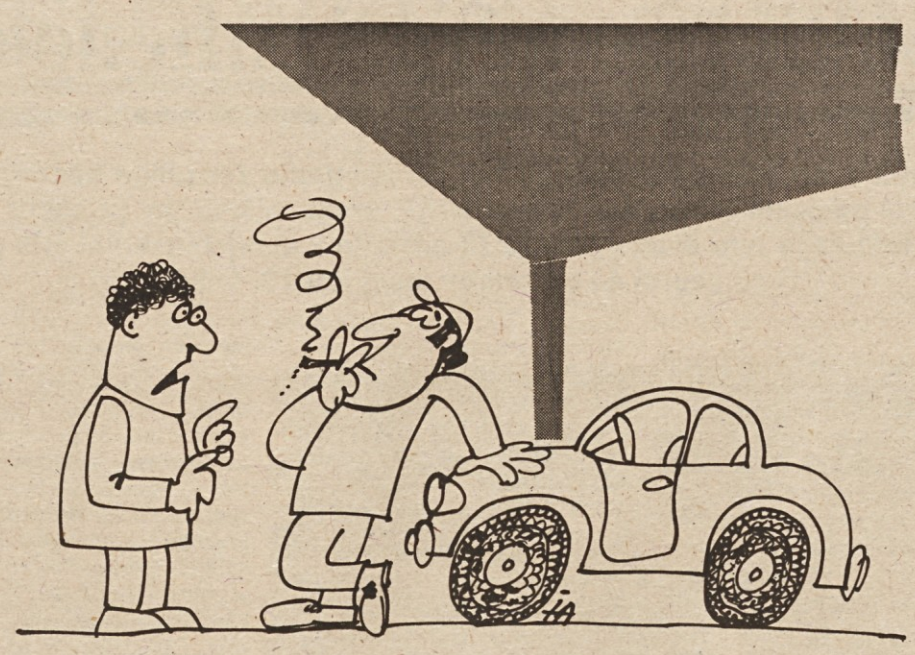

– Plačal sem avto, zakaj mi ga ne izročite?
– Na ta model bomo montirali modernejše cene . . .

I. Antič

podobe našega časa

LASTOVKE

Ena lastovka, pravijo, še ne prinese pomladi. Zato prvi, ki jo ugledamo, še ne verjamemo in takrat, ko potegnejo čez mesta in vasi južni vetrovi, gledamo v oblake, da bi jih videli več. Šele ko jih veliko z vetrom pluje na sever, vemo, da je pomlad pred vrati.

Ena odločba o odvzemu nezakonito pridobljenega premoženja še ne pomeni, da povsod v naši lepi deželi „vladata pravica in red, ki vzdržujeta svet", kakršne nauke so naše babice v zimskih večerih vezle na kuhinjske prtičke. A še ene takšne odločbe ni. Zato pa je toliko več sej, načelnih besed, žuganja in pretenj, mlačve prazne slame . . .

Takole gre to. Nekdo zaprosi za besedo in oni za mizo prikimajo. Pa začne:

– Tovariši, ni prav, da so zaradi inflacije v zadnjih letih nastale takšne razlike v možnostih, ki jih ima naš delavec, da bi prišel do stanovanja. Tako tisti, ki so dobili kredite pred desetimi in več leti, plačujejo zdaj pet starih tisočakov na mesec, medtem ko . . . Poznam konkreten primer: eden takšnih oddaja družinsko stanovanje za stopetdeset tisoč starih dinarjev, kar pomeni, da . . .

Plošča je že nekoliko iz mode, zato nekdo iz predsedstva nestrpno vpraša:

– In kaj predlagate?

– Kredite je treba valorizirati! Ni pošteno, da lahko nekdo še mastno služi na račun neekonomskih anuitet, ki so rezultat inflacije, medtem ko morajo drugi . . .

– Vaš predlog bomo posredovali ustreznim forumom, reče predsedujoči in da s tem zastarelo idejo od acta. – Prosim, naslednji!

Naslednji je človek, ki po naključju ali kaj tudi plačuje po pet starih tisočakov na mesec, pa mu ni preveč nerodno, ali pa misli, da je tako prav in resno začne:

Tovarišice in tovariši, naš delovni človek je v resnici . . . vendar se ustvarjajo nove možnosti v okviru samoupravnih stanovanjskih skupnosti . . . in tako bi s pomočjo samoupravnega sporazumevanja v procesu učinkovitega pristopa k . . . nikakor pa ne na osnovi parcialnih interesov, marveč samo v sklopu . . . In tako naprej in tako naprej dobro poldrugo uro. Težko prebavljivo. Potem je k sreči odmor. Če se komu da, lahko prisluhne temu spodbudnemu razgovoru:

– Pa menda ja ne bodo resno upoštevali predloga o revalorizaciji . . .

– A zakaj bi ga ne?

– Pogodba je vendar pogodba!

– Vendar tudi drugod po svetu pri takšnih pogodbah že upoštevajo inflacijo . . .

– Aha, na Brazilijo misliš ali na druge južnoameriške države, ki imajo visoko inflacijo. Pa menda ne bomo mi njih posnemali . . .

– Dovoli, ali imaš tudi ti hišo na kredit?

– Seveda jo imam. Pa ima to kakšno zvezo z mojim načelnim vprašanjem?

Veliko je takšnih čudnih lastovk z načelnimi stališči na jeziku, ki govorijo eno, a delajo drugo, zato se na stanovanjskem področju nikamor ne pride. Takole si mislijo: vzeti čimveč od družbe, dokler je čas. Zaradi takšnih lastovk se juristi zdaj ubadajo z vprašanjem: ali je možno izterjati kredit za gradnjo stanovanja od človeka, ki odhaja drugam? Pa tisto nejasno o desetih letih dela kot neodtujljivi pravici do najemnega stanovanja, minulo delo da je, kjer že si, ne pa le v enem kolektivu itd.

Bral sem pred meseci globokoumen prispevek nekega tovariša o neodtujljivih pravicah delovnega človeka v vseh fazah – in druge takšne zamotane stvari, o delegatskem sistemu kot nujni podlagi za . . . itd., hkrati pa zvedel, da je dobil deset starih milijonov dinarjev stanovanjskega kredita od svoje ustanove, nato odnesel pete k novi ustanovi, kjer so mu spet dali kredit, kredit je dobila tudi žena, zdaj pa bi tudi žena rada k novi ustanovi, kjer bi spet,. . . in tako naprej po istem postopku.

In takšnih lastovk nima na seznamu nobena komisija za raziskavo virov premoženja. Takšni ljudje ne bodo nikoli na seznamu tistih, ki v občinah največ zaslužijo, kajti, saj so, ubožci, v večnih dolgovih . . .

Veliko lastovk se s toplega seli na še toplejše. Ali jim bo kdaj prevroče pod krempeljčki?

VINKO BLATNIK

Dušan Kveder-Tomaž:

O OSVOBODILNI VOJNI

Dušan Kveder-Tomaž je bil med najvidnejšimi vojaško-političnimi voditelji NOB in revolucije na Slovenskem in v Jugoslaviji. Boril se je v Španiji, v NOB pa se je vključil takoj leta 1941 in opravljal vse dolžnosti od komandirja čete, komisarja bataljona in cone do poveljnika narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije. Vseskozi je bil tudi ploden pisec, razpravljalec in teoretik o vojnih vedah in izvedenosti.

V prvem delu so objavljeni Kvedrovi spisi iz obdobja NOB, v drugem spisi iz povojnega obdobja, medtem ko prinaša tretji del nekaj Kvedrovih avtobiografskih zapiskov, predvsem pa številne spominske zapise o Kvedrovem življenju, ki so jih napisali njegovi mladostni prijatelji, soborci in sodelavci. Knjigo, ki je ilustrirana s spominskimi fotografijami in s Kvedrovim portretom Božidarja Jakca, je zbral in uredil Anton Bebler. 292 strani, platno 120 din

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, Ljubljana

Izdano v počastitev 30-letnice osvoboditve!

– Bah, nelikvidnosti se pa res ne bojim, saj se v njej počutim kot riba v vodi.

I. Antič

KOZERIJA

NOV ODLOČILNI TRENUTEK

Vsi antivesoljski registratorji so te dni zabeležili nadpovprečno napetost uradniških možganov. Situacija se jim je zdela alarmantna in so zato nemudoma vzpostavili stik s Čilim.

„Za administracijo je situacija res alarmantna, kajti pred njo je nov odločilni trenutek," je pritrdil Čili.

„V čem je stvar? " so vprašali Antivesoljci.

„V ekonomski politiki," je pojasnil Čili.

„V politiki," so se razveselili, „v čisto konkretni politiki! To je vsekakor treba videti!"

In so se nemudoma vključili v opazovanje preko Omovega opazovalnega sistema. Tamkaj so bili vključeni na kanal Abežeteksa. Sintetikar je namreč izračunal, da se bo v tem podjetju zgodila najbolj tipična reakcija.

Direktor Abežeteksa, ki je kot star poslovno politični maček imel nos za prelomne situacije, je takoj potem, ko je Administracija napovedala nove pakete ukrepov za umirjanje neukročenih gospodarskih razmer, poklical šefa ekonomsko računskega sektorja. Hotel je vedeti, za kaj pravzaprav gre.

„Mislim, da gre za to, da se podmaže stare stroje administracije," je začel računovodja. „Vsekakor se je tokrat začelo s podražitvijo olja in sladkorja. In z drugimi podražitvami. Na primer nafte, ki je podkurila starim odnosom gospodarjenja. Vse te podražitve iz lanskega leta so bile prenesene v rezultate letošnjega gospodarjenja in so vznemirile dogovorjene odnose za letošnjo ekonomsko politiko. Predelovalna industrija sladkorja in olja je pri nas pobrala smetano in dobila debele denarce za modernizacijo in izgradnjo svojega napredka. Ta industrija se je lotila modernizacije z nakupom opreme v tujini, kjer je trda valuta, namesto da bi naročila opremo pri domačih kovinarjih, kakor je računala Administracija, in tako je vznemirila našo plačilno bilanco in kovinarje, ki so tudi računali z naročili in krediti na račun naročil."

„Zopet vežeš otrobe," je zazehal direktor.

„Samo razlagam ti," je potrpežljivo nadaljeval računovodja, „kako so stvari potekale. Administracija je bila užaljena, ker so organizacije združenega dela ušle izpod njenega nadzora in so kupovale drugje, kot pa je ona predvidela, in so povzročile nenadzorovane dolgove v tistem delu tujine, ki ne kupuje pri nas, namesto pri drugem delu, ki ima tisto blago, ki nam je potrebno, cenejše in nudi hkrati tudi izdatne posle za vso našo strojno industrijo in celo skupaj z njihovo tovrstno industrijo v tretjem svetu."

„Toda kaj pomagajo posli, ko pa ni kreditov," je vzdihnil direktor. „Tovarne ne moreš kupiti za gotov denar, še manj pa jo lahko narediš, če nimaš denarja."

„Administracija misli, da bi se morale organizacije združiti z delom in sredstvi . . ."

„Kaj pa če imajo dolgove?" je razmišljal direktor, ki je očitno mislil na svoje skrbi.

„Bili bi veliki, čeprav po dolgovih," je menil računovodja, „in bi zanesljivo dobili kredite, če bi ubogali Administracijo."

„V tem je torej problem? " je menil direktor.

„Ni v tem," je odkimal računovodja, „Problem je v tem, da kovinarji ne bodo mogli kupovati kruha, kaj šele olje in sladkor, če ne bodo imeli dela, da o mesu ne govorimo, ker so ga delavci že tako črtali iz svojega jedilnika in leži v naših in tujih hladilnikih in nam ustvarja velike stroške. Meso je treba prodati, če ne drugemu pa tujim turistom, ki bodo vsak čas začeli prihajati in imajo devize, ki jih potrebujemo za izravnavanje plačilne bilance. Ker pa se kovinarji nimajo na čem združiti, dokler ne dobijo kreditov, se je Administracija razhudila in je napovedala stroge ukrepe, ne samo proti organizacijam združenega dela temveč tudi proti navadnim občanom. Predpisala bo kreditiranje izvoza, vezano na združeno nastopanje na tujem tržišču, in bo zato omejila potrošniške kredite. Ona namreč meni, da je potrošnja tako in tako prevelika in jo je treba spraviti v okvire, ki smo jih v ta namen postavili. Zakaj bi delavci kupovali kaj drugega, kot jim je za najnujnejše življenje potrebno, saj smo tako in tako proti neupravičenim socialnim razlikam. Tu je neizčrpen vir prihrankov, potrebnih vsem, ki brez kreditov in druge pomoči ne moremo gospodariti in se že nevarno potapljamo v revščino, kar pri nas prav tako ne smemo dovoliti."

„Mar nisi rekel, da bodo potrošniški krediti omejeni? " je pozvedoval direktor. „Kot da ne veš, da živimo od potrošniških kreditov, sicer še tega ne bi prodali, kar sicer prodamo."

„Treba je gospodarjenje pametno uravnavati, kajti osebni dohodki so dvakrat hitreje narasli kot pa produktivnost," je nadaljeval računovodja. „Izobraževanje, pokojnine in drugo pa je prav tako pobralo skorajda enkrat več, kot pa smo predvidevali za te namene. In čeprav je tako, ljudje kar naprej dvigajo svoje prihranke iz bank in jih trošijo, namesto da bi jih večali in bi dali Administraciji možnost, da jih uporabi po svojih pogledih na svet."

„Povej že končno, v kakšnem položaju se nahajamo in kaj nam kaže storiti? !" je silil direktor.

„Vse dobro stoječe organizacije združenega dela se užaljeno zoperstavljajo packam, ki jim jih lepi Administracija, češ da ne zaslužijo disciplinskih posegov, ko pa je njihovo gospodarjenje vzorno in zahtevajo svobodno menjavo dela. Mi, ki ne bomo imeli niti za osebne dohodke, se moramo, kajpak, tudi opreti na svobodno menjavo dela in izročiti delavcem v upravljanje vse rezultate našega dela, ki nam tako in tako ležijo neizkoriščeni, da ne rečem mrtvi, v skladiščih – kot del osebnega dohodka, ki jim ga ne bomo mogli izplačevati v denarju – in povedati delavcem naj svobodno menjajo sadove svojega dela."

Direktor se je ta mah ves naelektriziral, naježil in zardel od razburjenja. To je bilo natančno tisto, kar so Antivesoljci zaznali kot visoko povečano napetost uradniških možganov.

„Misliš? !" je navihano pomežiknil direktor.

„Mislim," je pokimal računovodja stoično, „Saj proizvajamo vse in še tisto, kar nikomur ni potrebno, čeprav smo začeli s konfekcijo. Zakaj pa smo Abežeteks? Ker proizvajamo vse od A do Ž. Naši delavci pa tudi potrebujejo vse – od šivanke do obleke, da o prehrambenih proizvodih ne govorimo. Ko bodo dobili namesto denarja proizvode, naj jih kar svobodno izmenjajo med seboj in ugotovijo, kolikšna je pravzaprav realna vrednost njihovih proizvodov. Jaz pa že vem, kako se to knjigovodsko lepo izravna, da bo vsem zadoščeno."

„To je res odločilni trenutek," je vzkliknil direktor.

„Eden izmed mnogih," je skromno dejal računovodja. „Zahvaljujoč Administraciji, ki je zopet obrnila vso pozornost nase."

Direktor je takoj poklical tovariše iz poslovnega odbora in ta je sklical politični aktiv in ta je sklical zbore delavcev in delavci so protestirali proti administrativnemu urejanju zadev in se znova izjasnili za neokrnjeno samoupravno gospodarjenje, za dokončno uveljavitev svobodne menjave dela, in dejali, da je to nov odločilni trenutek doslednega uresničevanja njihovih ustavnih in drugih pravic.

„Anglikanska cerkev se je takoj pripravljena odreči devetdesetim odstotkom svojih idealov, nikdar pa tudi desetim odstotkom svojih sredstev," je ob tem zamrmral Os.

„Kaj si hotel povedati? " ga je povprašal glavni raziskovalec iz Antivesolja.

„Nič," je odgovoril Os. „Spomnil sem se samo neke Engelsove misli, ki je doslej nisem razumel."

„Ti vaši neumni odstotki," se je obregnil Antivesoljec, „Vedno jih imate polna usta, kakor da ste same številke."

VIKTOR ŠIREC

KAKO IZPOPOLNJEVATI DELITEV PO DELU

Čeprav z dokajšnjo zamudo smo končno le prišli do medrepubliškega dogovora o razporejanju in delitvi dohodka ter osebnih dohodkov. V javni razpravi o tem dokumentu je bilo slišati, da je njegovo besedilo presplošno, preveč resolucijsko. Avtorji besedila so take očitke zavračali s pojasnilom, da bi bilo glede na določila ustave in značaj medrepubliškega dogovarjanja težko pripraviti natančna merila delitve. Kakorkoli že, najbolj pomembno je, da smo končno le začeli tudi to ekonomsko zelo občutljivo področje urejati organizirano in na samoupravni podlagi ter tako, da si prizadevamo z enotno razlago in uporabo načela delitve po delu in solidarnosti zagotoviti socialno in materialno varnost delavcev ter uresničevati skupno politiko razvoja in enotnost tržišča. Udeleženci dogovora bodo pri delitvi osebnih dohodkov delovati tako, da bodo organizacije združenega dela sredstva za osebne dohodke izplačevale v okviru razpoložljivega dohodka. Pri tem se bodo nominalni osebni dohodki na zaposlenega lahko povečevali hitreje od rasti življenjskih stroškov le v tistih OZD, ki bodo povečale produktivnost dela in izboljšale razmerja v delitvi dohodka v korist skladov. Zagotoviti bodo tudi dolžni, da se bodo sredstva za razširjeno reprodukcijo povečevala hitreje kot sredstva za osebne dohodke oziroma da bodo realni osebni dohodki rastli bolj počasi kot produktivnost dela.

Vse to doseči pa ne bo niti lahko niti enostavno, saj je zaradi inflacije veliko organizacij združenega dela opustilo nekatere elemente stimulacije pri nagrajevanju po delu, zmanjšuje se število delovnih mest, na katerih se meri delo, dnevni ali tedenski, individualni ali skupinski učinek, raste pa število tako imenovanih režijskih delovnih mest. Tega pojava ni povzročil samo proces modernizacije, pač pa vsesplošna nepripravljenost, da bi iskali racionalne rešitve. Zmanjšali so se razponi. Kvalificirano delo je premalo vrednoteno, zlasti pri tistem delu najbolj produktivnega delavskega razreda, ki mora pospešiti razvoj in spodbuditi večjo produktivnost dela.

V večini delovnih organizacij opredeljujejo delovna mesta s točkami in na njihovi osnovi delijo akontacije osebnih dohodkov. Če ob zaključnem računu ugotovijo večji dohodek, se poveča tudi vrednost točke. Tak sistem delitve je sicer preprečil, da ni bilo razdeljenega več denarja kot ga je bilo ustvarjenega, na drugi strani pa je prinesel „bratsko" delitev osebnih dohodkov ne glede na to, koliko je kdo ustvaril. Če povežemo sistem vrednotenja dela v večini delovnih organizacij se z ugotovitvijo, da se vrednoti delovna doba, kvalifikacija in položaj, vidimo, da se v naše gospodarstvo prek sistema delitve uvaja uradniška mentaliteta „prisotnosti" na delovnem mestu, brez zadostne spodbude za delovno zavzetost. Delavci upravičeno očitajo, da je bolj pomembno, kje delaš in ne kaj ali kako delaš. Če bomo vrednotenje dela omejili le na proizvodno delo pri stroju ali v drugi materialni proizvodnji, ne bomo mogli izrabiti velikih rezerv v našem gospodarstvu, ker z rokami ni možno nadomestiti vsega tistega, kar zgubljamo v družbi zaradi neracionalnega gospodarjenja s sredstvi, neposlovnih odnosov, dezintegracij, dvojnih zmogljivosti in podobnega. Najprej moramo v sistem delitve vpeljati kriterije in elemente individualnega ali skupinskega vrednotenja ter spodbujanja dela, pri čemer pa osebni dohodki neproizvodnih delavcev ne bi smeli biti odvisni samo od dela proizvodnih delavcev, marveč tudi od tega, kako so sami izpolnili svoje naloge in kako njihovo delo resnično vpliva na skupni dohodek. Vrednotenje dela je torej treba uveljaviti tudi v takšnih dejavnostih, kot so na primer blagovni promet, družbene službe, državna uprava in druge službe splošnega družbenega pomena.

V. O.

V SLOVENIJI LEPO NAPREDUJE AKCIJA ZA ODPRAVO NOČNEGA DELA ŽENSK

Doklej še »črne izmene«?

V zadnjih dveh letih, zlasti lani, so bili pri ukinjanju ženskega nočnega dela doseženi pomembni rezultati: v industriji, gradbeništvu in prometu je ob koncu minulega leta delalo ponoči 20 odstotkov manj žensk kot leto prej in za skoraj 40 odstotkov manj kot 1971. leta

Če bi nenadoma odpravili nočno delo žensk v industriji in gradbeništvu ter s tem onemogočili delo v treh izmenah, bi povzročili v prizadetih delovnih organizacijah resne težave. Zato je bila – kot so poudarili minuli petek na tiskovni konferenci v republiškem Izvršnem svetu – odprava ženskega nočnega dela zamišljena bodisi tako, da se ženske v nočni izmeni nadomesti z moškimi, ali pa tako, da z boljšo tehnologijo ob večji produktivnosti ne bi bila več potrebna tretja izmena.

POČASI, A VENDARLE . . .

Na takšni podlagi so bili pripravljeni akcijski programi za postopno odpravo nočnega dela. Lahko obžalujemo, da zaradi različnih gospodarskih razmer v državi akcije ni bilo mogoče zasnovati za celotno Jugoslavijo istočasno. Če se ustavimo najprej pri tekstilni industriji, kjer je problem nočnega dela žensk najbolj pereč in občutljiv, lahko podobno kot za ostalo industrijo in gradbeništvo ugotovimo, da so kot v ostalih republikah tudi v Sloveniji razmere v raznih centrih precej različne. Tako so, na primer, v Kranju morali z odpravljanjem nočnega dela pohiteti, saj jih je v to sililo čedalje večje pomanjkanje delovne sile (tudi žensk). Medtem pa so v Mariboru razmere precej drugačne kot v Kranju, saj v MTT dela v „črni izmeni" še vedno okoli 1200 delavk in mladoletnikov.

Ko smo že pri tekstilcih, naj povemo, da so v svojih akcijskih programih za odpravo nočnega dela žensk jasno povedali, da se lahko cilju približajo postopoma, vendar si ne morejo privoščiti, da bi še zmanjšali že tako skromen ostanek dohodka, ki ga dosegajo. Menijo, da bi jim morala družbena skupnost priskočiti na pomoč z različnimi davčnimi in kreditnimi ukrepi, da bi potem z boljšo strojno opremo toliko izboljšali finančne rezultate, ki bi lahko delali le v dveh izmenah.

Če pustimo tekstilce ob strani, podatki kažejo, da so bili v zadnjih letih, zlasti v lanskem, pri odpravi ženskega nočnega dela vendarle doseženi precejšnji rezultati. V industriji, gradbeništvu in prometu je konec 1974. leta namreč delalo ponoči nekaj več kot 11.000 žensk, kar je za 20 % manj kot leto prej in skoraj 40 % manj kot 1971. leta. Sicer pa je bilo lani v slovenski industriji med 124.000 zaposlenimi še 9 % vseh delavcev vključenih v nočno delo. Rezultat je še ugodnejši, če omenimo, da je nočno delo še pred štirimi leti zajemalo v slovenski industriji in gradbeništvu več kot 19.000 žensk. Še bolj razveseljivo pa je spoznanje, da je bilo leta 1971 s soglasjem republiškega sekretariata za delo vključenih v nočno delo 640 mladoletnih delavcev, starih manj kot 18 let, 1973. leta se je njihovo število zmanjšalo na 370, lani, ko ni dobila soglasja za nočno delo mladoletnikov nobena delovna organizacija, pa smo v Sloveniji uspeli popolnoma odpraviti njihovo delo v tretji izmeni.

VEDNO TEŽJE DO DOVOLJENJ

Ko smo že omenili soglasja, ki so OZD potrebna za uvedbo nočnega dela žensk, naj omenimo, da prizadete delovne organizacije vsako leto znova zaprosijo za soglasja sekretariat za delo, ki je dolžan, predno se odloči, dobiti in upoštevati mnenje republiškega odbora strokovnega sindikata in gospodarske zbornice. Torej je povsem jasno, da postajajo merila za postopek izdajanja soglasij iz leta v leto strožja. Do pomembnega premika je prišlo 1973. leta, ko je republiška skupščina sprejela priporočila in sklepe o nočnem delu žensk in mladine v industriji, gradbeništvu in prometu. Skupščina je namreč priporočila, da o potrebnosti in utemeljenosti nočnega dela žensk odločajo tudi samoupravni organi OZD in da že 1973. leta pripravijo petletne načrte o postopnem zmanjševanju nočnega dela žensk ter o čimprejšnji odpravi nočnega dela mater z otroki, mlajšimi od 7 let.

Po dobrem letu in pol lahko ugotovimo, da so skupščinska priporočila za dosledno uveljavljanje te azščite podjetja skoraj v celoti upoštevala in da so svoj delovni proces prilagodila tako, da se število žensk v nočnih izmenah vedno bolj zmanjšuje. Medtem pa so sindikati in sekretariat za delo poostrili merila o tem, kdaj je tako delo zaradi izjemnih okoliščin še dovoljeno. Prav v takih razmerah so v TOZD občutno izboljšali delovne pogoje zaposlenih, da bi bila škodljivost zaposlitve žensk v tretji izmeni čim manjša.

Ob vsem velja opozoriti še na naše obveznosti do Mednarodne organizacije dela, bolje povedano do mednarodne konvencije o ukinitvi nočnega dela žensk. Konvencija odločno terja ne samo zmanjšan obseg in postopno ukinjanje nočnega dela žensk v industriji, gradbeništvu in prometu, marveč tudi v drugih panogah, med njimi prav tako v zdravstvu in gostinstvu. V Sloveniji pa, kot vemo, imamo v teh dveh panogah zaposlenih ponoči še vedno precej žensk, vendar pa se do njih obnašamo, kot da jih ni. Če si že toliko prizadevamo, da bi tretjo izmeno ukinili v industriji in drugod, bi morali tudi za vse druge delavke poskrbeti, da bi postopoma začele delati le podnevi. Glede na značaj omenjenih dejavnosti je seveda jasno, da bodo nekatere izjeme ostale.

IVO VIRNIK

ŠE ENKRAT O AKCIJI »26.000 STANOVANJ«

VSE ŠE NI REŠENO

Akcija bo, kot kaže, uspešno uresničena, vendar je nekaj odprtih problemov, ki lahko zmanjšajo uspeh akcije, v bodočnosti pa celo ogrozijo uveljavljanje usmerjene stanovanjske gradnje

Prvi del akcije za izgradnjo 26000 stanovanj v Sloveniji v dveh letih, lanskem in letošnjem, je bil uspešno zaključen. V minulem letu je bilo v naši republiki vseljenih blizu 13000 stanovanj v družbenem in zasebnem sektorju, kar celo presega načrt, ki so si ga zastavili pobudniki akcije, ZK in sindikati: v prvem letu akcije zgraditi 12000 stanovanj, v drugem pa 14000. Po napovedih kaže, da bo tudi drugi del akcije uspešnejši od zastavljenih načrtov. Podjetja namreč načrtujejo, da bodo zgradila skoraj 13000 stanovanj. Ker naj bi letos zasebniki dogradili skoraj 3700 stanovanj, bo akcija „26000 stanovanj" nadvse uspešno zaključena.

Seveda pa ob teh, sila ugodnih napovedih, ki so seveda teoretično uresničljive, saj je ostalo v gradnji preko 27000 stanovanj in tudi od sredstev, ki smo jih lani namenili za kreditiranje stanovanjske gradnje, nismo potrošili približno tretjino – ne moremo mimo stališč umerjenih optimistov, ki pa vendarle opozarjajo na nekatere možne „motnje." predvsem gre za troje zelo pomembnih vprašanj v stanovanjski gradnji, ki lahko nerešena zmanjšajo uspešnost akcije, lahko pa tudi slabo vplivajo na dolgoročne cilje usmerjene stanovanjske gradnje: to so naglo naraščanje cen stanovanjske gradnje, pomanjkanje nekaterih najpomembnejših surovin in polizdelkov, ki jih potrebuje gradbena operativa in pa neurejeni urbanistični problemi.

Naraščanje cen ogroža obseg gradnje stanovanj prav v vseh občinah, tudi tistih, kjer so že uspeli v okviru že sprejetega dogovora o oblikovanju cen stanovanjske gradnje zajeziti in omiliti monopolne težnje posameznih gradbenih podjetij in drugih organizacij iz tako imenovane gradbene operative. Žal kljub dogovoru o cenah v marsikateri občini, zlasti tam, kjer je medsebojna konkurenca gradbenih podjetij manjša ali pa je ni, ugotavljajo, da v letošnjem letu praktično ne bodo mogli vplivati na cene stanovanj.

Poseben problem je pomanjkanje polizdelkov in drugega gradbenega materiala. Že v minulem letu je bilo precej težav zaradi pomanjkanja cementa, betonskega železa in drugih vrst gradbenega materiala (seznam je kar dolg). Najbolj pa je primanjkovalo betonskega železa, ker so le-tega železarne (Zenica) izvažale, namesto da bi ga prodajale doma. Izvozili smo približno 110000 ton betonskega železa, ki ga je potem primanjkovalo doma. Operativna skupina Gospodarske zbornice Slovenije, ki je bila ustanovljena posebej za naglo razreševanje tekočih problemov pri gradnji stanovanj, je ob sodelovanju zvezne gospodarske zbornice in ustreznih zveznih upravnih organov uspešno razreševala nekatere težavne položaje v lanskem letu. Tako je uspela dobiti preko 5000 ton betonskega železa za Slovenijo več, kot predvideva poseben ključ delitve in uvoza, nekaj ga je bilo moč dobiti za gradnjo na Kozjanskem. Vendar pa zeniška železarna svojih obvez do slovenskega gospodarstva navkljub temu ni izpolnila niti do polovice dogovorjene količine betonskega železa.

Za letošnje leto je položaj še težji. Dogovor na zvezni ravni za cement je podpisan, za betonsko železo pa ne. Zategadelj bo letos gradbeni operativi primanjkovalo okrog 116000 ton betonskega železa, vse to zaradi nasprotovanja železarjev in tudi zvezne administracije, ki ni pripravljena dovoliti tolikšen uvoz, kot ga zahteva gradbena operativa. Če pustimo ob strani vprašanje cen, so tudi potrebe znatno večje, kot izdelajo betonskega železa jugoslovanski železarji . . .

Neurejene so tudi razmere komunalnega opremljanja in urbanističnega urejanja gradbenih zemljišč. Stara resnica je, da so ustrezni strokovni organi večine občin prepočasni pri izdelavi urbanističnih in zazidalnih načrtov, da občinske uprave preveč zavlačujejo postopke pri izdaji raznih dovoljenj v zvezi z gradnjo stanovanj. Ta resnica je žal še vedno povsem aktualna, sveža. Stanovanjska upravna politika, urbanizem in projektiranje, še bolj pa praksa izdajanja lokacijskih dovoljenj so še daleč od svojega pravega poslanstva, še vedno so preveč pod raznimi negativnimi vplivi. Neurejene razmere na tem področju sicer akcije 26000 stanovanj neposredno ne morejo več ogroziti, saj je v izgradnji okrog 27000 stanovanj, ki jih bodo dogradili v letošnjem letu in naslednjih letih. Bodo pa zelo velika ovira v naslednjih letih pri uveljavljanju sistema usmerjene stanovanjske gradnje. Brez urejenih osnovnih vprašanj v gradnji, zagotovljenih zemljišč in urejenih komunalnih naprav na gradbenih zemljiščih ni moč pričakovati, da bi usmerjena stanovanjska gradnja uspela. Niti ne bi bilo moč uspešno nadzirati gibanje in oblikovanje cen stanovanjske gradnje, saj brez dolgoročno zasnovane in zagotovljene gradnje gradbena podjetja ne morejo uveljavljati modernizacije gradnje. Ta pa je kajpak osnovni pogoj za počasnejše naraščanje cen, kot naraščajo sedaj. Zategadelj mora biti tudi to vprašanje že sedaj v središču pozornosti samoupravnih stanovanjskih skupnosti.

B. RUGELJ

V ŠALEŠKI DOLINI BODO 20. APRILA ODLOČALI ŽE O DRUGEM KRAJEVNEM SAMOPRISPEVKU

Za nove vrtce, šole, ceste...

V Šaleški dolini so se med prvimi v Sloveniji, zagotovo pa prvi z najvišjim odstotkom, odločili 22. marca 1970 za krajevni samoprispevek. Zadnjega aprila letos bo poteklo pet let, odkar plačujejo ta krajevni samoprispevek. V letih 1970–1975 so bili zgrajeni iz sredstev krajevnega samoprispevka in združenih sredstev temeljnih organizacij združenega dela številni novi objekti družbenega standarda, številne pa so tudi nove komunalne in druge pridobitve.

V petih letih so zbrali v Šaleški dolini s krajevnim samoprispevkom 31 milijonov dinarjev, temeljne organizacije združenega dela pa so dodale nekaj nad 46 milijonov dinarjev. Tako je bilo v občinskem skladu za negospodarske naložbe nekaj več kot 77 milijonov dinarjev. S tem denarjem je bilo zgrajeno oziroma razširjeno 5 osnovnih šol, zgrajena sta bila dva vrtca, 3 šolske telovadnice, nova knjižnica Velenje, urejena so bila otroška igrišča v Velenju in Šoštanju, urejeni pa še nekateri drugi objekti. Med drugim je bilo moderniziranih in rekonstruiranih več deset kilometrov cest, ki povezujejo Velenje in Šoštanj z okoliškimi kraji, Šaleška dolina pa se ponaša tudi z več objekti splošnega pomena. Sploh pa je bilo zgrajeno več, kot je bilo zapisano v program. Dodatno so namreč bili v program izgradnje negospodarskih objektov vključeni še otroški vrtec v Velenju, poslopje tehniških šol Rudarskega šolskega centra Velenje, telovadnica pri osnovni šoli Biba Roeck v Šoštanju, IV. osnovna šola v Velenju ter večnamenska hala v središču Šaleške doline.

PROBLEMOV PRAV TOLIKO, KOT JIH JE BILO LETA 1970

Čeprav so zgradili več novih objektov, se stanje v otroškem varstvu in osnovnem šolstvu v Šaleški dolini, zaradi naraščajočih potreb in v primerjavi z letom 1970, bistveno ni spremenilo. Zato so občani predlagali, da ob izteku prvega krajevnega samoprispevka krajevne skupnosti razpišejo referendum. Marca je tako vseh 25 krajevnih skupnosti v občini Velenje sprejelo sklepe o razpisu referenduma za uvedbo krajevnega samoprispevka, zbori občanov pa so sprejeli program del.

Krajevne skupnosti z mestnega območja Velenja (Staro Velenje, Stara vas, Šalek, Pesje, Šmartno, Center – levi breg in Center – desni breg) bodo združevale 70 % sredstev za financiranje gradnje skupnega programa objektov, tako za IV. osnovno šolo v Velenju. Posebno osnovno šolo v Velenju, vrtec v Pesjem, otroški vrtec v Centru – desni breg, otroški vrtec Šmartno – Šalek, V. osnovno šolo v Velenju, Glasbeno šolo Velenje ter za telovadnico v Pesjem. Preostalih 30 % denarja pa bo ostalo za realizacijo programov krajevnih skupnosti. Okoliške krajevne skupnosti ter krajevni skupnosti Šoštanj in Šmartno ob Paki pa bodo sredstva krajevnega samoprispevka v celoti porabile za financiranje lastnih delovnih programov.

PREPRIČANJE V USPEH

Te dni so v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih v Šaleški dolini še zadnji zbori delovnih ljudi ter zbori občanov, na katerih govorijo o referendumih 20. aprila. Prevladuje prepričanje, da se bo večina volivcev v vseh 25 krajevnih skupnostih v Šaleški dolini izrekla za drugi krajevni samoprispevek. To prepričanje pogojuje tudi dejstvo, da so letos v gradnji še zadnji objekti iz prvega programa, da je bilo pridobitev več, kot so računali, ter da so težave v otroškem varstvu in osnovnem šolstvu resnično takšne, da jih brez pomoči občanov ni mogoče rešiti.

(ML)

PRISPEVKI NAŠIH DOPISNIKOV NA TEMO:

CELODNEVNA OSNOVNA ŠOLA

KIDRIČEVO

ZADOVOLJNI VSI

Kidričevo sodi med tiste slovenske kraje, v katerih so že uvedli celodnevno bivanje otrok v šoli.

Ko je bil na obisku v tem kraju pred časom predsednik CK ZKS tovariš Franc Popit, je tudi dejal, da si morajo vse družbenopolitične organizacije tako v Kidričevem kot v Ptuju prizadevati, da čimprej uresničijo zamisel celodnevne osnovne šole.

Po precej dolgih in zahtevnih pripravah se je v Kidričevem to tudi uresničilo. V ponedeljek, 17. marca so na osnovni šoli „Boris Kidrič" v Kidričevem pričeli z celodnevnim bivanjem otrok v šoli. Zaenkrat so to omogočili otrokom od prvega do četrtega razreda, pripravljali pa se bodo na to, da bi v doglednem času uvedli tak način bivanja otrok v šoli tudi za višje razrede.

Že po dosedanjih nekaj tednih pa je mogoče ugotoviti, da so s takim načinom šolanja zadovoljni vsi, tako učitelji kot otroci in predvsem starši, ki so tako brez skrbi za svoje otroke od 7. ure zjutraj do 15.15 popoldne. V tem času njihovi otroci v šoli napravijo svoje naloge, se razvedrijo in se nato brezskrbno vrnejo domov.

Ko sta zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine Ptuj razpravljala o sprejemu odloka o uvedbi celodnevnega bivanja otrok v OŠ „Boris Kidrič" v Kidričevem, so delegati zastavljali različna vprašanja, saj jim obrazložitev odloka ni bila povsem jasna, predvsem pa ne, kako bo to mogoče financirati. Nekateri so imeli pomislek češ, da je prav v nerazviti ptujski občini še mnogo perečih problemov glede obnove in izgradnje šol. Zaradi tega tudi zbor združenega dela SO Ptuj tega odloka ni sprejel, medtem ko ga je zbor krajevnih skupnosti sprejel z določenimi pripombami.

Počakati bo treba, kaj bodo pokazale izkušnje v Kidričevem.

FRANCE MEŠKO

ŠOŠTANJ

NOVOST ZA VIŠJE RAZREDE

Ob prehodu na celodnevno šolo na OŠ „Biba Roeck" v Šoštanju in sicer v prvih štirih razredih, so uvedli še drugo novost.

– Z drugim polletjem smo uvedli na nižji stopnji celodnevno šolo. Da ne bi bil prehod iz nižje na višjo stopnjo tako boleč, smo začeli razmišljati o tem, kako bi organizirali na novo tudi delo na višji stopnji, pripoveduje ravnatelj šole Matjaž Natek.

– Ker nam je Zavod za šolstvo SR Slovenije dovolil, da preidemo že v letošnjem letu na novi predmetnik, to je samo 5 ur dnevno, učence pa imamo na šoli do 7 ur, saj čakajo na avtobuse, smo se odločili, da po končanem pouku organiziramo samostojno učenje šolarjev. Tako v šesti in sedmi šolski uri učenci pišejo naloge, se učijo in so, če je potrebno, deležni tudi pomoči učiteljev, ki so na šoli. Seveda pa ta čas učenci koristijo tudi za delo v svobodnih aktivnostih, se pravi v vseh tistih interesnih dejavnostih, ki jih zanimajo. Na ta način želimo nekako omiliti težave prehoda iz nižje na višjo stopnjo, pripravljamo pa tudi teren za uvedbo celodnevne šole v vseh razredih v prihodnje," pravi tovariš Natek.

Na osnovni šoli „Biba Roeck" so torej uvedli „mini" celodnevno šolo tudi na višji stopnji.

– Starši, s katerimi smo se pogovarjali, so zelo zadovoljni, pripoveduje tovariš Natek. Treba je priznati, da do zdaj učenci, zlasti iz okoliških krajev, niso prihajali tako dobro pripravljeni v šolo. Šesta in sedma šolska ura sta zdaj čas, ko imajo možnost, da opravijo naloge in se učijo tako, da so zelo dobro pripravljeni.

Kot na vseh drugih šolah v Šaleški dolini torej tudi na tej šoli pripravljajo program za prehod na celodnevno šolo na vsej šoli.

– Res je, da pripravljamo program, pravi tov. Natek, vendar nam finančna sredstva ne dopuščajo, da bi šli kar naenkrat na celodnevno šlo na vsej šoli. Mislimo iti postopoma in sicer prihodnje leto peti oziroma šesti razred in kasneje seveda vsako leto po en razred. Moram pa povedati, da pripravljamo programsko organizacijo celodnevne šole tudi na podružnicah. To pa zaradi tega, da ne bi bil takšen prepad med kmečko in mestno mladino, kar bi povzročalo še večje razlikovanje med mladimi.

(vš)

Nov prizidek osnovne šole v Radečah. (Foto: M. Brecl)

RADEČE

ŠOLSKI PRIZIDEK

Delavci gradbenega podjetja Hrastnik gradijo pri osnovni šoli v Radečah šolski prizidek, v katerem bo 10 učilnic, 7 kabinetov, kuhinja z jedilnico in še nekaj manjših prostorov za izvenšolsko dejavnost. Kasneje nameravajo zgraditi še en prizidek, v njem bo telovadnica z bazenom. Ko bo obnova šole v celoti končana, bo tudi radeška šola prilagojena sodobnim učnovzgojnim metodam in pogojem za celodnevno osnovno šolo.

Gradbena dela na prizidku tečejo dokaj uspešno. Kdaj pa bo prizidek dokončan in kakšni so načrti šole potem, smo povprašali njenega ravnatelja Janeza PEŠCA. Povedal nam je, da si prizadevajo, da bi prizidek lahko uporabljali že v prihodnjem šolskem letu. To pa še ni zagotovljeno, ker primanjkuje denarja. Finančna sredstva so bila sicer pred pričetkom gradnje zagotovljena, toda med gradnjo je prišlo do nekaterih sprememb v gradnji. Uredili so npr. že celotno kanalizacijo za bodočo telovadnico. Denar pa kopni tudi zaradi podražitve. Za sam objekt bo denarja sicer dovolj, ne pa tudi za notranjo opremo. Računajo na pomoč republiške izobraževalne skupnosti in tudi pomoč drugih. V naslednjih letih nameravajo zgraditi še telovadnico z bazenom. Sedaj uporabljajo telovadnico TVD Partizan, ki pa ni najprimernejša, saj je bila zgrajena pred drugo svetovno vojno in je namenjena tudi za različne kulturne prireditve.

Telovadnice z bazenom pa ne bodo pričeli graditi prej, dokler vse šole v laški občini ne bodo imele drugih pogojev za sodobni pouk.

MILAN BRECL

Kljub temu, da ima Jožko Vodeb na svoji domačiji pri Slivnici na Kozjanskem vedno polne roke dela, tako v stajah pri živini kot tudi na polju, si kdaj pa kdaj rad utrga kako urico za svojega konjička: knjige in slikanje. „Slikam po spominu. Ko pozimi zapade visok sneg in se najde čas tudi za kaj takega. V topli sobi si postavim stojalo, nanj pritrdim platno in pričnem nanašati olja. Kaj slikam . . .? Najraje prizore iz vsakdanjega življenja, prizore iz naše slikovite kozjanske pokrajine. Rišem to, kar se mi v dolgih in napornih poletnih mesecih najglobje vtisne v spomin . . ." nam je povedal kmet Jožko Vodeb, ki je svoja olja tudi že uspešno razstavljal. (Foto: A. Ul.)

Približati kulturo krajanom

Šestega aprila se je v krajevni skupnosti Čemšenik začela letošnja občinska kulturna revija Zagorje ob Savi. Z njo vsa zagorska kulturna in prosvetna društva proslavljajo 30. obletnico osvoboditve, nekatera med njimi pa tudi 30. obletnico svojega obstoja in delovanja. Revija bo trajala do 10. maja. Njene prireditve bodo ob sobotah in nedeljah, ko se bo na odru doma prosvetnega društva Čemšenik zvrstilo devet izbranih prireditev.

Kot vse dosedanje je tudi letošnja revija nekak pregled uresničevanja kulturne akcije, kakršno sta pred leti sprožila republiška konferenca SZDL in slovenski sindikati. Ker pa tudi tokrat revija poteka v krajevni skupnosti, je njen namen še bolj očiten: približati kulturo in kulturne dobrine občanom in krajanom in jih razgibati za njihovo bolj stalno in vsestransko udejstvovanje v kulturnih in prosvetnih društvih oziroma amaterskih skupinah.

Ker želimo vsestransko uveljaviti ustavno vlogo krajevnih skupnosti, je zatorej velikega pomena, kako se odvijajo in razvijajo v njih prav vse dejavnosti in med njimi ima kulturna dejavnost gotovo zelo pomembno vlogo in mesto.

V občini Zagorje ob Savi se že vrsto let trudijo, da bi se kulturna amaterska dejavnost razvila v vseh krajevnih skupnostih. Razlike pa so še vedno precej očitne. Več je te dejavnosti pač tam, kjer je večji interes krajanov za tako dejavnost in seveda tudi večje materialne možnosti in kjer je ne nazadnje večje tudi prizadevanje nosilcev kulturnih akcij v krajevnih skupnostih. Zato naj bi ob letošnji reviji tudi ugotovili, kje so vzroki za to, da v nekaterih krajevnih skupnostih ustvarjajo vse možnosti za hitrejši razmah amaterskih kulturnih dejavnosti in širše zadovoljevanje kulturnih potreb krjanov, medtem ko v nekaterih krajevnih skupnostih še niso kdo ve kaj napravili za ta razvoj.

–m–

Dravograjska združena šola

V občini Dravograd so že pred leti združili vse osnovne šole v enotni vzgojnoizobraževalni zavod. Skupščina občine Dravograd je po široki javni razpravi sprejela program združitve osnovnih šol v letu 1972, uveljavljati pa so ga začeli v šolskem letu 1973/74.

Tako prosvetni delavci kot starši že nekaj časa ugotavljajo prednosti oblikovanja enotnega vzgojnoizobraževalnega zavoda. Večini učencev v tej občini koroške regije so zagotovljeni enaki pogoji šolanja, kar je nedvomno pomembno, saj so pred tem učenci na okoliških šolah obiskovali pouk v kombiniranih oddelkih. Izboljšal pa se je tudi učni uspeh.

Pogovarjali smo se z ravnateljem OŠ „Neznani talci" Dravograd, tovarišem Francem Garbom, o prednosti, ki jo že kaže dravograjska združena osnovna šola.

– Že drugo leto teče delo v združeni šoli Dravograd, je dejal tov. Garb. Šolo smo združili na osnovi programa razvoja šolstva v občini, ki ga je sprejela skupščina občine Dravograd v novembru 1972. leta. Nekatere prednosti združene šole:

Predvsem, večina učencev ima enake pogoje šolanja, vsaj kar zadeva kvaliteto pouka in boljšo opremljenost učilnic, poučujejo jih strokovno usposobljeni učitelji, ki so prav gotovo sposobni nuditi bolj kakovostni pouk s svojih predmetnih področij, kot je bil to poprej primer v večini kombiniranih oddelkov v naši občini.

Nadalje smo dosegli večjo racionalnost glede števila oddelkov. Pogoji dela na podružnicah so se izboljšali. V občini imamo sedaj manj oddelkov, ker smo seveda iz maloštevilnih podružničnih šol združili učence v večje razrede na centralni šoli. Zato je seveda združena šola tudi nekoliko cenejša, čeprav so se povečali izdatki za prehrano in za prevoze učencev. Skupna bilanca je seveda ugodna, ker je za več oddelkov bilo potrebnih prej več sredstev, kakor danes za prehrano in prevoz.

Prav tako so starši v večini zadovoljni z združeno šolo, saj so dobro urejeni prevozi v šolo, urejena je prehrana in bivanje učencev po pouku do odhodov avtobusov. Varstvo učencev seveda še ni idealno, vendar je poskrbljeno, da so učenci na toplem, lahko delajo domače naloge, se udeležujejo v svobodnih aktivnostih itd.

Z združeno osnovno šolo smo uspeli, ugotavlja ravnatelj Franc Garb, saj je enoletno delo dalo doslej najvišji uspeh, ki so ga šole v občini Dravograd kdajkoli dosegle. Uspeh je bil ob zaključku šolskega leta 1973/74 kar 97,3 %, to pa je doslej najboljši uspeh in seveda tudi najboljši odgovor nekaterim, ki so prerokovali tako veliki šoli polom in seveda tudi neuspeh. S solidnim uspehom pa smo dokazali, da so imeli programerji združene šole prav!

In dodajmo k tej pripovedi še to: združena osnovna šola v občini Dravograd ima skupaj 1.128 učencev, pouk na centralni šoli v Dravogradu pa obiskuje 714 šolarjev na višji stopnji iz vseh krajev te občine koroške regije.

(ek)

ČE SE ODLOČAŠ ZA ŠTUDIJ

STROJNIH INŽENIRJEV PRIMANJKUJE

Izbira visokošolskega študija spada med najpomembnejše odločitve vsakega absolventa srednje šole, pa naj bo to „novopečeni" absolvent ali pa je že nekaj časa zaposlen in želi nadaljevati študij. Odločili smo se, da bomo s ciklusom sestavkov skušali vsaj malo pomagati tem ljudem pri odločitvi za študij.

Iz statističnih podatkov smo razbrali, da v Sloveniji od vsega kadra s tehniško visokošolsko izobrazbo potrebujemo 40 do 50 % takega, ki je dokončal študij strojništva. To in pa dejstvo, da je vpis na Fakulteto za strojništvo premajhen, nas je privedlo do odločitve, da smo se najprej oglasili v tajništvu te fakultete. Tovariš Dušan Zupanc, tajnik Fakultete za strojništvo, nam je rad postregel s podatki, ki so nas zanimali, in ki bodo gotovo koristili marsikomu, ki se odloča za nadaljnji študij.

KDO SE LAHKO VPIŠE NA FAKULTETO ZA STROJNIŠTVO?

Strojništvo lahko študirajo srednješolci, ki so opravili maturo na gimnaziji ali tehniški srednji šoli strojne ali elektro smeri. Maturantje drugih srednjih šol ali pa kandidati triletnih poklicnih šol pa morajo opraviti sprejemni izpit iz matematike, fizike in kemije po gimnazijskem programu. Delavska univerza zanje organizira pripravljalni tečaj.

Gimnazijci in absolventi tehničnih srednjih šol se lahko odločijo za višješolski ali visokošolski študij. Vendar je visokošolski študij prirejen učnemu programu v gimnazijah, medtem ko je program višješolskega študija bolj nadgradnja programa tehničnih srednjih šol. Študentje, ki so v teku prvega semestra študija spoznali, da jim študijska stopnja ne ustreza, lahko študijsko smer spremenijo. Opraviti pa morajo diferenčni izpit.

Absolventi višješolskega študija imajo možnost, da nadaljujejo študij na visokošolski smeri, če prej opravijo diferenčne izpite iz teoretičnih predmetov.

Na podiplomskem študiju kandidati lahko pridobijo akademsko stopnjo magistra, magistri pa lahko nadaljujejo študij in si pridobijo akademsko stopnjo doktorja.

KOLIKO ČASA TRAJA ŠTUDIJ?

Višješolski študij obsega štiri semestre predavanj in vaj ter se zaključi z zaključno nalogo, ki traja šest tednov. Namen tega študija je poglobitev in razširitev konkretnega znanja, ki ga absolventi strokovnih šol že imajo. V prvem letu študija najprej poglobijo in razširijo znanje temeljnih predmetov – matematike, mehanike, tehnologije itd., v drugem letu pa je poudarek na predmetih, ki opredeljuejo ožjo usmerjenost v stroki. Za to so v drugem letniku štiri usmeritve: energetska, konstrukterska, tehnološka in varilska.

Visokošolski študij obsega osem semestrov predavanj in vaj ter se zaključi z diplomsko nalogo. Razdeljen je na osnovni del študija, ki traja pet semestrov in strokovni del, ki traja tri memestre. V osnovnem delu študentje poslušajo temeljne predmete, ki so potrebni za vse veje strojništva. Na Fakulteti za strojništvo želijo vzgojiti ustvarjalnega inženirja, ki obvlada metodologijo reševanja nalog in kreiranja novih strojev. Temu je tudi prirejen strokovni del študija, ki je razdeljen na module. Vsak modul ima nosilni predmet ter nekaj dopolnilnih predmetov.

Poleg tega se diplomanti Fakultete za strojništvo v toku študija seznanijo tudi z osnovami družbenih in ekonomskih ved.

SPROTNI ŠTUDIJ IN SPROTNO OCENJEVANJE – ZAGOTOVLJEN USPEH

S sodobnim načinom študija in aktivnim sodelovanjem študentov želijo na fakulteti doseči krajšo dobo študija; trajal naj bi štiri leta in pol namesto sedanjih šest let in pol. Tako skrajšanje pa bi dosegli s sprotnim študijem in sprotnim ocenjevanjem. Pozitivno opravljena kolokvija iz matematike in fizike sta pogoj za vpis v drugi semester prvega letnika. Za vpis v vsak naslednji letnik morajo imeti študentje praviloma položene vse izpite iz preteklega letnika. Če študent ne izpolnjuje pogojev za vpis v naslednji letnik, izgubi status študenta. Dovoljeno je ponavljati prvi letnik.

KAKO ŽE MED ŠTUDIJEM NAVEZATI STIKE S PRAKSO?

Počitniško prakso opravljajo študentje po prvem in tretjem letniku. Počitniške prakse po prvem letniku so oproščeni študentje, ki so končali tehniško srednjo šolo strojne smeri in tisti, ki so bili pred študijem na fakulteti zaposleni v ustrezni gospodarski organizaciji vsaj dve leti.

ALI JE MOGOČ ŠTUDIJ OB DELU?

Iz števila vpisanih novincev je razvidno, da zanimanje za študij ob delu iz leta v leto narašča.

Z vajami in predavanji, ki so organizirana v redni obliki 3 do 4-krat tedensko v popoldanskem času za izredne študente, začenja fakulteta okoli 15. septembra za višje semestre in okrog 5. oktobra za prvi semester.

Novincem prirejajo poseben sprejem, na katerem jih med drugim seznanijo s potekom izrednega študija. Za uspešnejše izvajanje pouka si slušatelji vsakega semestra izberejo svoja vodstva, ki sodelujejo neposredno s komisijo za izredni študij. Rezultati skupnih naporov izrednih študentov in profesorjev zagotavljajo uspešen študij, saj ga slušatelji zaključujejo že po treh letih, namesto po štirih, kot je zakonsko predvideno, čeprav pogoji za izredne študente niso nič lažji kot za redne.

Razen v Ljubljani obstajata še dva centra za izredni študij, v Kopru in Novi Gorici.

STANKA RITONJA

Komentatorjev stolpec

Oseka življenjske ravni

Niso potrebni statistični podatki, da bi z njimi osvetlili obseg upadanja življenjske ravni in kupne moči prebivalstva. Zadostuje ugotovitev – verjetno najbolj značilna za gibanje življenjskih stroškov in standarda – da namreč že nekaj mesecev ne nazaduje le prodaja artiklov tako imenovane trajne porabe, kot so, denimo, pohištvo, električni gospodinjski aparati, avtomobili itd., marveč da se zmanjšuje tudi prodaja, hkrati pa naraščajo zaloge cenejšega potrošnega blaga, zlasti obutve in tekstilnih izdelkov.

Trgovci ta pojav razlagajo z dejstvom, da ljudje zaradi nagle in nezadržne rasti življenjskih stroškov namesto dveh parov čevljev kupijo le en par letno, namesto dveh volnenih jopic le eno, namesto štirih parov nogavic le tri, pri tem pa se – po dolgih letih – pri čevljarjih in krojačih že oglašajo vse številnejše stranke, ki naročajo obnovitev podplatov in peta ter krpanje hlač ali suknjiča. Tudi obrtnikom, ki so prej odklanjali popravila obutve, oblek in podobnih osebnih predmetov, ni več pod častjo, jemati te reči v popravilo!

Ti pojavi sicer niso specifično jugoslovanski, ker je rastoča inflacija ob stopnjevani recesiji tako na zahodu kot malodane povsod po svetu, v splošnem poslabšala življenjske razmere in negativno vplivala na prodajo in s tem tudi na proizvodnjo predvsem predmetov široke porabe.

Specifično jugoslovanska je le nadpovprečno in nenormalno visoka stopnja inflacije, ki je lani po oceni znašala okrog 25 % in se nezadržno zvišuje tudi v letošnjih prvih mesecih. Poslabševanje življenjske ravni je bilo tudi osnovna tema sestanka zvezne konference SZDLJ, ki je pod predsedstvom sekretarja Marjana Rožiča ugotovila, „ da se v prvih mesecih tega leta mnoga vprašanja, povezana s problematiko življenjske ravni, ne uresničujejo povsem v skladu z letošnjo resolucijo, ki prvikrat vsebuje tudi tako imenovano socialno komponento ekonomskih odnosov“.

V letošnjih prvih dveh mesecih je sicer prišlo do visokega porasta osebnih dohodkov, namreč nominalno kar za okrog 35 %. Življenjski stroški so se v primerjavi z istim lanskim obdobjem zvišali za okrog 16 %, pri tem pa so najbolj narasli stroški za vzdrževanje higiene in zdravja ter izdatki za pohištvo, kurjavo, razsvetljavo in stanovanje.

Ob tem lahko ugotovimo, da gre spet le za statistična povprečja rasti življenjskih stroškov in hkrati za nominalen porast osebnih dohodkov, medtem ko tega, za koliko so realno narasli osebni dohodki, verjetno še nihče ni utegnil izračunati. Na omenjenem sestanku konference SZDLJ so v zvezi s tem (verjetno zaradi pomanjkanja ustreznejših podatkov) le ugotovili, „da se še povečuje razkorak med realnimi in nominalnimi prejemki, čeprav se realni prejemki v glavnem gibljejo v okvirih, predvidenih z resolucijo o ekonomski in socialni politiki za leto 1975(!?)“.

V nadaljevanju udeleženci omenjenega sestanka utemeljeno poudarjajo, da je treba problematiki standarda posvetiti posebno pozornost in jo razen tega obravnavati v okviru drugih ekonomskih gibanj in doseženih rezultatov v razvoju samoupravnih odnosov. Nasprotno pa se – ugotavlja zvezna konferenca SZDLJ – na začetku tega leta problematika življenjske ravni obravnava na star način, to je ločeno od celotnih gospodarskih gibanj.

Sekretar zvezne konference SZDLJ je v zvezi s tem tudi dejal, da ni dovolj samo ugotavljati, da investicije in cene rastejo z visokimi stopnjami, temveč da je treba ugotoviti, kdo je konkretno sprejel odločitve o začetku gradenj brez finančnega pokritja ter kdo predlaga sporazume o cenah, za katerimi se skrivajo zahteve za povečanje cen.

Tema, ki jo je s tem načel sekretar Marjan Rožič, je nedvomno zelo aktualna in smo ji v enem zadnjih komentarjev namenili posebno pozornost. Gre namreč za osebno oziroma konkretno odgovornost pri odločitvah na področju investicij, cen itd., katerih posledice neposredno ogrožajo oziroma poslabšujejo življenjsko raven in ki jih je treba preprečiti ne nazadnje tudi zato, ker nasprotujejo načelom in postavkam, zapisanim v resoluciji o družbeno ekonomskem razvoju Jugoslavije v tem letu.

NANDE ŽUŽEK

INVESTICIJE KOT DEJAVNIK GOSPODARSKE RASTI V ZAČETKU LETA 1975

MARSIKAJ »POD LUPO«

V Jugoslaviji in Sloveniji na osnovi sprejete družbenoekonomske politike gospodarskega razvoja pogojujemo gospodarsko rast z dinamično investicijsko aktivnostjo in z naraščanjem izvoza, medtem ko naj druge oblike domače porabe naraščajo počasneje od družbenega proizvoda. Razpoložljivi podatki o dosedanjih letošnjih gibanjih žal opozarjajo, da se predvidevanja na področju izvoza še ne uresničujejo tako, kot smo načrtovali, zato pa investicijska ekspenzija pomeni trenutno največjo značilnost povečane gospodarske aktivnosti.

TAKO IN DRUGAČE O INVESTICIJAH

V primerjavi s preteklostjo se je udeležba v družbenem proizvodu za gospodarske investicije v osnovna sredstva izredno povečala: od povprečja 15,6 % v obdobju 1971–1973 na 17,6 % v letu 1974, vendar še vedno zaostaja za planirano udeležbo v obdobju 1973–1975. Letošnji, z več vzroki pogojen zagon v prvih dveh mesecih, ki v primerjavi z istim obdobjem lani dosega celo indeks investicijskih izplačil v osnovna sredstva 217,4 (v Jugoslaviji 161,5), se bo po vsej verjetnosti – navkljub pričakovanim upadanjem sedanje ravni investicijskih izplačil v naslednjih mesecih – bolj približal k planirani 20 % udeležbi gospodarskih investicij v osnovna sredstva v obdobju 1973–75. Vsekakor pa v planskem obdobju 1971–1975 ne bo dosežena 18,9 % udeležba gospodarskih investicij družbenega sektorja. Za 0,2 do 0,3 % bo presežena udeležba negospodarskih investicij, medtem ko bodo prirasti zalog krepko nad predvidevanji.

Stanje zalog je namreč na koncu preteklega leta znašalo skoraj 37, konec leta 1973 pa 25,5 milijarde din. Čeprav bo realno povečanje (predvsem surovin in reprodukcijskega materiala) ugodno vplivalo na kontinuiteto proizvodnje, pa večje angažiranje za obratna sredstva preprečuje povečanje investiranja v osnovna sredstva, pri nekaterih investicijah pa zaustavlja že začeto gradnjo. To vprašanje bo v naslednjih mesecih – zlasti ob spoštovanju razmerij, določenih z letošnjo kreditno-monetarno politiko – še zaostreno in bo predvsem v neprioritetnih dejavnostih zmanjševalo raven novih investicij v osnovna sredstva.

Za letos predvideni 30 % obseg materialnih naložb v gospodarstvu, računajoč v razmerju do družbenega proizvoda, pa bo presežen. Za koliko, je odvisno predvsem od nadaljnjih vlaganj v zaloge oziroma od stopnje zanesljivosti oskrbe s surovinami in reprodukcijskim materialom, uvozno izvoznega režima in gibanja cen. Nadaljnja raven investiranja v osnovna sredstva pa bo navkljub pričakovanemu mesečnemu upadanju stopenj rasti še vedno visoka. Na to opozarja tudi letošnja nadpoprečna rast sredstev za delo (113,8) v primerjavi z indeksom industrijske proizvodnje (110,0) kakor tudi visoka vrednost opravljenih gradbenih del ter efektivnih ur delavcev v primerjavi s prvima mesecema lani.

Letošnja investicijska izplačila še niso obdelana po namenski strukturi. Zato lahko le domnevamo, da se nadaljuje v lanskem letu začeta usmeritev investicijske aktivnosti, oprta na politiko poslovnih bank in smernic že sprejetih programov samoupravnih interesnih skupnosti. Intenziteta vlaganj v infrakstrukturne objekte na začetku leta verjetno ohranja lanskoletno značilnost: izreden porast vlaganj v energetiko (indeks 1974/1973 znaša 257) ter relativno močan upad investicijske dejavnosti v prometu, predvsem zaradi zmanjšanja infrastrukturnih naložb v železniškem gospodarstvu. Brez čimprej sprejetih investicijskih ukrepov v okviru samoupravnih interesnih skupnosti in določene valorizacije razvojne komponente v ceni opravljenih storitev ne bo mogoče doseči preobrata v pospešenih vlaganjih v gospodarsko infrastrukturo, ki jim je po družbenoekonomski politiki ocenjen kar 40 % delež vseh gospodarskih naložb.

Poleg energetsko-bazno surovinskega kompleksa, ki je v lanskem letu presegel indeks gospodarskih vlaganj v osnovna sredstva (166,4 % v primerjavi s 156 %), bo v letošnjem letu v skladu z družbenoekonomskim razvojem še naprej intenzivirana investicijska dejavnost v kmetijstvu (indeks 1974/1974 = 186,4). Pogojujejo jo predvsem že sprejeti programi kmetijsko-predelovalnega kompleksa.

ZDRUŽENO DELO KOT „SELEKTOR“

Prednostne naloge s področja gospodarske infrastrukture, kmetijstva, proizvodnje deficitarnih surovin in reprodukcijskih materialov zahtevajo, ob nadaljevanju modernizacije obstoječih kapacitet, zlasti pri nosilnih panogah slovenske industrije, pomembnih pri izvozu proizvodov višje stopnje obdelave, selekcioniran pristop pri odobravanju kreditov za nove naložbe v osnovna in obratna sredstva. V teku je kontrola zagotavljanja sredstev in plačil za investicije po stanju 31. 3. 1975. Predhoden pregled obsega investicijske gradnje in njene skladnosti z razpoložljivimi sredstvi je pokazal, da so investitorji po stanju koncem septembra lani prijavili 11,9 % prekoračitev od skupne predračunske vrednosti investicij v teku, pretežno zaradi povečanja cen.

Navkljub temu pa investitorji niso zagotovili sredstev le v višini 2,2 % skupne predračunske vrednosti investicij v teku. Ta sredstva so danes v večini zagotovljena. Seveda pa so se medtem pojavili drugi investitorji z nezagotovljenimi sredstvi. Kdo, zakaj, v kakšni višini – to so vprašanja, na katera bo treba še odgovoriti!

Da bi omogočili ocenjevanje novih projektov tudi s širšega makroekonomskega, tehnično-tehnološkega in prostorskega vidika, bo GZ SRS določila enoten postopek za presojo in družbeno usklajevanje investicijskih projektov v organih GZ SRS. Le-ti so že na podlagi lanskoletnega dogovora z Ljubljansko banko obravnavali 60 investicijskih programov s skupno predračunsko vrednostjo nad 7,5 milijarde din. V tem postopku so nekateri investitorji odstopili od programirane investicije ali pa so menjali in dopolnili program v posameznih točkah. Na zvezni ravni je že pripravljen predlog zakona o obveznem evidentiranju investicij, medtem ko se – zlasti v Sloveniji – bolj nagibamo k sklenitvi medrepubliškega družbenega dogovora o evidentiranju in družbeni presoji investicijskih programov. Za učinkovitejšo presojo projektov z narodnogospodarskega vidika je potrebna na zvezni ravni čimprej ustrezna rešitev, saj nam osnutki družbenih dogovorov na 12 prioritetnih področjih, čeprav še nepopolno kvantificirani, kažejo, da bi naložbe presegale predvidene okvire razpoložljivih sredstev. K skrajšanju sedanje poprečne dobe investicijske izgradnje in k hitrejšemu vključevanju objektov v gradnji v proizvodnjo nas sicer zavezuje ena temeljnih nalog letošnje družbenoekonomske politike, to je odpravljanje osnovnih vzrokov nestabilnosti gospodarskih gibanj. Zato bo presoja o vključevanju investicij v letošnjo in sploh dolgoročno razvojno politiko potekala predvsem v okviru TOZD in njihovih asociacij.

gp

Premalo denarja

Največjo težavo pri uresničevanju programa mladinskih delovnih akcij predstavlja pomanjkanje denarja. Že lani so v ta namen pripravili družbeni dogovor, ki pa je vključeval le porabnike sredstev, ne pa tudi tistih, ki ta sredstva imajo, zato programa v sedanjih razmerah ni mogoče uresničiti.

Za uresničitev štirih delovnih akcij na nerazvitih območjih naše republike bi potrebovali 16 milijonov dinarjev. RK ZSM Slovenije ima na razpolago 2 milijona dinarjev, v dogovoru z občinami pa si bodo prizadevali doseči, da bodo občine zgradile naselja in nabavile orodja, kar bi stroške delovnih akcij zmanjšalo na 6,700.000 dinarjev. Preostala sredstva pa bi morali zbrati, še posebno zato, ker se je za prostovoljno delo že prijavilo okrog 4000 mladih.

vk

– Če me boste zaravili samo s stalno povečevano dozo tegale zdravila, si ne bom opomogel . . .

I. Antič

Vsak naj stori svoje!

LB – podružnica Ljubljana vse bolj uspešna pri zbiranju sredstev prebivalstva ● Tečajne razlike še vedno »odprte«, zato upravljavci morajo kreditirati federacijo

Poročilo in razprava na 6. občnem zboru ljubljanske podružnice LB sta pokazala, da se je lani aktivnost banke pri zbiranju sredstev prebivalstva močno povečala. Ta se kaže v povečanih prizadevanjih, da bi v varčevanju uveljavili nove oblike, v sistematičnem in intenzivnem nadaljevanju akcije za izplačevanje osebnih dohodkov prek hranilnih knjižic, v širjenju omrežja poslovnih enot banke, v prizadevanjih, da se izboljša kakovost storitev v poslovanju z občani, v smotrnejši uporabi propagandnih sredstev in podobnem.

Skladno s temi prizadevanji so dosegli tudi nekatere konkretne rezultate, ki so prispevali svoj delež k naraščanju sredstev prebivalstva. Naj omenimo zlasti naslednje:

V letu 1974 se je vključilo v izplačevanje osebnih dohodkov prek hranilnih knjižic 108.631 novih delavcev. V Sloveniji je bila ob koncu leta 1974 v tak sistem izplačevanja osebnih dohodkov vključena že tretjina vseh zaposlenih. Hranilne vloge delavcev, ki so vključeni v sistem izplačevanja osebnih dohodkov prek hranilnih knjižic, so se povečale od 231 milijonov dinarjev ob koncu leta 1973 na 575 milijonov dinarjev ob koncu leta 1974. Relativen vrednostni porast teh vlog je veliko večji kot relativni porast novo vključenih delavcev v sistem izplačevanja osebnih dohodkov prek hranilnih knjižic. Na podlagi tega lahko sklepamo, da se podaljšuje čas, v katerem delavci hranijo izplačane osebne dohodke na hranilni knjižici, kar nedvomno pomeni, da se sistem uspešno uveljavlja in da je v tem smislu pomembno prispeval k celotnemu naraščanju sredstev prebivalstva.

Posebej je treba omeniti aktivnost, ki jo je banka uveljavila pri zbiranju sredstev občanov, začasno zaposlenih v tujini. Priliv sredstev, ki jih začasno zaposleni v tujini nakazujejo iz tujine na devizne račune pri Ljubljanski banki, se je tudi lani precej povečal, in sicer za 22 milijonov DM ali za 35 %. Ta porast je tembolj pomemben, ker se število delavcev, ki so začasno zaposleni v tujini, ne povečuje. Zato lahko vsaj del tega porasta pripišemo povečani aktivnosti predstavniške mreže banke v tujini.

Sredstva prebivalstva med letom niso naraščala enakomerno, marveč veliko hitreje v drugi polovici leta, zlasti še devizna sredstva prebivalstva, ki pomenijo skoraj polovico celotnega povečanja sredstev prebivalstva.

Devizna sredstva prebivalstva so v drugem polletju lani naraščala tudi zaradi pripisa deviznih obresti. Precejšen del porasta pa je rezultat sprememb v deviznih tečajih, ki so bile občutne zlasti v zadnjih mesecih preteklega leta. Razen tega so se proti koncu leta povečala tudi vplačila začasno zaposlenih delavcev v tujini na devizne račune, kar je povezano z razmerami, ki so se v državah, v katerih začasno zaposleni delajo, v preteklem letu poslabšale. Tako posamezniki, ki se nameravajo vrniti v domovino, povečujejo svoje vloge na deviznih računih.

Pogosto je slišati, da so sredstva prebivalstva zelo pomemben vir sredstev, s katerimi banka pospešuje proces družbene reprodukcije. To je res. Vendar je treba opozoriti, da vrste problemov banka sama ne more urejati, čeprav zelo nespodbudno učinkujejo na njeno aktivnost pri zbiranju sredstev prebivalstva, kar še zlasti velja za zbiranje deviznih sredstev.

Tako mora banka kriti tečajne razlike za devizna sredstva prebivalstva. Samo lani znašajo nepokrite tečajne razlike za devizna sredstva prebivalstva okrog 555 milijonov dinarjev in jih za zdaj še vedno pokriva banka z lastnimi sredstvi. Tudi za tečajne razlike za sredstva prebivalstva, ki so nastale v prejšnjih letih in za katere je federacija sprejela obveznost, da jih bo krila, banka ni sprejela ustreznega likvidnega kritja. To praktično pomeni, da se za kritje teh tečajnih razlik porabljajo likvidna sredstva banke oziroma sredstva njenega dohodka, ki pripada upravljavcem. Problem realnega pokrivanja omenjenih tečajnih razlik je toliko bolj pereč zaradi že tako visokih stroškov poslovanja, ki jih ima banka pri zbiranju in obrestovanju teh sredstev.

V. B.

PRIHODNJI RAZVOJ OBALE V ZNAMENJU ZAHTEVE:

Izkoristiti prednosti

Na slovenski obali so se z vso resnostjo lotili izdelave razvojnih načrtov. V pripravi sta tako dolgoročni načrt do leta 1985, kot srednjeročni načrt do leta 1980. Že osnutki načrtov, oziroma izhodišča zanju kažejo, da bosta dala zadovoljive odgovore na vprašanje, kako in kam se usmeriti v prihodnje, kako bolj izkoristiti primerjalne prednosti. Te so na obali, kot je znano, v turizmu in pomorstvu ter z njim povezani industriji.

Nadaljnji razvoj naslanjajo na rast pomorstva – Luke in Splošne plovbe – gradnjo rafinerije, razvoj kovinsko-predelovalne industrije ter kmetijstva in ribištva. Najzanimivejši načrt je vsekakor rafinerija. Med drugimi, ki so že dodobra izoblikovani, pa velja omeniti razširitev tako imenovanega tretjega, oziroma mokrega programa Tomosa (sem sodijo krmni motorji, črpalke in še nekateri proizvodi, ki jih v veliki meri izvažajo). Nadalje je že v realizaciji načrt Splošne plovbe za nakup novih ladij, gradijo turistično naselje Bernardin. Delamaris snuje načrte za povečanje ribolova in gradnjo novih hladilnih naprav, kemična industrija Iplas pa bo letos začela graditi novo tovarno anhidrid ftalne kisline, to je surovina, ki jo uvažamo. Vsi ti in drugi načrti so skladni s težnjami tako srednjeročne kot dolgoročne razvojne usmeritve Slovenije in Jugoslavije. Računajo, da bi pretežni del potrebnih investicijskih sredstev dobili iz lastnih virov ter soudeležbe in kreditov tujih podjetij, del sredstev pa bo seveda treba dobiti od domačih bank.

Prav toliko kot denar – pa so pri nadaljnjem razvoju obale pomembne še nekatere stvari. Odpraviti bo treba nekatere omejitvene dejavnike, ki spremljajo razvoj. Tudi tu so že nakazane nekatere rešitve. Tako na primer nove naložbe upoštevajo, da na obali primanjkuje delovne sile. Pomanjkanje strokovnjakov skušajo rešiti z ustanavljanjem rednih in izrednih oddelkov fakultet in visokih šol. Da bi pospešili družbeni razvoj, gradijo novo bolnišnico v Izoli. Konec lanskega leta so se odločili za samoprispevek občanov pri financiranju šol in vrtcev. Pripravljajo tudi ukrepe za hitrejšo gradnjo stanovanj. Seveda bo k temu treba storiti še kaj, vendar z gotovostjo lahko trdimo, da na obali niso ostali zgolj pri ugotavljanju nevarnosti gospodarskega zastoja, ampak tudi ukrepajo.

S. KAVČIČ

● KNJIGA ZA VSAKO KNJIŽNICO

Zvonko Štaubringer

TITO – DRŽAVLJAN SVETA

Pri založbi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, lahko naročite knjigo Zvonka Štaubringerja

TITO — DRŽAVLJAN SVETA.

Avtor knjige opisuje 30 let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvu, kako se je vendar le možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečaval z mnogim uglednimi državniki, politiki, kulturnimi, družbenimi delavci, pa tudi s preprostimi ljudmi.

Knjigo je izdala ČZP Delavska enotnost v sodelovanju z NIP Radnička štampa iz Beograda.

Knjiga je vezana v platno, opremljena s ščitnim ovitkom, tiskana na finem brezlesnem papirju. V knjigi je 16 strani ilustracij na umetniškem papirju. Format knjige je 17 × 24 cm, obsega pa 258 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

MODERNIZACIJA SLOVENSKIH ŽELEZNIC

Poplačani napori

Elektrifikacija slovenskih železnic se bliža h kraju. Še 19 kilometrov je ostalo od Maribora do državne meje in potem bo železniški križ Šentilj–Koper in Jesenice–Dobova sklenjen. Železničarji in z njimi vred tudi številni potniki upajo, da bo ta pomembna delovna zmaga uresničena že v letošnjem letu, čeprav je res, da so težave zaradi pomanjkanja denarja izredno velike. 261 milijonov dinarjev bo veljala elektrifikacija slovenskih železnic, pri čemer je treba pristaviti, da s temi sredstvi ne bo mogoče modernizirati tudi signalno varnostnih naprav. Obnova tirnih naprav in nekaterih postaj je zato prva etapa modernizacije naše železnice.

Slednjič je elektromotorni vlak pripeljal tudi v Maribor. Parna in diesel lokomotiva sta se umaknili sodobnejšim strojem. S tem se je Maribor še bolj prometno odprl v Slovenijo, zlasti pa je zdaj ugodna železniška povezava z Ljubljano. Oba posebna vlaka: Pohorje in Drava ekspres bosta vozila, kot s 1. junijem predvideva novi vozni red, od Maribora do Ljubljane 2 uri in 12 minut, pa še tudi ta čas bi, po napovedih železničarjev, lahko skrajšali še za 10 minut. Potniški vlaki bodo vozili na tej relaciji 2 uri in pol.

V lanskem in v letošnjem letu so železničarji modernizirali progo od Ponikve do Maribora v dolžini 40 kilometrov. Poleg napajalne postaje v Poljčanah bo treba dokončati podobno postajo v Račah, da bo promet lahko hitreje stekel. Zdaj lahko na tem odseku izmenoma vozita le 2 električna vlaka. Kmalu bodo pričeli z deli pri obnovi postaje Pragersko, nato pa se bodo temeljito lotili modernizacije postaje Tezno, ki bo postala osrednja tovorna železniška postaja. Problem zase pa je tudi mariborsko vozlišče – kot celota.

Elektrifikacija hiti proti zadnji postaji. Napori železničarjev, ki so v glavnem s svojimi močmi in samoodpovedovanjem dosegli, da bo promet sodoben in ekonomičen, bodo na ta način najbolje poplačani.

–nez

Kolektiv Slovenijalesa tovarna pohištva Brežice sodi med največje v tej občini in se letos sooča s težavami, ki pestijo celotno lesno industrijo.

SLOVENIJALES – TOVARNA POHIŠTVA BREŽICE:

»MINI SANACIJA«

Kolektiv Slovenijalesa – Tovarne pohištva Brežice si je za letošnje leto zastavil gospodarski načrt, ki predvideva 118,319.000 dinarjev celotnega dohodka ali 36 % več kot lani. Po prvih treh mesecih ugotavljajo, da bodo stežka kos nastalemu položaju na tržišču, zlasti še, ker s precejšnjo izgubo izvažajo, posebne težave pa imajo z nakupom iveric. Zato so hkrati z delovnim načrtom sprejeli tudi program stabilizacijskih ukrepov. V njem predlagajo, da bi razpoložljivi časovni fond, uporabljeni material in strojne kapacitete v letu 1975 čim bolj izkoristili. Maksimalno bodo zmanjšali režijska dela, omenjevali neupravičene izostanke z dela in nadzirali bolniške, saj so lansko leto tako izgubili 7 % proizvodne realizacije. Izpad proizvodnje v primeru višje sile bodo nadomestili izven načrtovanega delovnega časa, posebej pa bodo štedili z materialom in energijo, bolje izkoriščali strojne kapacitete ter skrbeli za izobraževanje na vsakem delovnem mestu. Na vseh področjih dela bodo še bolj zavestno zaostrovali odgovornost in disciplino ter skrbeli, da bo manj reklamacij.

Predlagane ukrepe, ki jih imenujejo kar „mini sanacija", je kolektiv sprejel in se po njih tudi ravna. Rezultati so že vidni. Bili pa bi še veliko boljši, če ne bi iz dneva v dan ugotavljali, da administrativni ukrepi vplivajo na uresničevanje prenekaterega družbenega dogovora. Tako jih je še zlasti prizadela nedavna omejitev uvoza iveric, da so skoraj morali ustaviti proizvodnjo.

V. P.

ZDRAVSTVENO VARSTVO NA DOLENJSKEM

VARČNOST POVSOD!

Na Dolenjskem so se že sešle vse občinske zdravstvene skupnosti. Obravnavale so poročila o poslovanju novomeške začasne skupnosti zdravstvenega varstva in zavarovanja v minulem letu ter sprejele letošnje stopnje prispevkov za zdravstveno varstvo in zavarovanje v regionalni zdravstveni skupnosti Novo mesto.

Lansko poslovanje skupnosti je bilo uspešno, saj so ustvarili 584.855 dinarjev presežka, medtem ko so 1973 leta zabeležili še dobrih 16 milijonov primanjkljaja. Čeprav so bili dohodki malenkostno pod načrtovanimi, so se v primerjavi z letom poprej povečali za 45 odstotkov, medtem ko so izdatki porasli le za 30 odstotkov. Največ denarja so porabili za bolnišnično ter splošno ambulanto in dispanzersko zdravljenje, pa še za zdravila in injekcije.

Oba zbora skupščine regionalne zdravstvene skupnosti pa sta minuli petek v Novem mestu sklenila objaviti sklep o določitvi prispevkov za financiranje dogovorjenega programa zdravstvenega varstva na svojem območju. Po tem sklepu, ki so ga poprej sprejele občinske zdravstvene skupnosti v vseh petih dolenjskih občinah, bodo letos plačevali za neposredno varstvo in druge oblike socialne varnosti 8,01 odstotka od bruto osebnih dohodkov; za nesreče pri delu in za obolenja za poklicno bolezen 1,47 odstotka od bruto osebnih dohodkov, za zagotovitev investicijskih sredstev, ki niso predvidena z družbenim dogovorom, pa še 0,22 odstotka od bruto osebnih dohodkov. Skupna stopnja prispevka znaša 9,70, kar je za dober odstotek manj kot lani.

Kmetje pa bodo letos plačevali 44 odstotkov od katastrskega dohodka ter dohodka iz gozda in drugih dohodkov kmetijskega gospodarstva in še 140 dinarjev pavšala na vsakega člana kmečkega gospodinjstva.

Tako računajo, da bodo letos v novomeški regionalni zdravstveni skupnosti zbrali dobrih 245 milijonov dinarjev. To je za 15 odstotkov več kot lani, vseeno pa manj, kot so načrtovali v izhodiščih. Če bi v regionalni skupnosti lahko planirale take dohodke, da bi le-ti pokrili predvidene izdatke, potem bi morala skupna stopnja znašati 0,60 odstotka več kot znaša limitirana skupna stopnja. Cilj družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja v sistemu dogovarjanja med uporabniki in izvajalci je, da se potrebe in zahteve uravnovesijo z zmožnostjo, kot jo narekuje sprejeta družbenoekonomska politika. Da bodo izdatke uskladili z limitiranimi dohodki, bodo morali za 12,841.000 dinarjev zmanjšati izdatke za zdravstveno varstvo.

Ob vsem tem je skupščina regionalne zdravstvene skupnosti poudarila, da bodo morale zdravstvene delovne organizacije na Dolenjskem izdelati stabilizacijske programe, ki pa morajo biti taki, da ne bodo bistveno okrnili letošnji program zdravstvenega varstva na Dolenjskem. Glede investicij pa so menili, da je treba narediti analizo o doslej zbranih in porabljenih sredstvih za naložbe v zdravstvo, hkrati pa je treba izdelati tudi program investicij do 1980. leta.

R. Š.

PO USPELEM REFERENDUMU V VSEH ŠTIRIH KRAJEVNIH SKUPNOSTIH OBČINE RAVNE NA KOROŠKEM

IZPOLNJENA PRIČAKOVANA VOLJA DO SODELOVANJA

Blizu 17.000 volivcev je bilo vpisanih v volilne imenike krajevnih skupnosti Črna na Koroškem, Mežica, Prevalje in Ravne na Koroškem, ko so se v nedeljo odločali o uvedbi krajevnega samoprispevka, da bi na ta način tudi sami sodelovali pri razreševanju perečih problemov otroškega varstva, osnovnega šolstva, kulture, telesne kulture in perečih komunalnih ter drugih krajevnih problemov. Slabemu vremenu navkljub se je referenduma udeležilo nad 90 % volivcev, kar priča o dobrih pripravah na ljudsko glasovanje v Mežiški dolini. Ko so zaprli volišča in prešteli glasovnice, so ugotovili, da je v krajevni skupnosti Črna na Koroškem glasovalo za uvedbo krajevnega samoprispevka 64,2 % vseh vpisanih volivcev, v krajevni skupnosti Mežica 61,2 %, v krajevni skupnosti Prevalje 62,98 %, v krajevni skupnosti Ravne na Koroškem pa 53,4 % vseh vpisanih volivcev. Tako je bil ne le izglasovan samoprispevek, ampak so občani – čeprav v Ravnah komajda! – z uspehom opravili tudi popravni izpit iz novembra 1970, ko se jih večina ni odločila za uvedbo krajevnega samoprispevka.

Poročilo o nedeljskem ljudskem glasovanju v vseh štirih krajevnih skupnostih v občini Ravne na Koroškem ne bi bilo popolno, če ne bi zapisali tudi, da se je precej občanov javno odločalo za uvedbo krajevnega samoprispevka. To kaže, da so bili programi del, ki jih želijo financirati iz sredstev krajevnih skupnosti in združenih sredstev temeljnih organizacij združenega dela, resnično odraz potreb in želja prebivalcev posameznih območij oziroma krajevnih skupnosti.

Še to: 80 % sredstev, zbranih s krajevnim samoprispevkom, bodo krajevne skupnosti porabile za uresničitev programov del, ki so jih sprejeli zbori delovnih ljudi in občanov. 20 % sredstev krajevnega samoprispevka pa bodo združevali – skupaj s sredstvi temeljnih organizacij združenega dela (iz ostanka dohodka, sicer pa v višini 3 % od izplačanih osebnih dohodkov) za financiranje programa skupnih investicij. Gre za nove vrtce na Prevaljah, v Žerjavu, na Lešah in v Kotljah, za manjkajoče učilnice v Žerjavu, nadalje za nova osnovnošolska poslopja na Ravnah, Lokovici, v Šentanelu in Strojni, za kulturni dom v Črni ter za šolski telovadnici na Ravnah in v Mežici.

(Ma)

ŠALEŠKA DOLINA

Že 2.500 krvodajalcev

Delovni ljudje in občani Šaleške doline so se zadnja leta izkazali tudi kot prizadevni prostovoljni krvodajalci. Število prebivalcev občine Velenje, ki se vključuje v to veliko humano akcijo, je iz leta v leto večje. Zato ni naključje, da uvrščajo Šaleško dolino, upoštevajoč seveda število prebivalcev, med tista območja v Sloveniji, kjer je največ ljudi, ki s svojo krvjo pomagajo reševati življenja drugim.

Pomembno je, da pri organizaciji prostovoljnih krvodajalskih akcij sodelujejo, poleg Rdečega križa, še zdravstvena služba, osnovne organizacije sindikata, krajevne konference socialistične zveze, Zveze socialistične mladine in Zveze borcev, avtomoto društva ter druge organizacije in društva. Posledica tako dobro in široko zasnovane akcije je, da je lani kar 1900 prebivalcev občine Velenje prostovoljno darovalo kri. Za letos predvidevajo, da se bo v to humano akcijo vključilo vsaj 2500 občanov Šaleške doline. Sodeč po izredno dobrem uspehu prve letošnje prostovoljne krvodajalske akcije v Šmartnem ob Paki so taka predvidevanja tudi realna.

(vš)

V BANKAH

NE KOT OPAZOVALEC

Večji vpliv združenega dela v banki naj bi, tako trdimo, tudi pospešili prilaganjanje banke novi organizaciji gospodarstva. Ta se spreminja zlasti z integracijskimi procesi, ki so na Gorenjskem v zadnjem času živahnejši. Tak razvoj zahteva zlasti dosledno ureditev virov sredstev, da bi tako združeno delo lahko združilo del svojih sredstev za skupne namene. Na Gorenjskem so prav zato med letom že razmejili sredstva tistih organizacij, ki poslujejo na področju cele Gorenjske, kot so vodno in elektro gospodarstvo, cestno podjetje, PTT in drugo.

Prav ta sredstva bodo osnova skupnih sredstev podružnice Ljubljanske banke za Gorenjsko, ki naj bi jim pridružili tista sredstva, ki jih bodo za pokrivanje skupnih potreb regije združili upravljalci v poslovnih enotah. S tako finančno politiko bo tudi banka lahko spremljala pomembna integracijska gibanja kot aktiven soudeleženec, ne pa le kot opazovalec.

Ko so na nedavnem občnem zboru gorenjske podružnice Ljubljanske banke v Kranju ocenjevali gospodarski položaj na Gorenjskem in vlogo banke pri tem, so ugotovili, da je velik del gorenjskega gospodarstva v težkem finančnem položaju zaradi slabše likvidnosti. Gospodarske organizacije so se v stiski obračale na banko. V primerih, ko je šlo za izplačilo osebnih dohodkov, je banka vselej priskočila na pomoč.

Kot pa ugotavljajo, akumulativna sposobnost gorenjskega gospodarstva ne zadošča niti za kritje inflacije, kaj šele za povečano proizvodnjo. Organizacije združenega dela so se tudi zaradi tega obračale na banko z zahtevki po dodatnih kreditih. Tu pa je bilo želja precej več, kot možnosti, zato nismo mogli ugoditi vsem. V celoti so kratkoročne kredite, ki so ena bistvenih postavk bančne bilance in ki kažejo na potrebe gospodarstva po dodatnih sredstvih za nemoten potek proizvodnje, lani na Gorenjskem vendarle povečali za več kot polovico.

Na omenjenem zboru so poudarili, da banka ne bo mogla sama rešiti gospodarstva iz sedanjega položaja. Menili so, da je upravičena zahteva upravljalcev banke, da je treba s to problematiko seznaniti širšo družbeno skupnost in vse organe, ki so odgovorni za nadaljnji gospodarski razvoj.

—ik

ZDRUŽENI BODO MOČNEJŠI

Z minulim dvanajstim rednim zborom upravljavcev Dolenjske banke in hranilnice so sklenili večmesečne razprave o novi organiziranosti in povezovanju dolenjskega bančništva. Zbor je namreč sprejel pogodbo, po kateri se bo Dolenjska banka in hranilnica s 1. julijem letos združila z Ljubljansko banko. Hkrati so sprejeli tudi sklep o začasni organiziranosti bančnega poslovanja na območju sedmih dolenjskih in posavskih občin in začasni dogovor o skupnih bančnih opravilih v podružnicah Ljubljanske banke Novo mesto, Krško in Črnomelj. S temi dokumenti pa seveda ni sklenjena razprava o bodoči organiziranosti bančništva in o opravljanju predvidenih skupnih bančnih poslov. Ta razprava se bo nadaljevala v okviru novega oblikovanja Ljubljanske banke po določilih ustave, novega zakona o bankah ter zakona o kreditnem in bančnem poslovanju. Pri tem gre tudi za to, da bo bančno poslovanje organizirano po načelih enotnosti, večje racionalnosti in učinkovitosti ter da bo še bolj približano upravljavcem in varčevalcem.

Do združitve bank je prišlo tudi zaradi spoznanja, da čedalje močnejše povezovanje gospodarstva terja tudi v bančništvu organizacijsko prilagajanje novim družnenoekonomskim razmeram in odnosom v združenem delu. Združitev Dolenjske banke in hranilnice je hkrati porok upravljavcem dolenjske banke, da bodo v tako združeni banki lahko še hitreje kot doslej uresničevali svoje razvojne programe, ki pa seveda morajo temeljiti na zdravih ekonomskih in družbeno sprejemljivih osnovah. Sicer pa je treba zapisati, da sta Dolenjska in Ljubljanska banka že doslej uspešno sodelovali na podlagi samoupravnega sporazuma o poslovno tehničnem sodelovanju.

Velja tudi poudariti, da je imela Dolenjska banka in hranilnica v minulem obdobju zelo pomembno vlogo pri krepitvi in pospeševanju gospodarskega razvoja na svojem območju. Združitev z Ljubljansko banko, ki je ena najmočnejših v Jugoslaviji, pa bo to vlogo prav gotovo še okrepila.

R. Š.

Skrb, razumevanje in uspehi

NOVA DELOVNA ZMAGA GP RADLJE OB DRAVI

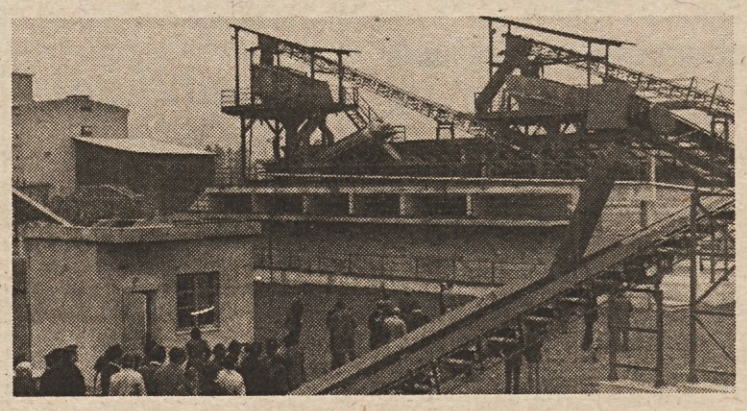

Med tista podjetja, ki so si le s težavo utirala pot in iskala svojo uveljavitev, lahko prištejemo tudi Gradbeno podjetje Radlje ob Dravi. Toda s prizadevanjem, predvsem velikim medsebojnim zaupanjem in prizadevnim delom slehernega delavca je iz obrtniško organiziranega obrata zraslo v zadnjih letih solidno podjetje, ki vključuje 250 delavcev. Pa še eno posebnost imajo. Fluktuacija je minimalna. Zaposlujejo namreč samo domače delavce. Mnogi med njimi so se z leti tudi izšolali. Tako si je kolektiv pridobil lastne strokovne kadre, o katerih znanj in sposobnosti pričajo številni objekti v Radljah in na območju Maribora.

Poseben razmah v tem podjetju pričakujejo prav letos. Pred dnevi so namreč v celoti dokončali izgradnjo nove separacije in betonarne, ki je na Šentvidu pri Vuzenici.

Naprave njihove separacije so pomembne še iz drugega zornega kota. Prvi v državi, tako so povedali ob otvoritvi, so pristopili, razumljivo, ob sodelovanju številnih slovenskih podjetij, k izdelavi takšnega objekta brez uvoza. Ta separacija je torej, razen redkih delov, v celoti proizvod naših podjetij. Separacija daje ob polnem pogonu do 30 kubikov gramoza v eni uri, betonarna pa zmeša do 25 kubikov betona na uro.

Takšne kapacitete dajejo radeljskim gradbenikom, pred katerimi je izredno veliko nalog, tudi vse možnosti za njihov hiter napredek in predvsem cenenost izvedenih gradbenih del. Kolektiv je prepričan, da se jim bosta štednja in napori iz prejšnjih let bogato obrestovali. Čeprav se kolektiv še ni odločil za tesnejše povezovanje z gradbeno operativo Koroške ali Maribora — pa je, kot so povedali, pripravljen na poslovno tehnično in drugo sodelovanje.

kw

SODELOVANJE MED ZAGORSKO VARNOSTJO IN SUBOTIŠKIM SEVEROM

Vzajemni interesi

Značilno za delovne organizacije zagorske občine je, da so povezane s sorodnimi delovnimi skupnostmi v Sloveniji ali pa vsaj poslovno tehnično sodelujejo z njimi Zagorska tovarna Varnost je temeljna organizacija združenega dela sarajevskega Energoinvesta, to pa ji ne preprečuje, da v okviru svojega proizvodnega procesa navezuje stike in sodelovanje še z drugimi sorodnimi delovnimi organizacijami.

Pred kratkim so predstavniki Energoinvest–Varnost in Gorenje–Sever iz Subotice sklenili pogodbo o poslovno tehničnem sodelovanju in dolgoročni proizvodni kooperaciji v naslednjih petih letih. Z njo sta se kolektiva sporazumela, da bosta sodelovala pri izdelovanju eksplozijsko varnih elektromotorjev, pa tudi pri njihovi prodaji na tržiščih doma in v tujini. To bo omogočilo še boljše izkoriščanje njunih zmogljivosti in uresničevanje njunih dolgoročnih razvojnih načrtov.

V skladu s pogodbo bo subotiški Sever izdeloval samo električne motorje z večjo varnostjo, zagorska Varnost pa motorje z neuničljivim oklepom in posebnimi vrstami ohišij. Tovarni bosta razvijali proizvodnjo teh motorjev za hišna dvigala. To proizvodnjo bo razvijal kolektiv zagorske Varnosti, prenehal pa bo proizvajati motorje za industrijska dvigala, ki jih bo izdeloval samo Sever. Ker bo tudi na tem področju potrebno njuno tesno sodelovanje, bosta tovarni izmenjali tehnično in drugo dokumentacijo in vsestransko sodelovali na prodajnem področju. Motorji, izdelani v kooperaciji obeh tovarn, bodo nosili oznako sever in varnost.

-m-

»LAMA« DEKANI

Uspešen razvoj

Tovarna pohištvenega okovja Lama Dekani sodi med tiste delovne organizacije, ki razvoj v pretežni meri načrtujejo na osnovi lastne akumulacije in se zato ne dušijo v množici kreditov. Po tej poti so dosegli lep razvoj in prerasli v eno najpomembnejših tovrstnih tovarn v Jugoslaviji in edino specializirano v Sloveniji. V zadnjih nekaj letih so vrednost proizvodnje povečali od 60 na 110 milijonov dinarjev.

Hitra rast proizvodnje, ki jo je narekovalo tržišče, je tovarno pripeljala v precejšnjo prostorsko stisko, tako da delovni pogoji 400-članskega kolektiva niso najboljši. Zato je bilo nujno, da razen v nove stroje, začno vlagati tudi v prostore. Zdaj gradijo dva tisoč kvadratnih metrov veliko halo, v katero bodo preselili orodjarno, galvanizacijo in lakirnico. Za naložbo so dali 6 milijonov lastnih sredstev, 4 milijone pa jim je posodila zavarovalnica Sava. Če bodo tudi letos gospodarili vsaj tako uspešno kot lani, ko so imeli 16 milijonov dinarjev akumulacije, bodo proti koncu leta začeli graditi še eno tovarniško halo, ki jim bo končno omogočila, da bi laže zadihali in primerneje organizirali proces proizvodnje ter znižali stroške poslovanja. Nova hala bo omogočila tudi nadaljnje povečanje proizvodnje, saj pohištvenega okovja Jugoslavija še precej uvaža.

SREČKO KAVČIČ

ZASAVSKO GOSPODARSTVO VSE BOLJ TARE NELIKVIDNOST

SKRBI »GLODAJO«

Prvi podatki o rezultatih gospodarjenja v prvih treh mesecih letos v zasavskih temeljnih organizacijah in organizacijah združenega dela bi bili vsekakor bolj spodbudni, če se doseženim uspehom ne bi pridružila vse večja nelikvidnost. Zaradi manjše plačilne sposobnosti in odtekanja denarja iz gospodarstva v nekaterih kolektivih zamujajo z načrtovanimi obnovitvenimi deli in nakupom nove opreme. Ponekod pa celo razmišljajo o manjšem obsegu poslovanja, ker nimajo denarja za nakup repromateriala.

Ni še povsem znano, kolikšne so terjatve zasavskega gospodarstva do odjemalcev, nesporno pa je, da presegajo nekaj sto milijonov din. V trboveljski Iskrini tovarni polprevodnikov so zaradi manjše plačilne sposobnosti v tolikšnih škripcih, da bodo morali zmanjšati sedanji obseg proizvodnje in precej delavcev poslati na prisilen dopust, ker ni sredstev za plačilo reprodukcijskega materiala. V prvem letošnjem četrtletju so naredili blaga v vrednosti 18 milijonov din, kar je za 20 % nad predvidevanji, prodali so ga za 15 milijonov din, kupci pa so jim doslej plačali samo 760.000 din.

Velike probleme zaradi nelikvidnosti imajo tudi v Zasavskih premogovnikih. Po zadnjih podatkih jim kupci dolgujejo nad 60 milijonov din, njihove obveznosti pa ne presegajo 6 milijonov din. Od tega je 30 milijonov din zapadlih terjatev. Zasavski premogovniki si vsak mesec najamejo kredit za izplačilo osebnih dohodkov pri republiškem rezervnem skladu in trboveljski podružnici Ljubljanske banke. Ker so skladu dolžni vrniti najeti kredit še za januar in februar, bodo imeli največ težav pri izplačevanju osebnih dohodkov zaposlenim ta mesec. Vendar to ni največje zlo. Zaradi pomanjkanja denarja v zasavskih premogovnikih kasnijo z nakupom opreme in naprav za nadaljnjo modernizacijo jamskih obratov. To pa seveda lahko povzroči hujše posledice, ker jamska delovišča ne bodo usposobljena za večji izkop premoga. Manjša proizvodnja pa pomeni tudi manjši dohodek.

V hrastniški steklarni zlepa ne pomnijo, da bi jim kupci dolgovali nad 50 milijonov din in da bi tudi sami dolgovali svojim dobaviteljem skoraj enak znesek. Letos se plačilna nesposobnost stopnjuje in v steklarni so morali začasno ustaviti prodajo vsem tistim večjim kupcem, ki so največ dolžni. Tudi v trboveljski strojni tovarni imajo nad 50 milijonov pri odjemalcih, njihove obveznosti pa so nekoliko manjše. Številne zasavske delovne organizacije so sicer organizirale posebne ekipe izterjevalcev, kaže pa, da tudi to ne zaleže dovolj, ker se nelikvidnost vseeno povečuje.

Očitno je, da bi nadaljnja rast nelikvidnosti ogrozila letošnji obseg gospodarjenja, zlasti v manjših delovnih organizacijah. Prav to pa povzroča največ skrbi združenemu delu, ker pomeni vsako zmanjševanje proizvodnje odstopanja od sprejetih načrtov in programov ter, seveda, zmanjšanje predvidenega dohodka. Zato tudi v Zasavju predlagajo širšo oceno sedanjega položaja našega gospodarstva in na drugi strani oceno, kje so vzroki za to, da sta skupna in splošna poraba že v prvih dveh letošnjih mesecih tako porasli in prešli vse dogovorjene okvire. To je odmik od stabilizacije pa tudi od politike varčevanja.

—m—

ČRNOMELJ

NOVA DELOVNA ORGANIZACIJA

Na zadnjih sejah zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti Črnomelj so delegati sklenili ustanoviti novo delovno organizacijo za opravljanje poslov načrtovanja in urbanizacije v črnomaljski občini: „Biro za ekonomiko in urbanizem Črnomelj.“

Dejavnost nove delovne organizacije zajema izdelovanje investicijskih programov, organizacije poslovanja TOZD in OZD ter SIS, samoupravnih aktov za delovne organizacije; planiranja poslovanja gospodarskih in negospodarskih dejavnosti v občini ter opravljanje vrste zadev s področja urbanizacije in zidave stanovanj. Tako naj bi opravljali splošna strokovna dela s področja urbanizma po pooblastilih in naročilih občinske skupščine, izdelovali urbanistične in zazidalne načrte ter tehnično dokumentacijo za stanovanjske, poslovne in industrijske objekte, izvajali tehnična in druga strokovna opravila za samoupravno stanovanjsko skupnost, pripravljali zazidalne načrte za ožja gradbena območja, izdelovali gradbene načrte in lokacijsko dokumentacijo, opravljali pa naj bi tudi nadzor nad komunalnimi in drugimi družbenimi gradnjami v občini.

Potrebo po taki delovni organizaciji so v Črnomlju čutili že dalj časa, saj doslej v občini ni bilo ustrezne organizacije, ki bi se ukvarjala s temi vprašanji. Začetna sredstva za delovanje nove delovne organizacije so zagotovili v občinskem proračunu.

R. Š.

● IZBERITE PRIMERNO KNJIŽNO DARILO

Vinko Trinkaus

VELIKA STAVKA

V založbi ČZP Delavska enotnost lahko takoj dobite knjigo — delavski roman Vinka Trinkausa VELIKA STAVKA. Roman zajema značilne dogodke prve velike stavke zasavskih knapov leta 1889. Še pred to stavko leta 1883 so stavkali samo ojstrški knapje, a samo tri dni, ker je oblast in uprava rudnika ta osamljeni upor približno 300 knapov v treh dneh zatrla. Blizu 100 knapov je bilo takrat odpuščenih...

Ti dogodki so piscu le okvir, v katerem razpleta usode veseljaških, trmastih knapov, na videz grobih, a ponosnih, tovariških. Pisec slika njihovo bedo, veselje, kljubovanje gospodi, v kateri vidijo svojega nasprotnika.

Knjiga je vezana v platno in opremljena s ščitnim ovitkom. Format je 15 × 22 cm, obsega pa 372 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

GOLTE

KMETIJCI NA SMUČEH

Na Golteh je bilo pred dnevi II. slovensko tekmovanje kmetijcev v veleslalomu. Nastopilo je blizu 100 tekmovalcev iz 15 OZD. Največ uspeha so imeli tekmovalci HMEZADA Žalec, ki so v ekipnem plasmaju zasedli prvo mesto.

Rezultati posamezno – I. kategorija do 35 let: 1. Dušan Seljak (Sora Žiri) 43,36, 2. Albin Robnik (KZ Mozirje), 3. Tone Erjavec (KŽK Kranj) 46,50, 4. Janko Potočnik (Hmezad) 46,59, 5. Bojan Zorjan (Sora Žiri) 47,11 itd. Moški nad 35 let – II. kategorija: 1. Franc Plestenjak (KŽK Kranj) 45,62, 2. Leopold Pavlin (Agrotehnika Lj.) 48,19, 3. Vlado Birsa (Hmezad) 49,34, 4. Milan Žolnir (IH Žalec) 49,59, 5. Niko Legat (KŽK Kranj) 50,32 itd. Ženske: 1. Andreja Pečkaj (Agro. Lj.) 52,36, 2. Eva Orač (Hmezad) 55,30, 3. Helena Zoran (Sora) 55,58, 4. Anka Šlibar (Hmezad) 58,54, 5. Marija Šafarič (Kmet. inst) 59,19, itd.

Ekipno: 1. Hmezad Žalec 200 točk, 2. Agrotehnika Lj. I. 195, 3. KŽK Kranj 128, 4. Inštitut za hmeljarstvo 118, 5. KZ Mozirje 94 točk itd.

Ob koncu tekmovanja je predsednik organizacijskega odbora Jože Rojnik dejal: „V veliko čast si štejemo, da smo lahko na belih poljanah pozdravili blizu 100 tekmovalcev, še posebno pa smo veseli obiska nekaterih udeležencev, ki aktivno ne tekmujejo, so pa vseeno prispevali lep delež, da smo lahko to tekmovanje sploh organizirali. Posebno bi se zahvalil ČZP „Kmečki glas“, ki nam je v zadnjih trenutkih priskočil na pomoč in prevzel del bremena tega tekmovanja. Želim, da bi se prihodnje leto srečali na III. AGROSKIJU v organizaciji Agrotehnike iz Ljubljane . . .“

T. TAVČAR

BRDA

Aktivnost mladih

Nosilec telesnokulturne dejavnosti v Dobrovi, to je v središču Goriških Brd, je osnovna šola z lepo telovadnico in uspešnim šolskim športnim društvom. Predsednik društva je obetajoč atlet Boris Tišma, medtem ko uspešno skrbi za telesnokulturni razvoj briške mladine prof. Umberto Bizjak.

Pred časom je bila v okviru šolskega športnega društva Brda slovesnost ob zaključku množične akcije v hoji, ki so se je prav v tem kraju lotili med prvimi na Primorskem. Že leta 1972 so pričeli z organizirano hojo za zlati in srebrni čeveljček, rezultat takega dela pa je bilo kar 168 nagrajencev s tem odličjem.

Poleg tega se šolsko športno društvo lahko pohvali še z odličnimi atleti, obetajočimi mladimi košarkarji, pa tudi igralci namiznega tenisa. Sploh sodi šolsko športno društvo v Brdih med najbolj aktivna društva pri nas, zato tudi žanje tako lepe uspehe.

OB ROB LETOŠNJIM ŠESTIM MNOŽIČNIM SLOVENSKIM AKCIJAM TRIM

Bolj množično pa tudi ceneje!

Sekretariat zbora delegatov za športno rekreacijo pri Zvezi telesnokulturnih organizacij Slovenije je pred dnevi organiziral sestanek, na katerem naj bi uskladili letošnje glavne akcije TRIM, ki jih bodo v Sloveniji organizirali pod geslom „Vsi Slovenci hodimo, tečemo, plavamo, kolesarimo in smučamo“. Sestanka so se udeležili predstavniki telesnokulturnih skupnosti, občinskih sindikalnih svetov, občinskih zvez za telesno kulturo, društev Partizan in tudi nekaterih temeljnih organizacij združenega dela. Delovnemu razgovoru o množičnem vključevanju občanov v telesnokulturno življenje so torej prisostvovali številni športni delavci, ki imajo na skrbi predvsem organizacijo aktivnega oddiha občanov.

VNAPREJ Z ROKO V ROKI

Predloge za letošnje poglavitne slovenske akcije TRIM pod geslom „Vsi Slovenci hodimo, tečemo, plavamo, kolesarimo in smučamo“ so izdelali tisti naši telesnokulturni delavci, ki so se doslej najbolj izkazali pri organizaciji množičnih prireditev: predstavniki celjske zveze za rekreacijo, ljubljanske mestne zveze za telesno kulturo, Partizana, slovenskih sindikatov itd.

Doslej smo organizirali v Sloveniji praktično vse množične akcije, razen zelo zelo redkih izjem, v mislih imamo na primer „Pohod po poteh partizanske Ljubljane“, nekoordinirano, brez sodelovanja. Tako ni presenetljivo, da so se nekateri pričeli zavzemati za enotnost vseh teh akcij. Nedvomno bi namreč s tem dosegli dvojen uspeh: po eni plati večjo udeležbo, po drugi pa bi lahko prihranili tudi precej denarja, verjetno še največ na propagandnem področju. Skupaj bi lahko na primer tiskali plakate, potrebne kartončke, nalepke, priznanja in sploh vse gradivo, brez katerega si praktično ne moremo zamisliti uspešne organizacije množične telesnokulturne prireditve. Učinek oziroma uspeh skupnih prizadevanj bi bil torej nedvomno precej večji v primerjavi z rezultati, ki so jih doslej beležili organizatorji lokalnih akcij. Zato je pobuda sekretariata zbora delegatov za športno rekreacijo pri Zvezi telesnokulturnih organizacij Slovenije vsekakor hvale vredna.

VSEBINSKE IN ORGANIZACIJSKE ZNAČILNOSTI

Gre torej za šest akcij oziroma šest rekreacijskih dejavnosti, ki jih naj bi že v letošnjem letu izvajali po občinah in regijah enotno, ne vsak po svoje kot doslej. In, če se prav na kratko dotaknemo letošnjih akcij za TRIM, ki naj bi bile najbolj množične v Sloveniji, moramo omeniti tudi najbolj bistvene vsebinske in organizacijske značilnosti.

HOJA: Geslo za to osnovno telesno aktivnost v naravi je „Hodimo po stezah zdravja!“ Prehodili naj bi daljšo, po možnosti označeno pot v naravi. To aktivnost bi bilo potrebno potrditi z ustreznim žigom na kartončku za TRIM. Tudi za hojo na snučeh naj bi obveljalo enako geslo in podoben kriterij glede potrditve presmučane razdalje, kot za hojo izven zimske sezone.

ZNAČKA AKTIVNOSTI TRIM: Za vpisovanje raznovrstnih rekreacijskih aktivnosti bo na voljo kartonček s 120 polji za vpisovanje najrazličnejših športnih dejavnosti.

KOLESARJENJE: V Sloveniji smo organizirali že nekaj množičnih kolesarskih akcij, pri katerih se je že uveljavilo geslo „Vsi na kolo za zdravo telo“. Pod tem geslom naj bi kolesarili tudi v prihodnje. Vsak naj bi prevozil 15 do 30 kilometrov dolgo progo v določenem času, približno v dveh do štirih urah.

PLAVANJE: Geslo za to akcijo je „Za vitko postavo je plavanje zdravo“. Potrebno bo preplavati v poljubnem slogu 25 do 400 metrov dolgo progo – brez merjenja časa.

TEK: Vsak naj bi v naravi pretekel 2400 metrov, čas pa bi pokazal stopnjo telesne zmogljivosti. Razdalja 2400 metrov je vzeta iz znanega Cooperjevega testa, s katerim merimo vzdržljivost odraslih. Test bo pomenil hkrati nadomestilo za dosedanji športni znak TRIM.

Gre torej dejansko za akcije, ki so namenjene množičnemu vključevanju ljudi v telesnokulturno aktivnost. In glede na dosedanje izkušnje, na rezultate akcij, ki so jih organizirali v posameznih občinah, lahko z gotovostjo računamo, da bodo letošnje akcije TRIM v Sloveniji še bolj množične.

NAJPREJ ZA ZNAČKO TRIM

Na omenjenem sestanku so se dogovorili tudi o časovnem planiranju za posamezne akcije. Že v tem mesecu naj bi pričeli z aktivnostjo za značko TRIM. Potrebni kartoni so že narejeni in vsakdo jih lahko naroči pri Partizanu Slovenije.

Mesec maj bo namenjen predvsem kolesarjenju. Poleti bomo plavali, že avgusta pa se bomo intenzivneje oprijeli hoje in teka. Ko bo zapadel sneg, bomo smučali, po možnosti čim več!

Še to: na omenjenem sestanku v Ljubljani so tudi odobrili predlog, po katerem se bodo akcije razlikovale po barvi. V mislih imamo namreč barvo značke TRIM, ki bo oranžno-bela, nadalje priznanje, plakete, nalepke itd., ki bodo na primer za kolesarjenje zelene, za plavanje modre, za tek zlate, za hojo rjave in za hojo na smučeh vijoličaste barve.

Čeprav je pripravljen novi kartonček za TRIM s „spiralo aktivnosti“ bodo še vnaprej veljali tudi dosedanji kartončki. Značke TRIM pa so v glavnem že pošle, zato bodo veljale v prihodnje le nove, ki bodo brez letnice.

–a.

V veliki restavraciji tovarne gospodinjske opreme „Gorenje“ Velenje je bilo v organizaciji domačega šahovskega kluba „Velenje“ veliko tekmovanje v šahu. Nastopilo je 51 članskih in 24 mladinskih ekip. Po pričakovanju so zmagali med člani Mariborčani, pri mladincih pa so slavili zmago mladi šahisti iz Celja. (L. O.)

KIDRIČEVO

»KMALU KOPALNI BAZEN!«

V Kidričevem si nenehno prizadevajo povečati kapacitete za aktivno rekreacijo občanov, predvsem s kopalnimi bazeni, ki se lahko napajajo s toplo vodo iz bližnje tovarne glinice in aluminija.

Minilo je namreč že precej let, ko so v tem industrijskem naselju na Dravskem polju zgradili kopalni bazen za odrasle ter manjši bazen za otroke. Bazena bi verjetno zadovoljevala potrebe stanovalcev naselja Kidričevega ali bolje rečeno občanov krajevne skupnosti Kidričevo, če ne bi naraščalo število kopalcev iz Ptuja, Maribora, bližnje in daljne okolice ter celo iz sosednje Avstrije. Obstoječi bazen, ki je zadostoval le za blizu 220 do 250 kopalcev, se je torej pokazal kot mnogo premajhen, saj so ob lepih dneh beležili tudi od 1400 do 1600 kopalcev.

Prav to pa je vodilo organe krajevne skupnosti ter sindikata v TGA, da bi v okviru nadaljnje gradnje športno-rekreacijskega centra v Kidričevem zgradili večji bazen olimpijskih mer, ki bi lahko zadostil trenutnim potrebam.

Čeprav se je ta želja po izgradnji prenašala iz leta v leto v programu KS Kidričevo, vseeno do realizacije ni prišlo, ker se je vedno zataknilo pri vprašanju financiranja. Svoj čas pa so se organi KS le odločili za izgradnjo večjega bazena 50 x 25 m, z globino 1,30 do 1,80 m in to aluminijske izvedbe, saj bi le tak kopalni bazen trenutno zadovoljil potrebe.

Čeprav so se znova pojavljale razne težave, organi KS niso odnehali. Vztrajali so pri svojem in končno tudi dosegli realizacijo sprejetega programa, ki ga seveda podpira delovni kolektiv TGA Kidričevo. Izvajalec bo IMPOL iz Slovenske Bistrice, za kontinuirano pripravo ter čiščenje vode pa bo vgrajena filtrirna naprava s kapaciteto 450 kub. m vode na uro. S tem kopalnim bazenom, ki bo predan svojemu namenu meseca julija, bo Kidričevo pridobilo pomemben rekreacijski objekt, s čimer pa še ni zaključena nadaljnja izgradnja športno-rekreacijskega centra v tem kraju!

FRANCE MEŠKO

RADLJE OB DRAVI

Vse več športnikov

V sredo, 2. aprila je bila Mala Kopa na Pohorju izredno razgibano in zanimivo prizorišče zaključnega tekmovanja v občinskem sindikalnem prvenstvu občine Radlje v veleslalomu. To in druga tekmovanja letošnjega leta potekajo pod geslom „Šport za vsakogar“. Če smo prejšnja leta na zaključnih tekmovanjih srečali le po nekaj ekip, pa še to pretežno samo mladih tekmovalcev, se je v sredo zbralo na startu blizu 50 tekmovalcev vseh starostnih skupin in celo ženske ekipe. Tekmovali so v treh starostnih skupinah in v ločeni ženski konkurenci.

Dosežene so bile naslednje uvrstitve:

Mlajši moški: 1. Niko Vinšek, 2. Branko Gregl in 3. Janko Osrajnik, vsi iz podjetja Gorenje, Muta.

Moški do 40 let: 1. Tone Bijol, Gorenje, Muta, 2. Vlado Capl, HE Vuhred in 3. Štefan Kresnik, Osnovna šola Podvelka.

Veterani: 1. Vlado Geč, HE Vuhred, 2. Franc Počivalnik, HE Vuzenica in 3. Metod Praper, Gorenje, Muta.

Ženske: 1. Mira Rozman, Gorenje Muta, 2. Kristina Kresnik, šola Podvelka in 3. Štefka Pihler, šola Podvelka.

V generalni uvrstitvi so dosegli prvo mesto delavci Gorenja Muta, sledijo prosvetni delavci in delavci hidroelektrarn. kw

Zdravilišče Radenska je v okviru svoje „Nove terapije“ poskrbelo med drugim tudi za dva TRIM kabineta, kjer imajo obiskovalci na voljo najrazličnejše naprave za aktivno rekreacijo. Radenci se sedaj ponašajo tudi z novim pokritim plavalnim bazenom, ki sodi med najlepše tovrstne športne objekte v Sloveniji.

POGOVOR O DELAVSKI SAMOUPRAVI V KOPRSKI »INTEREUROPI«

KOLESA SE MORAJO VRTETI

Začeli so pač od začetka in, kot pravijo, dobro vedo, da bodo morali še marsikaj storiti, da bi njihova samouprava postala last delavcev. In ko govorijo o kolesih, ki se »morajo vrteti«, ne mislijo samo na kolesa njihovih tovornjakov, pač pa tudi tudi na vse tisto, kar zadeva kolesje samoupravljanja.

V organizaciji združenega dela „Intereuropa, mednarodni transport, špedicija in pomorska agencija“ je zdaj zaposlenih kakih 1800 ljudi. Svoje podružnice imajo po vsej Jugoslaviji. Samoupravno so za zdaj organizirani v dve TOZD – v Transportu (nekaj več kot 400 delavcev), v špediciji (več kot 1200), v Skupnih službah pa jih je 170.

„KAJ JE SOCIALISTIČNEGA V NAŠEM KOLEKTIVU? “

Nedavno tega je inž. Ivan Goljuf iz Intereurope poslal občinskemu sindikalnemu svetu v Kopru pismo, v katerem je poprosil sindikalno vodstvo, naj mu priskoči na pomoč in zagotovi možnost, da bi v kolektivu nemoteno deloval kot samoupravljavec. „Zdaj,“ pravi inž. Goljuf, „mi te možnosti ne zagotavljajo; o tem priča med drugim tudi dejstvo, da mi niso hoteli izročiti zapisnikov sestankov, na katerih sem sam sodeloval in razpravljal.“

Pred dnevi je Ivan Goljuf prišel tudi na občinski sindikalni svet v Kopru in je našemu novinarju med drugim dejal:

„Gospodarimo še kar dobro. Lanskoletni poprečni osebni dohodek je presegel 3250 dinarjev, vozniki tovornjakov (kakih 300 jih je) pa so v tem času dobili 4300 dinarjev na mesec. Razmere, v katerih delamo, pa niso dobre. Niso takšne, kot bi jih samoupravljavci želeli. Preveč je šikaniranj pri tako imenovanem srednjem kadru, dogaja se, da človeka, ki graja napake, kaj hitro ocenijo kot kritikastra in mu povedo, da je njegovo mnenje protisamoupravno ali celo protisocialistično. Kaže, da naše pripombe ali težnje, da bi ustavna načela uveljavili v praksi, v odnosih med delavci in tako imenovano vodilno strukturo, niso zaželene.“

Tihomil Javoršek, predsednik kraško-obalnega sindikalnega sveta, je našemu novinarju dejal:

„Seveda samoupravljanje še ni povsod tako zaživelo, kot terja ustava. To velja tudi za Intereuropo, čeprav drži, da so se tamkaj dokaj resno lotili vseh problemov, ki zadevajo samoupravo. Bilo pa bi najbolje, če bi se o teh zadevah dodobra pogovorili v kolektivu.“

Istega dne je prišel na občinski sindikalni svet tudi Mladen Bašković, referent za družbeni standard v Intereuropi, in je med drugim povedal:

„Lani je posebna strokovna komisija na željo srednjega strokovnega kadra izvedla kategorizacijo in sistemizacijo delovnih mest, da bi predvsem njim popravili osebne dohodke. V resnici je bilo to delo slabo opravljeno, saj se je samo v skupnih službah, kjer dela 170 ljudi, v pritožbenem roku pritožilo 96 zaposlenih. Tudi pri stanovanjskih zadevah so včasih čudni kriteriji in predvsem upoštevajo vodilnost kljub pravilniku, v katerem diferenciacije niso omenjene. Delavcu, ki prosi za izboljšavo kakršnegakoli razmerja, kaj hitro odgovorijo: „Če ti ni prav, pa pojdi!“ Na pritožbe delavcev odgovarjajo birokratsko in z zamudo; na delo sprejemajo sinove in hčere, tete in strice ljudi, ki so pri nas zaposleni na vodilnih ali višjih delovnih mestih; boli pa nas tudi neenaka obdaritev za zasluge v kolektivu. Vodilnim, na primer, dajejo slike akademskih slikarjev, kakšno nagrado pa dobi, denimo, mehanik, ki odhaja v pokoj? “

Po teh razgovorih je Branko Babič, sekretar občinskega sindikalnega sveta v Kopru, predlagal tovarišem v Intereuropi, naj bi se sestali in se skupaj pogovorili o vseh samoupravih problemih, ki zadevajo njihovo delovno organizacijo.

Ivan Goljuf je našemu novinarju takrat dejal:

„Sprašujem se, kaj je socialističnega v našem kolektivu.“ S tem vprašanjem je Janez Voljč odšel na sestanek v Intereuropo.

POMENEK O DELAVSKI OBLASTI

(Nekaj misli iz zapiskov novinarja Delavske enotnosti, ki jih je le-ta popisal na pomenku s tovariši: Martinom Jelačinom, sekretarjem sveta Zveze komunistov v Intereuropi, Lavoslavom Mlinarjem, predsednikom sindikalne konference, Pavletom Korelcem, pomočnikom direktorja TOZD v Transportu, Janezom Adamom, predsednikom sindikata v isti temeljni organizaciji in Žarkom Mihaličem, sekretarjem komiteja ZKS.)

„Nikoli nismo mislili, da bosta dve TOZD v naši organizaciji združenega dela zadostili vsem našim samoupravnim hotenjem. V minulih nekaj tednih smo na pobudo 3. seje CK ZKS marsikaj storili, da bi samouprava res postala vsakodnevna skrb pri nas zaposlenih ljudi. Ne vemo še, kako bi to skrb najbolje organizirali, v poslovalnicah ali v skupini poslovalnic; res pa je, da vsaka poslovalnica, tudi tista, za katero že vnaprej predvidevamo, da bo imela izgubo, ne more kar takoj postati TOZD.“

„Kategorizacije in sistemizacije delovnih mest smo se lotili zato, ker sodimo, da je delo marsikoga prenizko ovrednoteno. Res se je potlej pritožilo veliko ljudi iz skupnih služb, v transportu pa je bilo le 12 pritožb in v špediciji 45. Hkrati pa je treba tudi povedati, da smo pred leti imeli več kot 200 nazivov delovnih mest in da smo jih skušali zmanjšati za polovico, pa nismo uspeli; zdaj jih imamo 130.“

„Ni dovolj, če rečemo, da s sistemizacijo in kategorizacijo delovnih mest skušali le popraviti napake iz preteklosti. Predvsem smo hoteli, da bi pravilno vrednotili delo posameznikov. Marsikje nam to ni uspelo. Zlasti to velja za tako imenovani srednji kader. Ti ljudje veliko garajo in so tudi materialno odgovorni za svoje delo. Plačujejo celo kazni in premalo jih imamo.“

„Štipendiramo kakih 30 ljudi, skoraj 70 naših delavcev izredno študira, v carinski šoli je 114 ljudi, v tečajih pa kakih 50. Lani smo dali za izobraževanje več kot 50 milijonov starih dinarjev, 26 milijonov pa za štipendije.“

„Iz šol pridejo ljudje, ki špedicije ne poznajo in se šele pri nas naučijo, kaj in kako morajo delati. Enako velja za carinske deklarante. V minulih treh letih je 150 naših carinskih deklarantov naredilo dopisno šolo.“

„Sindikalno listo smo sprejeli v celoti in zdaj vso našo samoupravno zakonodajo prilagajamo njenim zahtevam. Res pa je, da za zdaj še ne vemo, kako bi nagrajevali minulo delo, se pravi vse tisto, kar je človek dal našemu podjetju in kar še ni všteto v določilih sindikalne liste. Starejši vozniki že dobijo plačilo za vzgojo mlajših in tudi tistih 5 odstotkov, ki jih predvideva sindikalna lista, smo že razdelili. Imamo tudi sistem napredovanja, za katerega še nismo določili pravil.“

Imajo pa tudi osebno oceno, o kateri so na sestanku veliko govorili. Njihov pravilnik o delitvi osebnih dohodkov namreč omogoča vodilnim, da slehernemu delavcu predlagajo za 20 odstotkov večjo ali manjšo plačo. O teh predlogih odloča komisija delavskega sveta.

Letos, pravijo, tako imenovana osebna ocena ni presegla 10 odstotkov osebnih dohodkov. Pa vendar . . .

„Vemo, da ni prav, čeprav o oceni odločajo komisije; tudi nam je osebna ocena zoprna in čimprej bomo morali ovrednotiti resnično delo vsakega delavca. V transportu je jasno, tamkaj bomo v bodoče plačali samo po tonskih kilometrih. V skupnih službah in v upravah TOZD pa ni tako lahko ovrednotiti dela posameznika. Vendar smo tudi za te delavce že našli nekaj rešitev in s predlogom komisije, ki je povzročil tolikanj protestov v skupnih službah, smo skušali predvsem zagotoviti, da bi bili vsi zaposleni plačani po delu.“

„Sicer pa vsaka temeljna organizacija deli dohodek po delovnem učinku, v transportu delijo celo dobiček (ostanek dohodka), v špediciji pa se dogaja, da si posamezne enote ne morejo izplačati celotnega osebnega dohodka. In niso same krive. Delujejo pač na področjih, kjer res ni možno ustvariti kdo ve kakšnega dohodka. Drži pa tudi, da sistem delitve, ki zahteva, da vsaka podružnica samostojno razpolaga s sredstvi, ki jih je ustvarila, zagotavlja takšno samoupravo, kot smo jo želeli. Imamo delegatski sistem in delegati se morajo dogovoriti z delavci, kaj bodo povedali na sejah delavskega sveta in za kakšen predlog bodo glasovali. Tamkaj, se pravi v enotah, pa delata partija in sindikat, ki imata zdaj po devet osnovnih organizacij in v prihodnje jih bo še več. Gre za to, da povsod tam, kjer delavci volijo svoje delegate v centralni delavski svet ali člane delavskega sveta TOZD, hkrati tudi oblikujejo stališča, ki jih bodo njihovi zastopniki zagovarjali na sestankih samoupravnih organov. Zbori delovnih enot, ki jih sklicujejo delegati, so že postali vsakodnevna samoupravna praksa, čeprav v Intereuropi nikoli nismo rekli, da ne bomo ustanovili še več temeljnih organizacij združenega dela.“

Pripovedovali so, da so, denimo, v zagrebško podružnico poslali nekaj ljudi, da bi tamkaj lahko ustanovili sindikalno organizacijo. Tako so ustanavljali sindikat in partijsko organizacijo tudi v drugih podružnicah. „Kajti,“ so rekli, „nekdo vendar mora spodbujati in usmerjati samoupravo ter skrbeti, da bi na zborih delovnih enot sprejemali kar najboljša stališča, ki bodo v skladu z ustavo in bodo zagotavljala kar najbolj učinkovito delavsko oblast.“

ŠE SO TEŽAVE

Tudi o njih so veliko govorili.

Tovornjak je naložen, pa voznika ni. Kdo ve zakaj? Poiščeš drugega šoferja, pa ti pravi: ‚Ne grem!‘ in tretji tudi. Naročnik pa čaka. In takrat v jezi rečeš: ‚Če ti pri nas ni prav, pa pojdi!‘ Zgodi se! Čeprav se po takšnih izjavah prav nič ne dogaja. O odhodu in prihodu slehernega delavca odloča pri nas komisija. Ne zanikamo, da smo sprejeli na delo tudi nekaj sorodnikov, toda, mar jih boš odklonil samo zato, ker so sorodniki, imajo pa hkrati vse strokovne kvalifikacije za delo v našem podjetju. Dali smo tudi nekaj umetniških slik vodilnim ljudem, ki so odšli v pokoj, toda zakaj jih ne bi dali? Morebiti je bilo premalo razprav in skupnega odločanja o tem, kaj dati človeku, ki je bil, denimo, dvajset let pri nas in je res marsikaj naredil za naš kolektiv; odločili smo se za slike. To je bilo takrat, ko še nismo sprejeli sindikalne liste, ki podrobno odloča, kaj storiti ob takih primerih. V stanovanjski sklad dajemo toliko kot druga podjetja in še nekaj zraven, o njem odloča vsaka delovna enota. Seveda pa se dogaja, da sredstva za gradnjo ali za nakup stanovanj najprej dobijo tisti delavci – ne glede na njihovo strokovno izobrazbo ali „vodilnost“ – ki jih najbolj potrebujemo. In v tem sistemu, ko se res trudimo, da bi v nenehni konkurenci uspevali, in ko nismo več tako bogati kot nekoč, še vedno dajemo marsikakšen dinar za šole in vrtce, za invalide in za slepe, za šport in za rekreacijo. Vsako leto pošljejo k nam kakih sto prošenj, in jih, če je le možno, ugodno rešimo.“

Toliko je naš novinar zapisal na sestanku v Intereuropi.

Do vse resnice pa se najbrž ni dokopal. In vendar, naj tale zapis spodbudi razpravo v tem kolektivu, kaj je pri njih samoupravno dobrega in česa še niso storili, takšno razpravo, ki bo zagotovila bolj učinkovito veljavo delavcev. V njej pa naj enakopravno sodelujejo vsi delavci, ki delajo v Intereuropi, tudi tisti, ki so jih nedavno tega poimenovali za kritikastre.

JANEZ VOLJČ

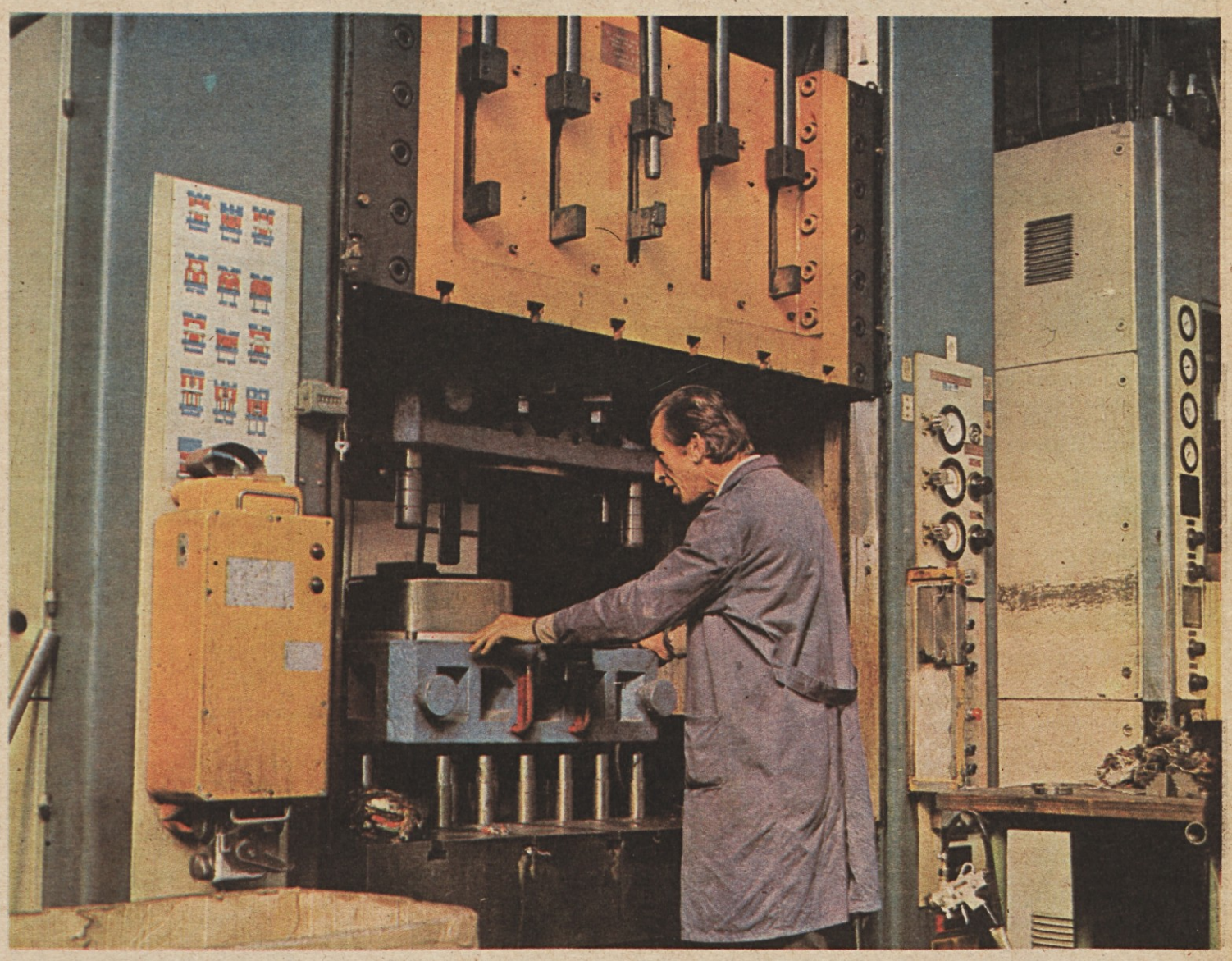

Kolektiv Kovinoplastike Lož se ponaša s sodobno strojno opremo. Naš posnetek je iz temeljne organizacije združenega dela Inox . . . – (Foto: A. Ulaga)

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik IVO TAVČAR. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313 VI, telefon uredništva 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033. Naročninski oddelek — komerciala: Ljubljana, Tavčarjeva 5, telefon 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 3,00 din. Naročnina je četrtletna 37,50 din — polletna 75,00 din — in letna 150,00 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana.